

Nd.

72. Frumvarp til laga

um vinnudeilur.

Flm.: Thor Thors og Garðar Þorsteinsson.

I. KAFLI

Um vinnusamninga, verkföll (Strike) og verksvipting (Lockout).

1. gr.

Samninga milli verkalýðsfélags annarsvegar og vinnuveitenda eða vinnuveitendafélags hinsvegar um verkalaun og önnur vinnukjör skal gera skriflega, og skal getið samningstíma og uppsagnarfrests.

Nú er þess ekki getið í samningi, hversu lengi hann skuli vera í gildi, og telst hann þá gerður til þriggja ára.

Nú er samningi ekki sagt upp innan uppsagnarfrests, sem ákveðinn er í samningi, eða minnst þrem mánuðum fyrir lok samningstíma, ef enginn uppsagnarfrestur er settur, og telst samningur þá framlengdur um eitt ár í senn.

Uppsögn skal vera skrifleg í ábyrgðarbréfi eða með símskeyti.

2. gr.

Nú gera vinnuveitandi og verkamaður vinnusamning, sem er í ósamræmi við samning milli vinnuveitenda- og verkalýðsfélaga, sem þeir eru meðlimir í, og er þá slíkur samningur ógildur, enda sé samningurinn milli félaganna þess eðlis, að hann skuldbindi hvern einstakan meðlim þeirra.

3. gr.

Nú hafa vinnuveitendafélag og verkalýðsfélag gert samning, og er hann þá skuldbindandi fyrir hverja einstaka deild og hvern einstakan meðlim félaganna og deildanna, og hvílir sú skuldbinding á þeim áfram, þó úrsögn eða brottrekstur úr félagi eða deild þess fari fram, þangað til sá, sem segir sig úr eða er brottrekinn, segir samningnum upp fyrir sig eftir þeim reglum, sem gilda um uppsögn samningsins.

4. gr.

Verkalýðsfélög og vinnuveitendafélög bera ábyrgð á því, að deildir þeirra og einstakir meðlimir, svo og einstakir meðlimir deildanna, haldi samninga þá, sem ræðir um í 1. málsg. 1. gr., og verður ekki samið gagnstætt þessu ákvæði. Þó ber félagið ekki ábyrgð á ólöglegri vinnustöðvun einstakra meðlima sinna, ef það sannar, að það eigi ekki sjálft sök á vinnustöðvuninni, enda hafi það reynt til hins ýtrasta að hindra vinnustöðvunina og framhald hennar.

Félag hefir ávallt rétt til þess að vikja úr félaginu meðlim sínum meðan lög-brot hans stendur yfir og í eitt ár þar eftir, þó ekkert sé ákveðið um slíkt í félagslögnum, einnig að svipta meðlim á sama tímabili fjárstyrk, sem meðlimum ann-

ars er greiddur, þegar vinnustöðvun verður, svo framarlega sem félagsmaður hlýðir ekki skipun félagsstjórnar um það, að hætta ólöglegri vinnustöðvun. Sama er um afstöðu félags, sem er deild í viðtækara félagi, gagnvart aðalfélaginu.

5. gr.

Nú verður ágreiningur um gildi samnings, slíks sem ræðir um í 1. málsg. 1. gr., eða hvernig beri að skilja hann, eða um kröfur, sem byggðar eru á gerðum samningi, og er þá bannað að neyta verkfalls eða verksviptingar til þess að fá skorið úr slíkum ágreiningi.

Hafi Vinnudómstóll Íslands úrskurðað, að brotið hafi verið gegn gerðum samningi eða vinnustöðvun sé gagnstæð ákvæðum 1. liðs þessarar greinar og liðnir eru fjórir dagar frá uppkvaðningu dómsins, án þess að dæmði hafi bætt brot sitt, þá getur dómstóllinn veitt aðilja, sem málið vann, eða verkalýðs- eða vinnuveitendafélagi, sem hann er í, heimild til vinnustöðvunar, að undangengnum fundi með báðum aðiljum, en slík heimild veitir ekki gagnaðilja eða verkalýðs- eða vinnuveitendafélagi, þar sem hann er meðlimur, rétt til þess að framkvæma eða framhalða vinnustöðvun í sambandi við deiluna.

6. gr.

Nú liggur fyrir ágreiningur milli verkalýðsfélags og vinnuveitanda eða vinnuveitendafélags um launakjör, vinnuskilmála eða vinnumál yfir höfuð, án þess að fyrir liggji gildandi samningur, og er þá bannað að neyta vinnustöðvana til lausnar slíkra mála, nema fullnægt sé eftirgreindum skilyrðum:

- a. Vinnustöðvun má, ef félag á í hlut, ekki fara fram nema samþykkt sé með minnst $\frac{3}{4}$ atkvæða greiddra á fundi, sem samkvæmt lögum hlutaðeigandi félagsskapar hefir fullveldi til þess að taka ákvarðanir um vinnustöðvanir slíkar, sem um er að ræða í hvert sinn.
- b. Nú er fyrirhugað að leggja tillögu um vinnustöðvun fyrir fullvalda fund (sbr. a-lið), og skal þá tilkynna það gagnaðilja í sérstöku ábyrgðarbréfi, og má vinnustöðvun ekki byrja fyrr en liðnir eru 14 sólarhringar frá því að tilkynningarbréf var sett á pósthönd.
- c. Nú samþykkir fullvalda fundur tillögu um vinnustöðvun (sbr. b-lið), og skal þá tilkynna það gagnaðilja í sérstöku ábyrgðarbréfi, og má vinnustöðvun ekki byrja fyrr en liðnir eru 7 sólarhringar frá því að tilkynningarbréf var sett á pósthönd.
- d. Nú er verkalýðsfélag í Alþýðusambandi Íslands, en vinnuveitandi eða vinnuveitendafélag í Vinnuveitendafélagi Íslands, og skal þá senda tilkynningarbréf fyrir milligöngu þeirra aðalfélaga, og teljast frestir þeir, sem ræðir um í b- og c-lið, frá því að tilkynningarbréf eru sett á póst í Reykjavík.

Á því tímabili, þegar bönnuð er vinnustöðvun, skal farið eftir þeim vinnu- og kaupkjörum, sem voru í gildi þegar deila hófst, nema aðiljar komi sér saman um annað.

II. KAFLI

Um sáttatilaunir.

7. gr.

Atvinnumálaráðherra skal skipa einn rikissáttasemjara og þrjá héraðssáttasemjara, sem skulu búsettir á Ísafirði, Akureyri og Seyðisfirði. Ákveður atvinnumálaráðherra sáttahéruð. Vinnudómstóll Íslands skal bera fram tillögu um skipun sáttasemjara. Nú eru fjórir dómendur hið fæsta, þar á meðal báðir dómendur tilnefndir af Vinnuveitendafélagi Íslands og Alþýðusambandi Íslands, á einu máli um tilnefning, og skulu þá þeir menn skipaðir, er þeir tilnefna. Atvinnumálaráðherra skal í nóvember það ár, sem kjörtími sáttasemjara er á enda, beiðast tillagna dómstólsins, sem skal senda þær fyrir 15. desember næstan eftir. Ella skipar atvinnumálaráðherra frjálst, með hliðsjón af framkomnum tillögum einstakra dómenda, sem honum kynnu að hafa borizt.

Á sama hátt skal skipa einn vararikissáttasemjara og þrjá varahéraðssáttasemjara.

8. gr.

Eftir tillögu rikissáttasemjara getur atvinnumálaráðherra skipað sérstaka sáttasemjara eða, ef mjög mikið liggur við, nefnd manna til þess að framkvæma sáttatilaunir í einstökum vinnudeilum.

9. gr.

Sáttasemjarar og varamenn þeirra skulu skipaðir til þriggja ára í senn, og miðast skipun þeirra við áramót. Atvinnumálaráðherra getur veitt sáttasemjara lausn frá starfanum eftir beiðni hans, ef ástæða þykir til.

Nú deyr sáttasemjari eða fær lausn frá starfi, og skal þá tafarlaust fara fram tilnefning og skipun nýs sáttasemjara, með þeim hætti, er að framan greinir, fyrir þann hluta, sem eftir er af kjörtíma þess, sem frá fór.

10. gr.

Ríkissáttasemjari er yfirmaður héraðssáttasemjara, og fær atvinnumálaráðherra sáttasemjurum erindisbréf, þar sem meðal annars sé ákveðin afstaða ríkissáttasemjara til héraðssáttasemjara.

11. gr.

Ríkissáttasemjara skal skylt að kynna sér nákvæmlega horfur og ástand atvinnulífsins, og einkum öll vinnukjör vinnusala, þ. e. lengd vinnutíma, launakjör, yfirvinnu, aðbúnað við vinnu og annað þess háttar. Sama skulu héraðssáttasemjarar gera í héruðum sínum. Héraðssáttasemjarar skulu tilkynna ríkissáttasemjara öll atvik, sem þeir telja, að geti raskað vinnufriði í héraðinu.

Sérhvert félag vinnuveitenda eða verkalýðs, er samning gerir við annað félag eða einstakan mann um vinnukjör, skal skylt að senda ríkissáttasemjara tafarlaust afrit af samningum og annað afrit til hlutaðeigandi héraðssáttasemjara.

Ríkissáttasemjari skal senda atvinnumálaráðuneytinu á missiri hverju skýrslu um starfsemi sína.

12. gr.

Nú fær rikissáttasemjari vitneskju um, að samningar hafi ekki náðst um vinnumál í einhverju fyrirtæki eða atvinnugrein, og telur, að leitt geti til vinnustöðvunar, og getur hann þá krafist aðilja um skýrslu um tildrög deilunnar og alla aðstöðu að því er hana snertir, svo og um allar kröfur og tilboð, sem fram hafa komið.

Ríkissáttasemjari getur byrjað sáttatilraunir, þó honum hafi ekki verið tilkynnt samkvæmt 13. gr., að vinnustöðvun sé fyrirhuguð eða vinnustöðvun ekki byrjuð, ef hann telur það heppilegt, og sérstaklega þegar þess er óskað af vinnuveitendum eða verkalýðsfélögum.

Ríkissáttasemjari getur látið héraðssáttasemjara eða sérstaklega skipaðan sáttasemjara (sbr. 8. gr.) framkvæma rannsókn eða sáttatilraun samkvæmt framansögðu.

13. gr.

Nú ætlar vinnuveitandi eða vinnuveitendafélag að gera verksvipting eða verkalýðsfélag að gera verkfall út af ágreiningi um launakjör, vinnuskilmála eða vinnumál yfir höfuð, án þess að fyrir liggi gildandi samningar eða aðstaðan að öðru leyti er þannig, að ágreiningurinn heyri ekki undir Vinnudómstól Íslands, og skal þá strax tilkynna ríkissáttasemjara slíka fyrirætlun.

Tilkynning skal senda í símskeyti eða ábyrgðarbréfi, og skal þar skýrt frá því, hvert sé ágreiningsefni, við hvaða atvinnurekstur vinnustöðvun sé fyrirhuguð, til hve margra verkamanna við hvern atvinnurekstur fyrir sig hún muni ná, hvenær fyrirhugað sé, að vinnustöðvun byrji, og hvort byrjaðar séu samningsumleitanir milli aðilja, þeim fram baldið eða slitið.

Nú standa yfir samningsumleitanir þegar tilkynning fer fram, en þeim verður síðar slitið, og skal þá senda ríkissáttasemjara framhaldstilkynning þar um á sama hátt sem frumtilkynning.

Vinnuveitandi sá eða vinnuveitendafélag eða verkalýðsfélag, sem ætlar að gera vinnustöðvun, er ræðir um í 1. mgr., skal senda framangreindar tilkynningar, og sé sá aðili félagi í Vinnuveitendafélagi Íslands eða Alþýðusambandi Íslands, skal senda tilkynningu til þeirra, en þau aðalfélög senda hana áfram til ríkissáttasemjara.

Samtímis því, sem tilkynning er send ríkissáttasemjara, skal senda gagnadilja eftirrit af henni á sama hátt sem fyrr er sagt um tilkynningarnar sjálfar.

14. gr.

Vinnustöðvun slíka, sem ræðir um í 13. gr., má aldrei gera fyrr en liðnir eru fjórir sólarhringar frá því að tilkynning kom í hendur ríkissáttasemjara um það, að samningaumleitanir milli aðilja (sbr. 13. gr. 2. mgr.) hafi ekki verið byrjaðar eða þeim verið slitið. Ber tilkynnanda að afla sér upplýsinga um það frá ríkissáttasemjara, hvenær tilkynning barst bonum.

Þegar ríkissáttasemjara hefir horizt tilkynning um, að samningsumleitanir hafi ekki byrjað milli aðilja, eða þeim hafi verið slitið (sbr. 13. gr. 2. mgr.), eða honum verður á annan hátt kunnugt um, að samningsumleitunum hafi verið

slitið, skal honum skylt að banna vinnustöðvun þar til sáttatilaun hafi farið fram og hún samkvæmt 23. gr. telst orðin árangurslaus, nema hann telji hina yfirvofandi vinnustöðvun mjög þýðingarlitla og enga hættu á því, að hún hafi aðrar vinnustöðvanir í för með sér. Bannið skal sent í ábyrgðarbréfi eða simskeyti þeim vinnuveitanda, vinnuveitendafélagi, verkalýðsfélagi eða aðalfélagi, sem hefir sent eða þar að hafa sent tilkynning um hina fyrirhuguðu vinnustöðvun, og jafnframt skal rikissáttasemjari tilkynna gagnaðilja, að hann hafi gefið út bannið. Bannið er ógilt, ef rikissáttasemjari sendir það ekki frá sér innan tveggja sólarhringa eftir að honum barst tilkynning um, að samningsumleitunir hafi ekki byrjað milli aðilja, eða að þeim hafi verið slitið.

Nú hefir sáttaumleitun farið fram samkvæmt því, sem segir í 12. gr. 2. mgr., og ræður þá rikissáttasemjari, hvort hann gefur út bann samkvæmt 2. mgr. þessarar greinar.

Þegar aukin er fyrirhuguð vinnustöðvun frá því, sem fyrst er tilkynnt, skal fara um það sem ný vinnustöðvun væri.

15. gr.

Nú hefir rikissáttasemjari bannað vinnustöðvun samkvæmt 14. gr. 2. mgr., og skal hann þá tafarlaust hefja sáttatilaunir. Rikissáttasemjari getur þó falið héraðssáttasemjara að framkvæma sáttatilaunin. Svo getur hann og falið sérstaklega skipuðum sáttasemjara eða sérstaklega skipaðri nefnd manna (8. gr.) að framkvæma sáttatilaun í viðkomandi vinnudeilum.

Þó vinnustöðvun hafi ekki verið bönnuð, geta bæði rikissáttasemjari og héraðssáttasemjarar hafið sáttatilaunir af sjálfsdáðum eða samkvæmt tilmælum annars aðilja.

Sáttasemjari ákveður stað og stund til sáttatilauna, og má halda sáttafund utan sáttaumdæmis. Sáttasemjari kallar aðilja til sáttafunda á þann hátt, sem hann telur við eiga, eftir því sem á stendur í hvert sinn. Það er skylda að hlýða kvaðning sáttasemjara.

16. gr.

Aðiljar geta látið meðlimi þeirra félaga, er hlut eiga að máli, mæta fyrir sig við sáttatilaunir. Einnig starfsmenn þeirra, eigendur, stjórnendur eða starfsmenn einstakra fyrirtækja, sem eiga í deilu.

17. gr.

Sáttasemjari skal við sáttatilaun leita, á þann hátt, sem hann telur við eiga, allra nauðsynlegra upplýsinga út af deiluefni og reyna eftir mætti að koma á samkomulagi milli aðilja. Nú verður ágreiningur um staðreyndir, sem sáttasemjari telur hafa verulega þýðingu fyrir úrslit deilunnar, og hefir sáttasemjari þá rétt til að krefja aðilja skýrslu þar um. Verði aðiljar eigi við þeirri kröfu eða sáttasemjari telur skýrslur þeirra eigi fullnægjandi og að frekari upplýsingar séu nauðsynlegar, getur hann krafizt þess, að aðili láti fara fram vitnaleiðslu fyrir Vinnudómstól Íslands til upplýsingar málinu. Hefir hann rétt til að vera viðstaddur vitnaleiðslurnar og láta bera upp fyrir vitnunum þær spurningar, sem hann telur líklegar til að skýra málið.

Nú kemst á sátt við sáttatilaun, og skal sáttasemjari þá sjá um, að gerður sé samkvæmt henni skriflegur samningur milli aðilja.

Sáttatilaunir skulu fara fram fyrir luktum dyrum.

Sáttasemjari heldur gerðabók. Skal þar skráð, hvar og hvenær sáttatilaun fór fram, nafn sáttasemjara og aðilja, sem eru viðstaddir. Geta skal framlagðra skjala og þess, sem fram fer, í aðalatriðum. Komist sátt á, ber að skrá sáttina í gerðabókina, og rita aðiljar undir.

18. gr.

Sáttasemjari getur, hvenær sem hann telur henta, borið fram miðlunartillögu, en eigi má án hans samþykkis gera hana heyrinkomma meðan ekki er komið svar beggja aðilja, og ef félag á í hlut, getur hann ákveðið, að aðiljar megi ekki kynna sér tillöguna fyrr en á þeim fundi félagsins, þegar taka skal ákvörðun um tillöguna. Áður en sáttasemjari ber fram miðlunartillögu ber honum að ráðgast um hana við einn eða fleiri fulltrúa hvors aðilja, og ef aðiljar eru meðlimir í Vinnuveitendafélagi Íslands eða Alþýðusambandi Íslands, skal sáttasemjari einnig bera tillöguna undir þau félög eða umboðsmann þeirra. Sáttasemjari ákveður, hvenær aðiljar skuli taka ákvörðun um miðlunartillögu, en ráðgast um það við hlutaðeigendur.

19. gr.

Þá er miðlunartillaga er borin undir atkvæði í félagi vinnuveitenda eða verkamanna, skal hún borin fram eins og sáttasemjari hefir gengið frá henni, og ber við atkvæðagreiðslu að svara miðlunartillögunni játandi eða neitandi.

Atkvæðagreiðsla skal vera leynileg og skrifleg.

20. gr.

Þá er atkvæði hafa verið talin, er félaginu þegar skylt að tilkynna sáttasemjara, hversu mörg hafa orðið já og nei, og jafnframt hversu margir félagsmenn eru atkvæðisbærir. Þá er atkvæðagreiðsla á að fara fram, er félagi skylt, eftir því sem við verður komið, að sjá svo um, að sérhver atkvæðisbær félagsmaður fái að kynnast miðlunartillögunni í heild, þó þannig, að hlýtt sé fyrir mælum þeim, sem sáttasemjari kann að hafa gefið um leynd tillögunnar samkvæmt ákvæðum 18. greinar.

21. gr.

Miðlunartillaga sáttasemjara telst samþykkt nema neðangreind tala atkvæða hafi verið á móti henni:

mínst 50% greiddra atkv. þegar 75% atkvæðisbærra félaga hafa greitt atkv.	
— 52 —	— minna en 75% en mínst 70% —
— 55 —	— 70 — 65 —
— 57 —	— 65 — 60 —
— 60 —	— 60 — 55 —
— 62 —	— 55 — 50 —
— 65 —	— 50 — 45 —
— 67 —	— 45 — 40 —
— 70 —	— 40 — 35 —
— 72 —	— 35 — 30 —
— 75 —	— 30 — 25 —

Hafi færri en 25% atkvæðisbærra félaga greitt atkvæði, telst sáttatillaga samþykkt.

Auðir og ógildir atkvæðaseðlar teljast ekki með greiddum atkvæðum, og skal heldur eigi á annan hátt neitt tillit til þeirra tekið.

22. gr.

Nú telur sáttasemjari rétt, að deilur í fleiri en einni atvinnugrein séu útkljáðar í einu lagi, og getur hann þá ákveðið í miðlunartillögum viðvikjandi þeim atvinnugreinum, að þær skuli teljast sem ein heild, og úrskurður um, hvort miðlunartillögurnar teljist samþykktar, fari eftir samanlögðum tölum greiddra atkvæða og atkvæðisbærra félaga í báðum eða öllum atvinnugreinum, sem teljast skulu heild í þessu efni.

Bannað er að birta atkvæðatölur fyrr en sáttasemjari hefir birt niðurstöðu atkvæðagreiðslu.

Ríkissáttasemjari getur ákveðið, að vikja megi að einhverju leyti frá framangreindum reglum, þegar um er að ræða sjómenn, sem eru á skipum í utanríkisferðum, þar með töldum fiskiskipum, sem veiða til sölu utanlands.

23. gr.

Nú eru liðnir tíu sólarhringar eða meira frá því að ríkissáttasemjari sendi frá sér bann (14. gr. 1. mgr.) eða framhaldshann (14. gr. 4. mgr.) gegn vinnustöðvun, án þess að sáttatilrannir hafi tekizt, og getur þá hvor aðili krafizt þess, að sáttatilraunum skuli lokið, enda hafi hann ekki vanrækt skyldur sínar um hluttöku í sáttatilraunum með því að sækja eigi sáttafundi eða á annan hátt. Skal þá ljúka sáttatilraunum innan fjöggra sólarhringa eftir að krafan kom í hendur sáttasemjara, sem með málið fer, og komist eigi á sætt innan þess tíma, telst sáttatilraun orðin árangurslaus (14. gr. 2. mgr.). Þetta er þó eigi því til fyrirstöðu, að sáttatilraunir séu hvenær sem er teknar upp aftur samkvæmt 15. gr. 2. mgr. Hafi sáttasemjari lagt fyrir aðilja úrslitatillögu, skal hún skráð í gerðabók hans.

Nú takast eigi sáttatilraunir, og getur þá ríkissáttasemjari eða héraðssáttasemjari, sem hefir haft málið til meðferðar, birt skýrslu um málið, ef hann telur það rétt.

24. gr.

Vilji annarhvor aðili samþykkja miðlunartillögu sáttasemjara eftir að sáttatilraunum hefir verið lokið og þær orðið árangurslausar, skal hann senda sáttasemjara hér að lútandi yfirlýsingu. Sáttasemjari sendir þá hinum aðilja eftirrit af slikri yfirlýsingu, og vilji hann þá einnig fallast á sáttatillögunu, boðar sáttasemjari aðilja á fund til sammingsgerðar.

25. gr.

Þó sáttatilraunum sé lokið, geta báðir aðiljar í sameiningu krafizt þess, að byrjað sé á þeim aftur, og liði mánuður frá því að sáttatilraunum var bætt, án þess að sátt hafi komizt á eða aðiljar beðið um að þær væru byrjaðar á ný, þá er það skylda sáttasemjara þess, sem farið hefir með málið, að skora á aðilja að

hefja nýja samninga, enda geta bæði ríkissáttasemjari og nefndur sáttasemjari hvenær sem er beint slíkri áskorun til aðilja.

26. gr.

Bannað er að gefa út vottorð eða leiða vitni um það, hvað hvor aðili hefir borið fram eða lagt til, meðan á samningum stendur undir forystu sáttasemjara, nema því aðeins, að samþykki beggja aðilja komi til.

27. gr.

Laun sáttasemjara ákveður atvinnumálaráðherra, og skulu þau ásamt öðrum kostnaði við framkvæmd laga þessara greiðast úr ríkissjóði.

28. gr.

Brot gegn þessum kafla laganna varða sektum frá 5 til 2000 kr., sem renna í ríkissjóð, nema strangari hegning sé við lögð samkvæmt öðrum lögum. Með þessi mál skal farið sem almenn lögglumál.

III. KAFLI

Um Vinnudómstól Íslands.

29. gr.

Setja skal á stofn vinnumáladómstól, er nefnist „Vinnudómstóll Íslands“ og sé skipaður þannig:

Í dómnum eiga sæti fimm menn. Hæstiréttur útnefnir formann dómstólsins, varaformann, tvo aðaldómara og tvo varadómara, alla til þriggja ára í senn. Varadómarar taka í þeirri röð, sem þeir eru útnefndir, sæti aðaldómara í forföllum þeirra eftir ráðstöfun ritara dómstólsins. Stjórn Vinnuveitendafélags Íslands kys einn aðaldómara og einn varadómara, og stjórn Alþýðusambands Íslands kys einnig einn aðaldómara og einn varadómara. Taka varadómarar hvors félags sæti í dómstólnum í forföllum aðaldómara sama félags, og gerir aðaldómari ráðstöfun til þess að hlutaðeigandi varadómari mæti í forföllum hans.

Útnefning og kosning dómara skal fara fram þriðja hvert ár í októbermánuði, og gildir þrjú næstu almanaksár. Ritari dómstólsins hlutast til um framkvæmd þessa. Nú hafa stjórnir Vinnuveitendafélags Íslands og Alþýðusambands Íslands ekki tilkynnt ritara dómarakosning sína innan tveggja vikna eftir að ritari hefir sett á póst í Reykjavík ábyrgðarbréf til þeirra hér að lútandi, og skal ritari þá aftur skora á þær með ábyrgðarbréfi að framkvæma kosninguna innan viku, að viðlögðum missi réttar til dómarakosningar. Verði kosning þá samt eigi framkvæmd af hendi stjórnar annarshvors félagsins eða beggja og síðan tilkynnt ritara innan þriggja daga eftir kosning, skal ritari skrifa hæstarétti beiðni um að útnefna dómara og varadómara í hin auðu sæti, og gildir sú útnefning einnig fyrir þrjú næstu almanaksár.

Nú verður autt sæti formanns eða varaformanns, aðaldómara eða varadómara á kjörtímabili, og skal þá formaður eða varaformaður í forföllum hans

þegar í stað gera ráðstafanir til þess, að fyllt verði í skarðið samkv. framan- greindum reglum, en fresti alla í því efni setur dómstóllinn.

Dómarar víkja sæti eftir sömu reglum sem gilda almennt um hæstaréttar- dómara. Dómstóllinn úrskurðar sjálfur, hvort dómari skuli víkja sæti.

Dómarar, sem hafa hyrjað meðferð máls, skulu ljúka því, þó kjörtími þeirra sé á enda.

Dómstóllinn er ekki starfhæfur nema allir dómarar, eða í forföllum þeirra varadómarar, séu mættir.

Áður en dómari tekur sæti í dómstólnum í fyrsta sinn, skal hann skriflega heita því, að viðlögðum drengskap, að hann framkvæmi dómarastörf sín eftir beztu vitund og samvizku.

30. gr.

Dómarar skulu hafa ríkisborgararétt hér á landi, vera 30 ára eða eldri, vera fjár sins ráðandi og hafa óflekkað mannorð. Formaður og varaformaður skulu auk þess fullnægja skilyrðum fyrir því að vera hæstaréttardómarar. Hinir tveir aðaldómarar og varadómarar, sem hæstarétti ber að útnefna, skulu fullnægja almennum dómaraskilyrðum.

Dómarar þeir, sem hæstiréttur útnefnir, mega ekki hafa þá aðstöðu, að þeir verði taldir vilhallir um málefni vinnuveitenda og verkalýðs.

31. gr.

Atvinnumálaráðherra skipar ritara dómstólsins og veitir honum lausn, hvorttveggja samkvæmt tillögu dómstólsins. Ritari skal hafa leyst af hendi embættispróf í lögum og fullnægja að öðru leyti almennum dómaraskilyrðum.

32. gr.

Allur kostnaður við dómstólinn skal greiddur úr ríkissjóði, að svo miklu leyti sem eigi kunna að nægja þær upphæðir, sem dómstóllinn dæmir málsaðila til að greiða upp í kostnaðinn við dómihaldið. Dómstóllinn ákveður sjálfur þóknun til dómenda og ritara dómstólsins, svo og önnur útgjöld í þarfir dóm- stólsins.

33. gr.

Starfssvið vinnudómstólsins skal vera þetta:

- I. Að dæma um þau mál, sem ræðir um í 5. gr., og veita heimild samkv. 2. mgr. sömu greinar.
- II. Kæra má til dómstólsins þegar svo stendur á, sem hér segir á eftir, og með þeim afleiðingum, sem ræðir um í 34. gr., brot á samningum milli verka- lýðsfélags annarsvegar og hinsvegar vinnuveitendafélags eða einstaklings- fyrirtækis, enda séu ekki gagnstæð ákvæði í samningnum:
 1. Þegar vinnuveitendafélag gerir sig sekt um háttalag, sem gengur á gerða samninga við verkalýðsfélag.
 2. Þegar einn eða fleiri af meðlimum vinnuveitendafélags gerir eitthvað það, sem brýtur gegn samningi, er félagið hefir gert, og gengur þar með á rétt verkalýðsfélags eða einstakra meðlima þess samkvæmt samn- ingnum.

3. Þegar verkalýðsfélag gerir sig sekt í háttalagi, sem brýtur gegn samningi þess við vinnuveitendafélag, eða meðlimir verkalýðsfélags gera eitt-hvað í sameiningu, sem er brot á slíkum samningi.

Þegar svo stendur á sem segir í 1.—3. lið, getur félagið, þegar brot hefir verið framið gegn því eða meðlimum þess, kært brotið til dómstólsins með því að stefna hinu félaginu fyrir dómstólinn.

4. Þegar einkafyrirtæki hefir gert samning við verkalýðsfélag, geta einkafyrirtækið og verkalýðsfélagið kært hvort annað fyrir dómstólnum, þegar um er að ræða slík brot, sem nefnd eru í 1.—3. lið.
5. Þegar vinnuveitendafélag eða meðlimir þess, eða einstaklingsfyrirtæki, boða verksvipting (Lockout) gagnvart verkalýðsfélagi eða meðlimum þess, og hlutaðeigandi verkalýðsfélag vill halda því fram, að verksviptingin, eða ófullnægðar kröfur, sem hún byggist á, séu gagnstæð gerðum samningum, þá getur verkalýðsfélagið sent hlutaðeigandi vinnuveitendafélagi eða einstaklingsfyrirtæki mótmæli gegn lögmæti verksviptingarinnar í ábyrgðarbréfi, í síðasta lagi innan 5 daga, og er þá báðum aðiljum rétt að bera undir úrskurð dómstólsins, hvort verksviptingin geti talizt lögleg.

Eftir tilsvarendi reglum getur hvor aðili skotið til úrskurðar dómstólsins, hvort lögmætt sé verkfall, sem verkalýðsfélag eða einstakir meðlimir þess hafa boðað gegn vinnuveitendafélagi eða meðlimum þess eða einstaklingsfyrirtæki.

6. Nú hefir vinnuveitendafélag eða meðlimur þess eða einstaklingsfyrirtæki byrjað eða fram haldið verksvipting gagnvart verkalýðsfélagi eða meðlimum þess, og getur verkalýðsfélagið þá höfðað mál fyrir réttinum gegn vinnuveitendafélaginu eða einstaklingsfyrirtækinu, þegar verkalýðsfélagið telur verksviptinguna, eða ófullnægðar kröfur, sem hún er sprottin af, vera brot gegn gildandi samningum, löglega uppkveðnum gerðardómum eða dómum uppkveðnum af vinnudómstólnum.
7. Nú hefir verkalýðsfélag eða meðlimur þess á tilsvarendi hátt byrjað eða fram haldið verkfalli gegn vinnuveitendafélagi eða meðlim þess eða einstaklingsfyrirtæki, og getur vinnuveitendafélagið og einstaklingsfyrirtækið þá höfðað mál fyrir dómstólnum gegn verkalýðsfélaginu, ef vinnuveitendafélagið eða einstaklingsfyrirtækið telur verkfallið vera gagnstætt gildandi samningum, gerðardómum eða dómum vinnudómsins.

Ömmur deilumál milli vinnuveitenda og verkamanna má einnig leggja undir úrskurð dómstólsins, þegar að minnsta kosti fjórir dómendur eru því samþykkir, enda sé svo um samið í almennum eða sérstökum samningi milli vinnuveitendafélags og verkalýðsfélags, eða milli einstaklingsfyrirtækis og verkalýðsfélags.

Nú er eitt hvert slíkt félag, sem að framan greinir, eða einstaklingsfyrirtæki meðlimur í viðtækari félagsskap, og skal sá félagsskapur þá höfðað málið af hendi stefnanda. Á sama hátt skal málið höfðað gegn hinum viðtækari félagskap vegna stefnda.

34. gr.

Þegar svo stendur á sem segir í 33. gr. II. 1.—4. lið, úrskurðar vinnudómstóllinn, hvort brotið hafi verið gegn gerðum samningum, og hvort ákvörðun, sem tekin hefir verið og kært er yfir, telst ógild sem gagnstæð samningi. Má þá dæma þann eða þá, sem bera ábyrgð á kæruefni, til greiðslu sektabóta, sem renna til þess, er tjón hefir beðið, en sé ekki eða að svo miklu leyti sem ekki er um tjón að ræða, greiðast sektabætur stefnanda málsins. Sektabætur má innheimta sem fjárkröfur á venjulegan hátt, en um afplánun skal eigi vera að ræða.

Nú er sammingsrof fólgið í vangreiðslu peningaupphæðar, og má þá dæma til greiðslu upphæðarinnar ásamt greiðslu ómakshóta vegna málsóknar, í stað sektabóta.

Þegar tjón hefir orðið, skal ákveða upphæð sektabóta með hliðsjón af því, hve mikið tjónið er, en þó taka hæfilegt tillit til þess, að hve miklu leyti brot getur talizt afsakanlegt að því er hinn brotlega snertir. Sektabætur má einnig fella alveg niður, ef mjög miklar málsbætur eru fyrir hendi, og sektabætur vegna ólöglegrar vinnustöðvunar skulu niður falla, þegar sá, sem fyrir vinnustöðvun verður, hefir með sammingsrofi gefið nægilegt tilefni til vinnustöðvarinnar.

Til hækkunar sektabóta skal sérstaklega meta, ef hinn brotlegi hefir neitað að láta útkljá mál með gerðardómi, þrátt fyrir þar um gerðan samning, eða hafi hann brotið gegn annaðhvort löglega uppkveðnum gerðardómi eða dómi vinnudómstóls þess, sem ræðir um í lögum þessum.

Þegar ákveðin er upphæð sektabóta, skal taka tillit til kostnaðar þess aðilja, sem sektabætur eru tildæmdar, við höfðun og rekstur málsins.

Þegar svo stendur á sem segir í 33. gr. II. 6. og 7. lið, má dæma þann eða þá, sem bera ábyrgð á broti, til greiðslu sektabóta, samkvæmt reglum þeim, sem settar eru í 1.—5. mgr. hér að framan. Nú liggur fyrir, að dómstóllinn dæmi bæði um það, hvort vinnustöðvun sé ólögleg og um greiðslu sektabóta, og getur dómstóllinn þá dæmt fyrr, og sérstaklega um fyrra atriðið, ef það telst muni taka mun lengri tíma að komast að niðurstöðu um sektabæturnar.

Þegar svo stendur á sem segir í 33. gr. I. og II., 7. lið, 2. mgr., má einnig höfða mál fyrir vinnudómstólnum til greiðslu sektabóta eftir reglum þeim, sem settar eru í þessari grein.

35. gr.

Þegar svo stendur á, að rétt er að höfða mál fyrir vinnudómstólnum, má ekki flytja slík mál fyrir hinum almennu dómstólum landsins. Þó á hver einstakur verkamaður rétt á því að höfða mál fyrir hinum almennu dómstólum til greiðslu verkalauna, nema verk lýðsfélag, sem hann er félagi í, hafi fyrir hönd verkamannsins fallið frá slíkum rétti í máli, sem rekið er fyrir vinnudómstólnum.

36. gr.

Dómstóllinn skal halda dómþing í Reykjavík, nema formaður telji hentugt eða nauðsynlegt að halda þau annarsstaðar í einstökum málum, eða út af aðilja-skýrslum, vitnaleiðslum, skoðunar- og matsgerðum (sbr. 48., 53. og 54. gr.).

Formaður dómstólsins ákveður, hvenær dómþing skuli halda.

Ritari dómstólsins heldur þingbók, dómabók og aðrar bækur, eftir nánari fyrirætlunum dómstólsins og samkvæmt því, sem venja er til um almenna dómstóla landsins.

Í forföllum formanns gegnir varaformaður störfum hans.

37. gr.

Mál skal höfða þannig, að stefnandi afhendir ritara dómstólsins stefnu með sjö eftirritum. Séu fleiri en einn stefndir, skal auk þess fylgja eftirrit handa hverjum þeirra.

Í stefnu skal rita:

- a. nöfn og heimilisfang stefnanda og stefnda,
- b. ýtarlega frásögn um alla málavexti og kröfur stefnanda,
- c. skýrslu um skjöl þau og önnur sannanagögn, sem stefnandi vill nota sér til stuðnings, hvernig hann vilji afla þeirra og til hvers hann ætli að nota þau, enda fylgi stefnu öll slík skjöl, er stefnandi þegar hefir handbær, og jafnmörg eftirrit sem af stefnunni,
- d. skýrslu um þau sannanagögn, sem stefnandi vill skora á stefnda að koma fram með, eða hann óskar að dómstóllinn aðstoði um útvegum á,
- e. tillögur um það, hvenær og hvar dómþing skuli halda í málinu.

Nú telur formaður dómstólsins stefnu vera í einhverju ábótavant, og leiðir hann þá athygli stefnanda að því sem fyrst og styður að því, að úr verði bætt.

Stefnu skal fylgja skýrsla um sanningsumleitanir þær, sem farið hafa fram milli aðilja út af sakarefninu, eða sannanir fyrir því, að slíkar sanningsumleitanir hafi árangurslaust verið reyndar af hendi stefnanda. Skorti slíkar sannanir, bendir formaður dómstólsins stefnanda á, að málið verði ekki tekið fyrir nema upplýst sé, að stefnandi hafi árangurslaust reynt að ná samkomulagi um ágreiningsatriðin.

38. gr.

Þegar formaður dómstólsins telur fullnægjandi stefnu þá, sem stefnandi hefir afhent, og telur nægar sönnur færðar á, að aðiljar hafi reynt að semja um málið, eða stefnandi reynt samninga árangurslaust, sendir formaður tafarlaust eftirrit af stefnunni til stefnda ásamt eftirritum skjala, sem ræðir um í 37. gr. c.

Jafnframt skorar hann skriflega á stefnda að senda dómstólnum innan tiltekins tíma varnarskjal með jafnmörgum eftirritum sem fyrr segir um stefnur, og bera þar fram kröfur sínar og skýrslu um þau atriði af hans hendi, er ræðir um í 37. gr. c. og d. hér að framan.

39. gr.

Þegar formanni hefir borizt svar stefnda eða liðinn er frestur sá, sem stefnda var settur, ákveður formaður, hvar og hvenær skuli dómþing halda, og skal flýta því svo sem unnt er. Þó getur formaður, þegar alveg sérstaklega stendur á, leyft aðiljum frekari skrif um málið, áður en dómþing er ákveðið.

40. gr.

Ritari dómstólsins tilkynnir dómurum dómþingið, og skal einnig tilkynna það varamanni, ef ritari telur þess muni þörf. Jafnframt sendir ritari hverjum dómara eitt eftirrit af stefnunni og öðrum fyrrgreindum skjölum, sem aðiljar senda dómstólnum.

41. gr.

Formaður ákveður stefnufrest fyrir málsaðilja, og má hann ekki vera styttri en tveir sólarhringar auk þess tíma, sem ferðalög þeirra til dómþingsstaðar sennilega muni taka. Ritari tilkynnir málsaðiljum dómþingið, og hafi stefndi sent varnarskjal, skal það jafnframt sent stefnanda. Tilkynning til málsaðilja skulu stefnuvottar birta, nema hún sé send í símskeyti, sem afhendist aðilja sjálfum.

Samkvæmt fyrirlagi formanns stefnir ritari, með stefnu birtri af stefnuvottum eða með símskeyti, vitnum, sérfróðum mönnum og öðrum, sem formanni virðist þurfa að leita hjá upplýsinga um málið. Skal þeim birt fyrirkall með kvöldfresti, auk þess tíma, sem ætla má, að þurfi til ferðalags.

Formaður stýrir þinghaldi.

42. gr.

Sókn máls og vörn fyrir vinnudómstólnum skal að öðru leyti en því, sem að framan segir, munnleg vera. Formanni er rétt að heimta það, að málflytjandi haldi sér við efnið, og að hefta það, að ræður verði langar úr hófi fram.

Mál skal þó flytja skriflega:

- a. ef stefndur sækir eigi þing, og
- b. ef báðir aðiljar eða umboðsmenn þeirra óska þess, enda telji dómstóllinn sérstaka ástæðu til þess, sakir þess að mál er svo margbrotið.

43. gr.

Heimilt er aðiljum að fela hverjum sem vera skal flutning máls. Nú vill aðili fela fleirum en einum flutning máls, og úrskurðar þá dómstóllinn, hvort það skuli leyft.

44. gr.

Dómstóllinn ákveður, hvort veita skuli öðrum en aðiljum og umboðsmönnum þeirra leyfi til þess að vera viðstaddir þinghaldið. Nú er þinghald fyrir luktum dyrum, og er þá öllum viðstöddum bannað að segja frá því, sem gerzt hefir þar, nema leyfi dómstólsins komi til, að viðlögðum sektum, sem dómstóllinn ákveður í hvert sinn eftir málavöxtum.

Dómstóllinn hefir sjálfstæða skyldu til þess að styðja að því, að mál verði sem bezt upplýst.

45. gr.

Málsmeðferð hefur með því að stefna er fram lögð og lesin upp. Síðan heldur stefnandi sóknarræðu sína, leggur fram skjöl og gerir réttarkröfur sínar. Þá svarar stefndur, ef hann vill, og leggur fram skjöl af sinni hálfu. Eigi skal hvor

aðilja oftar tala en tvisvar, og þegar mál er skriflega flutt, er rétt að sókn og vörn sé tvisvar flutt, og ákveður dómstóllinn frest til þess.

Yfirlýsingar aðilja um málsatvik, sem eigi liggja fyrir í skjölum málsins, getur formaður dómstólsins látið bóka í þingbók að efni til í aðalatriðum, en lesa skal hið bókaða og fá samþykki aðilja.

Þegar munnlegum málflutningi er lokið, skal innfæra í þingbókina kröfur aðilja, nema að því leyti, sem vísað er til stefnu eða kröfur lagðar fram skriflega.

46. gr.

Dómstóllinn ákveður, hvort formatriði skuli úrskurðað sérstaklega eða í sambandi við efnishlið málsins.

Stefndi getur gert gagnkröfur án þess að til þess þurfi gagnsóknarmál.

47. gr.

Nú leggur stefnandi fram skjöl önnur en þau, sem nefnd eru í stefnu, eða dómstóllinn telur framlögð skjöl þess eðlis, að aðili þurfi frest til andsvara eða til að útvega ný skjöl, eða ræður aðilja gefa tilefni til útvegana nýrra skjala, og getur dómstóllinn þá veitt hæfilegan frest á meðferð málsins.

Venjulega skulu aðiljar kynna sér framlögð skjöl á dómþingi, og ber að veita þeim nægilegt svigrúm í því efni. Telji dómstóllinn þetta ekki nægilegt, skal málinu frestað, ef aðili krefst þess.

Nú telur dómstóllinn eða aðili, að nauðsyn sé frekari upplýsinga í málinu með aðiljaskýrslu, vitnum, útnefning skoðunar- og matsmanna eða á annan hátt, og getur dómstóllinn þá úrskurðað að fresta málinu svo sem með þarf.

48. gr.

Dómstóllinn getur með eða án kröfu annars aðilja úrskurðað, að aðili skuli, með þeim fyrirvara, sem dómstóllinn ákveður, mæta sjálfur fyrir dómstólnum til þess að gefa aðiljaskýrslu með því að svara spurningum dómstólsins sjálfs eða gagnaðilja viðvikjandi hverju því atriði, sem dómstóllinn telur hafa þýðingu fyrir úrslit málsins. Formaður úrskurðar, hvort spurningar skuli vera skriflegar. Auk þess hefir aðili sjálfur rétt til að gefa sérstaka aðiljaskýrslu fyrir dómstólnum, nema hann úrskurði, að slík skýrsla sé þýðingarlaus fyrir málið.

Dómstóllinn getur úrskurðað, að sá aðili, sem á hvílir sannanaskylda, megi staðfesta aðiljaskýrslu sína með eiði, eða að gagnaðili synji með eiði fyrir það, að rétt sé borið fram gegn honum.

Aðiljar mega aðeins vinna eið að staðreyndum, sem þeim eru persónulega kunnar.

49. gr.

Dómstóllinn má ákveða, að aðiljaskýrsla fari fram fyrir héraðsdómi á varnarþingi hlutaðeiganda. Annars eru aðiljar skyldir að mæta fyrir dómstólnum sjálfum, eftir þeim reglum, sem hér skal greina:

Þeir, sem búsettir eru í Reykjavík, Hafnarfirði, Gullbringu- og Kjósarsýslu, Árnessýslu, Rangárvallasýslu, Vestur-Skaftafellssýslu, Mýra- og Borgarfjarðar-

sýslu, Snæfellsnes- og Hnappadalssýslu og Dalasýslu, skulu mæta til þinghalds í Reykjavík.

Þeir, sem búsettir eru í Barðastrandarsýslu, Vestur-Ísafjarðarsýslu, Ísafirði og Norður-Ísafjarðarsýslu, skulu mæta til þinghalds á Ísafirði.

Þeir, sem búsettir eru í Strandasýslu, Húnavatnssýslu og Skagafjarðarsýslu, skulu mæta til þinghalds á Blönduósi.

Þeir, sem búsettir eru í Eyjafjarðarsýslu, Siglufirði, Akureyri, Suður-Þingeyjarsýslu og Norður-Þingeyjarsýslu, skulu mæta til þinghalds á Akureyri.

Þeir, sem búsettir eru í Norður-Múlasýslu, Seyðisfirði, Neskaupstað, Suður-Múlasýslu og Austur-Skaftafellssýslu, skulu mæta til þinghalds á Seyðisfirði.

50. gr.

Nú kemur aðili ekki til þinghalds til þess að gefa aðiljaskýrslu, þó ekki séu að dómi dómstólsins lögleg forföll, eða aðiljaskýrsla er óljós eða af öðrum ástæðum ófullnægjandi, og getur dómstóllinn þá lagt skýrslu gagnaðilja til grundvallar um atvik málsins.

51. gr.

Ákvæði laga um framburð vitna gilda, eftir því sem við á, um aðiljaskýrslur, þar á meðal um skyldu til að svara spurningum og um hegningarákvæði viðvikjandi röngum framburði fyrir rétti.

52. gr.

Þegar félag sækir mál vegna deildar í félaginu eða einstaklingsfyrirtækis, eða félag er sótt vegna deildar í því eða einstaklingsfyrirtækis, gilda framanritaðar reglur um aðiljaskýrslur og aðiljaeið um þá, sem málið er flutt fyrir.

53. gr.

Dómstóllinn getur kallað menn til þess að héra vitni fyrir dómstólnum, og aðiljar eiga rétt á að stefna mönnum þangað til þess að bera þar vitni sem fyrir hina almennu dómstóla landsins. Dómstóllinn eiðfestir vitni, þegar hann telur það rétt, eða samkvæmt kröfu aðilja. Gilda almennar reglur um vitnaskyldu, trúverðugleik vitna, vitnaleiðslurnar sjálfar og hegningarákvæði um rangan framburð.

Dómstóllinn getur ákveðið, að vitnaleiðsla fari fram á varnarþingi vitnis fyrir héraðsdómara. En annars eru vitni skyld að mæta fyrir dómstólnum sjálfum samkvæmt því, er segir í 49. gr. um skyldu aðilja til móts vegna aðiljaskýrslu.

54. gr.

Dómstóllinn getur framkvæmt skoðunar- og matsgerðir, annaðhvort allir dómendur eða einhverjir þeirra eftir ákvörðun dómstólsins. Einn fremur getur dómstóllinn, með eða án kröfu aðilja, útnefnt skoðunar- og matsmenn án tillits til heimilisfestu, en þar um gilda að öðru leyti almennar reglur, þó þannig, að skylda útnefndra manna til þess að mæta fyrir dómstólnum sjálfum ákveðst svo sem segir í 49. gr. um aðilja að því er aðiljaskýrslur snertir. enda getur dómstóllinn ákveðið, að héraðsdómur taki við skýrslum hinna útnefndu manna.

55. gr.

Stefnur til aðilja, vitna og annara skal birta á venjulegan hátt, nema þegar um símskeyti er að ræða, því þá nægir afhending þess samkvæmt reglum símastjórnar. Formaður dómstólsins ákveður stefnufrest í hvert sinn, sbr. þó ákvæði 41. gr. Stefnufrests skal getið í stefnunni.

Aðiljar eru skyldir til þess að mæta eða láta mæta til þinghalds í Reykjavík, nema um aðiljaskýrslu sé að ræða, því þá fer eftir því, sem segir í 49. gr. En auk þess eru aðiljar skyldir til, þegar eigi er um aðiljaskýrslu að ræða, að mæta til þinghalds samkvæmt þar settum reglum.

56. gr.

Dómstóllinn úrskurðar, hverja þóknun skuli greiða vitnum, skoðunar- og matsmönnum, og ber þar að fara eftir því, hvernig á stendur í hvert sinn, með það fyrir augum, að menn verði skaðlausir.

57. gr.

Formaður dómstólsins úrskurðar ágreiningsatriði, sem koma fram við aðiljaskýrslur, vitnaleiðslur eða við staðfesting skoðunar- og matsgerða.

58. gr.

Nú mæta eigi vitni, skoðunar- og matsmenn eða aðrir, sem löglega eru kallaðir fyrir dómstóllinn, og lögmæt forföll eigi sönnuð, eða þeir neita að svara spurningum, vinna eið eða drengskaparheit, eða þeir fara úr þinghaldi án leyfis dómstólsins áður en því er lokið, og getur dómstóllinn þá í hvert sinn, sem slíkt skeður, úrskurðað sektir á hendur þeim og að þeir skuli greiða aukakostnað, sem þeir hafa orsakað við meðferð málsins. Sama er um það, þegar útnefndir skoðunar- eða matsmenn neita að ástæðulausu að álitni dómstólsins að framkvæma gerðir þær, sem þeir hafa vérið útnefndir til, eða vanrækja skyldur sínar í því efni.

59. gr.

Dómstóllinn skal styðja að því, að haldnir séu samningar, sem aðiljar hafa gert um gerðardóma. Nú telur dómstóllinn, að málið í heild heyri undir sérgreinargerðardóm, og visar hann þá málinu frá dómi. Þó getur dómstóllinn, þegar svo stendur á, dæmt mál sjálfur, ef telja má óframkvæmanlegt eða mjög erfitt og tafsamt að sérgreinargerðardómur geri út um málið, eða ef báðir aðiljar óska þess, að dómstóllinn dæmi málið.

Nú heyrir mál að nokkru leyti undir sérgreinargerðardóm, og getur dómstóllinn þá frestað uppkvaðning dóms þar til úrskurður gerðardóms liggur fyrir. Dómstóllinn getur snúið sér beint til gerðardóma hinna ýmsu atvinnugreina til þess að fá upplýsingar, þegar liggur fyrir ágreiningur sérgreinarlegs efnis, og hann getur, þegar hann telur þess þörf, kallað sérfróða menn sér til aðstoðar, og hafa þeir rétt til þess að láta uppi skoðanir sínar við meðferð málsins, en þeir skulu, eftir því sem við verður komið, vera jafnmargir frá hlið hvors aðilja. Dómstóllinn getur ákveðið, að hinir sérfróðu menn skuli vera viðstaddir atkvæðagreiðslu dómara.

60. gr.

Dómstóllinn úrskurðar, ef ágreiningur verður, hvort félag geti talizt vinnuveitendafélag eða verkalýðsfélag samkvæmt lögum þessum.

Nú telur dómstóllinn, að vinnuveitenda- eða verkalýðsfélag, sem stefnir eða er stefnt í máli, sé svo þýðingarlitíð, að gagn það, sem megi verða að því, að dómstóllinn dæmi málið, sé svo óverulegt, að kostnaður og fyrirhöfn við málið beri það mjög ofurlíði, og má dómstóllinn þá vísa málinu frá dómi, og telst málið þá heyra undir almenna dómstóla. Slikum frávisunardómi verður ekki áfrýjað.

61. gr.

Dómstóllinn ákveður sektir fyrir vitaverða framkomu aðilja, málflytjenda og annara fyrir dómi, hvort heldur er skriflega eða munnlega, eftir sömu reglum sem hinir almennu dómstólar, og skulu allar slíkar sektir renna í rikissjóð. Eins má vísa mönnum burt úr þinghaldi vegna ósæmilegrar framkomu.

62. gr.

Við meðferð mála fyrir dómstólnum skal engin réttargjöld greiða til rikissjóðs, og nær þetta einnig til vitnaleiðsla og annara réttargerða í sambandi við mál, sem rekin eru fyrir dómstólnum, þó framkvæmd séu fyrir hinum almennu dómstólum landsins. En dómstóllinn getur í dómum sínum og úrskurðum ákveðið, að annarhvor aðilja eða báðir — og þá í hvaða hlutföllum — skuli borga í rikissjóð tiltekna upphæð til greiðslu kostnaðar við meðferð málsins að öllu eða nokkru leyti.

Dómstóllinn getur með úrskurðum sínum og dómum dæmt aðilja til þess að greiða gagnaðilja málskostnað eftir sömu reglum sem almennir dómstólar.

63. gr.

Hjá dómstólnum ræður afl atkvæða úrslitum, nema öðruvísi sé ákveðið í lögum þessum. Dóma og úrskurði skal kveða upp svo fljótt sem unnt er, og ef aðiljar eru ekki viðstaddir, skal tafarlaust senda þeim í ábyrgðarbréfi eftirrit af úrskurðum og dómum. Nú liða meira en 3 dagar frá því að dómstóllinn hefir tekið mál undir úrskurð eða dóm, án þess að úrskurður eða dómur sé uppkveðinn, og skal þá tilgreina þar ástæður til dráttarins.

Nú eru gallar á dómi sakir ritvillu, reiknings skekkju eða annars slíks, eða dómur hefir orðið óskýr að niðurstöðu, og getur dómstóllinn þá, þegar aðili krefst þess innan tveggja vikna frá uppkvaðning dóms, úrskurðað, að málið skuli tekið upp aftur og í því uppkveðinn nýr úrskurður eða dómur. Um kostnað út af beiðni um endurupptöku máls fer sem segir í 62. gr.

64. gr.

Úrskurði eða dómi um frávisun máls má áfrýja til hæstaréttar innan mánaðar frá uppkvaðning, sbr. þó 60. gr.

Aðrir en þeir, sem eru aðiljar máls, geta áfrýjað til hæstaréttar úrskurðum, sem skyldar þá til þess að bera vitni, framkvæma skoðunar- og matsgerðir

eða gera annað til upplýsingar málum, svo og til að vinna eið, eða til þess að greiða sekir. Sama er um aðilja að því er snertir dóma til sektagreiðslu.

Áfrýjunarfrestur er ein vika frá birting úrskurðar eða dóms.

Dómum vinnudómstólsins má áfrýja til hæstaréttar til ónýtingar sakir þess að málið hafi eigi heyrt undir dómshald dómstólsins, og er þá áfrýjunarfrestur einn mánuður frá uppkvaðning.

Aðrir úrskurðir og dómar dómstólsins en þeir, sem ræðir um í 1.—3. lið þessarar greinar, eru endanlegir og verður ekki áfrýjað. Eru þeir aðfararhæfir, en dómstóllinn ákveður aðfararfrest.

65. gr.

Dómgerðir dómstólsins skal gefa út í nafni hans og með innsigli hans og nafn formanns undir.

Ritari dómstólsins undirritar dómseftirrit og önnur endurrit úr bókum eða skjölum dómsins.

Ritlaun skal greiða samkvæmt venjulegum reglum.

66. gr.

Að því leyti, sem eigi eru fyrirmæli í lögum þessum um einhver atriði viðvikjandi meðferð málanna, skal dómstóllinn sjálfur ákveða, hvernig að skuli fara, og hafa í því efni hliðsjón af gildandi lögum um almenna dómstóla, en það er skylda dómstólsins að hraða meðferð mála svo sem frekast er unnt án réttarmissis aðilja.

IV. KAFLI

Ýms ákvæði.

67. gr.

Lög nr. 55 27. júní 1925, um sáttatilaunir í vinnudeilum, eru úr gildi felld.

68. gr.

Lög þessi öðlast gildi þegar í stað.

G r e i n a r g e r ð .

Frá síðustu aldamótum hafa meiri breytingar orðið í atvinnulífi vor Íslendinga en á öllum fyrri öldum í lífi þjóðarinnar. Upp úr aldamótunum taka landsmenn að eignast þau tæki til framleiðslu sjávarafurða, sem stórvirkust eru, og við það verður sú bylting í þjóðlífinu, að stóriðja skapast til sjávar. Hinn aukni fengur, sem nú verður dreginn á land, fær þjóðinni nýtt fjármagn, sem verður undirstaða margskonar verklegra framfara og breyttra viðfangsefna mikils fjölda landsmanna. Það kemst rót á þjóðlífið og þungamiðja atvinnulífsins færast úr sveitum landsins til sjávarins. Fólksstraumurinn úr sveitunum til sjávarins, til fljótfegnara fjár, hefst og fer stöðugt vaxandi. Afleið-

ingin verður sú, að kaupstaðir landsins og sjávarþorp stækka óðfluga og verka-skipting manna verður greinileg. Stéttaskipting hefst í Þjóðfélaginu. Aðiljar framleiðslunnar verða tveir, annarsvegar atvinnurekendurnir, er ráða yfir framleiðslutækjunum, hinsvegar verkamennirnir, er lifa á vinnu sinni. Og hér á landi, eins og um gervallan heim, skapast hagsmuna-ágreiningur milli þessara aðilja. Deilur rísa um skipting arðsins, og leiða oft til vinnustöðvana, oftast til tjóns fyrir báða aðilja og ætíð á kostnað þjóðfélagsins í heild. Þess vegna ber ríkisvaldinu að láta þessi mál til sín taka og skipa þeim með lögum, sem öðrum mikilvægum þjóðfélagsmálum, þó á þann hátt, að réttur þessara aðilja til að ráða málum sínum og gæta hagsmuna sinna sé viðurkenndur með því fororði einu, að sjónarmið þjóðfélagsins séu ofar öllu öðru í þjóðfélaginu.

Vegna þess, hversu skammt er liðið frá því, að fyrirnefnd atvinnubrúun varð hér á landi, er eðlilegt, að íslensk löggjöf sé enn fábreytt og frumstæð um vinnuálefni, enda erum vér nú orðnir langt á eftir nágrannaþjóðum vorum í þessum efnum. Nú er því fyllsta þörf að hefjast handa, eigi eingöngu vegna atvinnuhátta sjávarútvegs, heldur einnig vegna breyttra háttar í verzlunar-rekstri og vaxandi iðnaðar.

Einasti vísir íslenzkrar löggjafar í þessum málum eru lög nr. 55 27. júní 1925, um sáttatilaunir í vinnudeilum. Voru þau lög sett með góðu samkomu-lagi heggja aðalaðilja þessara deilumála. Væri mjög æskilegt, að svo mætti einnig verða um þetta frv., og er þess að vænta, þar eð það hefir eigi inni að halda önnur ákvæði en þau, sem allir stjórnámálflokkar í nágrannalöndum vorum hafa sameiginlega lögfest eða látið haldast í gildi.

Þegar þessum málum skal skipa með lögum hér á landi, er það eðlilegast, að við lítum á aðgerðir hinna Norðurlandaþjóðanna og hagnýtum okkur reynslu þeirra á þessu sviði löggjafarinnar, svo sem vér höfum gert á nær því öllum öðrum sviðum hennar. En þær hafa nú allar lögfest þessi mál, og fylgir löggjöf þeirra sem fylgiskjöl með þessu frv., og er nánar skýrt frá efni hennar við athugasemdir um ýmsa kafla frv. Aðeins skal þess getið hér, að Danir hafa að verulegu leyti leyst þessi vandamál án löggjafar. Þar tókst svo giftusamlega til, að vinnuveitendur og verkamenn gerðu, eftir langvinnar deilur, sætt með sér, 5. september 1899, þar sem þeir viðurkenna hvorir aðra og setja ákvæðnar reglur fyrir ákvörðun vinnustöðvunar. Hefir samkomulag þetta, sem nefnt er septembersættin og fylgir hér sem fylgiskjal I, haldizt fram á þennan dag og haft heillavænleg áhrif á atvinnulífið.

Mál þetta á sér langan aðdraganda hér á landi og hefir fengið allræki-legan undirbúning. Það hefir verið vandlega rætt í Vinnuveitendafélagi Íslands, sem í aðalatriðum er því samþykkt. Alþýðusamband Íslands hefir einnig fjall-að um málið, en ekki ennþá tekið afstöðu til þess, svo að vitað sé. En þar eð frv. þetta gætir í hvívetna réttar verkamanna engu síður en vinnuveitenda, þykir rétt að gera ráð fyrir, að Alþýðusambandið beiti sér ekki gegn málinu, og vilja flm. frv. að sjálfsgöðu taka til athugunar sérhverjar þær breytingar, er aðiljar málsins vilja hera fram.

Aðalefni þessa frv. er þetta:

- 1) Vinnuveitendur og verkamenn og félög þeirra eru viðurkenndir jafnrétt-háir aðiljar.

- 2) Ákveðnar reglur eru settar fyrir ákvörðun verksviptingar og verkfalls.
- 3) Ákvæðin um sáttatilaunir í vinnudeilum eru aukin, og skylda og vald sáttasemjara skerpt frá því, sem nú er.
- 4) Stofnaður er Vinnudómstóll Íslands, er sker úr öllum ágreiningi út af samningum vinnuveitenda og verkamanna.

Réttur verkamanna til að beita verkfalli og vinnuveitenda til verksviptingar, til að knýja fram kröfur þeirra, er látinn haldast að höfuðefni, en skyldur þjóðfélagsins til að hindra slík örþrifaråd eru auknar og vald þess yfir þessum málum tryggt nokkuð.

Um kafla frv. og einstakar greinar skal þessa getið:

Um I. kafla.

Um 1.—4. gr.

Efni þessara greina er tekið úr lögum Norðmanna og Svía. Eru lög Norðmanna miklu ýtarlegri og þeim aðallega fylgt.

Um 5. og 6. gr.

Í vinnulöggjöf landanna er gerður mikill munur á „*réttar*“-ágreiningi („*Retsstridigheder*“) og „*hagsmuna*“-ágreiningi („*Interessestridigheder*“).

„*Réttar*“-ágreiningur er það, þegar deilt er um, hvort vinnuveitendur eða verkamenn hafi brotið gegn gerðum samningi milli verkalýðsfélaga annarsvegar og vinnuveitanda eða vinnuveitendafélags hinsvegar.

„*Hagsmuna*“-ágreiningur er aftur á móti það, þegar deilt er um, hver skuli verða kjör verkamanna samkvæmt nýjum samningi, sem gera skal, annaðhvort vegna þess, að enginn samningur hefir áður legið fyrir á því sviði eða eldri samningur er útrunninn.

Að því er „*réttar*“-ágreiningur snertir hafa vinnuveitendur og verkalýður verið að jafnaði sammála um að leggja þann ágreiningur undir dóm, annaðhvort hinna reglulegu dómstóla landsins, eða undir sérfróða dómstóla, þar sem báðir aðiljar geti komið að sérþekking á málefnum sínum og þar sem málin yrðu afgreidd eftir sérstökum reglum, er tryggðu fljóta afgreiðslu, sem getur í slíkum málum oft varðað svo miklu. Vandinn hefir þá verið að tryggja óhlutdrægni slíkra sérdómstóla. En einnig það hefir tekizt á Norðurlöndum, svo að varla mun hafa komið fyrir, að slíkum sérdómstólum hafi verið brugðið um hlutdrægni. Hér að lútandi löggjöf hefir því að mestu leyti myndast með góðri samvinnu vinnuveitendafélaga og alþýðusambanda. Enda er þetta eðlilegust lausn málsins. Þegar samningur liggur fyrir, virðist sjálfsagt, að allar deilur um innihald hans séu úrskurðaðar af dómendum, sem fyrir utan deiluna standa. Samningur er nægilegur grundvöllur fyrir dómi, ef á þarf að halda með þeim skýringum, sem málsaðiljar geta í té látið. Þjóðfélagið í heild hefir hér einnig hagsmuna að gæta, sem ekki virðast fara í bága við réttindi og öryggi samningsaðilja. Það er mjög þýðingarmikið fyrir þjóðfélagið, að ekki verði vinnustöðvanir t. d. út af mismunandi skilningi aðilja á gerðum samningi, og það virðist á hinn bóginn eiga að vera hægt að búa svo um, að það sé útlátalaust fyrir þá

að láta skera úr með dómi, hvor skilningurinn á samningnum sé réttari. Enda eru slíkir samningar sjaldan gerðir til mjög margra ára.

Allt öðru máli er að gegna um „*hagsmuna*“-ágreining. Hefir verið mjög rætt um það á síðari árum, hvort rétt væri að koma á lögþvinguðum gerðardómum til þess að skera úr hér að lútandi ágreiningsmálum milli vinnuveitenda og verkalýðs. Er aðstaðan í stuttu máli sú, að vinnuveitendur og verkalýður hafa nær því undantekningarlaust verið á móti því, að slíkir lögþvingaðir gerðardómar um kjör verkamanna væru settir á stofn. Hinsvegar hefir það haft stuðning annara, sem staðið hafa fyrir utan vinnumálabaráttuna, en orðið fyrir tjóni hennar vegna. Þó eru menn á síðari árum orðnir nokkurnveginn á eitt sáttir um, að á einu sviði sé þjóðfélaginu rétt að skerast í leikinn. Er það að því er snertir valdboð um sáttatilaunir í vinnudeilum. Eru þær nú lögskipaðar víða og hafa komið að mjög miklu gagni.

Í 5. gr. frumv. ræðir um *réttar*-ágreining, og svara þessir greinaliðir til 1. liðs 6. gr. í fyrrgreindum lögum Norðmanna og 4. gr. í téðum lögum Svía. Í Danmörku eru svipuð ákvæði í nefndum samningi frá 5. sept. 1899, og í lögum Dana um vinnumáladómstól, „Lov om Den faste Voldgiftsret“, sem fylgir hér með í eftirriti sem fskj. VIII.

Hinsvegar eru í 6. gr. sett ákvæði viðvikjandi *hagsmuna*-ágreiningi. Miða þau til þess að forða vinnustöðvunum út af slíkum ágreiningi. Í frumvarpinu er lagt til, að hér verði teknar upp reglur Dana í septembersættinni í þessu efni. Auk þess hafa Danir hér að lútandi ákvæði í lögum um sáttatilaunir í vinnudeilum. Í Noregi er ákvæði um þetta efni í 3. lið 6. gr. Er þar vísað til ákvæða laganna um sáttatilaunir, en samkvæmt þeim eru vinnustöðvanir bannaðar fyrr en sáttasemjari hefir leitað um sættir, og getur hann látið fresta vinnustöðvun 14 daga. Það getur að sjálfsögðu verið álitamál, hverja leið skuli fara í þessu efni, en reynsla Dana virðist vera betri í þessu tilliti og því réttara að fylgja dæmi þeirra.

Um II. kafla.

Það er orðið langt síðan mönnum varð það ljóst á Norðurlöndum, að sáttatilaunir í vinnudeilum, framkvæmdar af hlutlausum mönnum, hefðu hin næstu áhrif í því efni að draga úr vinnudeilum og þar með draga úr því mikla tjóni fyrir þjóðfélagið, sem tíðar vinnudeilur og vinnustöðvanir hafa í för með sér. Á Norðurlöndum voru fyrst sett lög í *Svíþjóð* í þessu efni. Það var árið 1906. Nú gilda þar lög, sem heita „Lag om medling i arbetstvister“, frá 28. maí 1920, er fylgja frv. þessu sem fskj. IV og í sambandi við þau reglugerð frá 31. des. 1920, fskj. V. Næst varð *Danmörk* árið 1908, en þar gilda nú „Lov om Mægling i Arbejdsstridigheder“ frá 18. janúar 1934, er fylgja hér með sem fskj. VI. Í *Noregi* voru fyrst sett lög um þetta efni árið 1915, og eru þar nú í gildi „Lov om Arbetstvister“ frá 5. maí 1927, með viðaukalögum frá 19. júní 1931, 6. júlí 1933 og 26. júní 1934. Fylgja þessi lög einnig frv. sem fskj. II, og eru breytingar téðra viðaukalaga felldar inn í teksta þeirra. Í sambandi við þessi lög í Noregi er þar í gildi erindisbréf fyrir sáttasemjara frá 8. marz 1916, er einnig fylgir sem fskj. VII.

Hér á landi voru sett nógildandi lög um þetta efni árið 1925, sem sé lög nr. 55 27. júní 1925, um sáttatilaunir í vinnudeilum. Frumvarp til þessara laga var lagt fram sem þingmannafrumvarp á Alþingi 1925, sbr. Alþ.tið. A. 1925, þskj. 123. Er greinargerð frumvarpsins svo hljóðandi:

„Frumvarp þetta er í öllum aðalatriðum sniðið eftir löggjöf Dana í þessu efni. Hefir þetta skipulag reynzt stórlega vel í nágrannalöndunum, og hafa sáttasemjararnir mjög oft borið gæfu til að setja niður deilur milli vinnuveitenda og vinnuþiggjenda. Mundi mega telja hyggilegt að læra af reynslu annara þjóða í þessu efni, og fara meðal annars þessa leið, um að sjá við hinni miklu hættu, sem þjóðfélaginu stendur af deilum vinnuveitenda og vinnuþiggjenda“.

Frumvarpið var borið undir Alþýðusamband Íslands og helzta vinnuveitendafélag, sem þá var til hér á landi, en það var Félag íslenskra hotnvörpuskipaeigenda. Mæltu bæði þessi félög eindregið með því, að frumvarpið yrði samþykkt, með nokkrum breytingum í einstökum atriðum (Alþtið A. 1925, þskj. 420). Fékk frumvarpið síðan hinar beztu undirtektir á Alþingi og var samþykkt í lok þings með ýmsum breytingum að því er fyrirkomulagsatriði snerti. En á þeim 10 árum, sem liðin eru síðan lög þessi voru sett, hefir reynsla Norðurlandþjóðanna í þessum efnunum haft í för með sér margvíslegar breytingar á þeim lögum þeirra, sem Alþingi 1925 bafði sér til fyrirmyndar, þegar það setti lögin, og mun verða vikið nánar að því í aðalatriðum í neðangreindum athugasemdum við hinar einstöku greinar frumvarpsins. Ennfremur er þess að gæta, að síðan árið 1925 hefir orðið sú mikla breyting hér á landi, að myndast hafa úti um allt land verkalýðsfélög og vinnuveitendafélög á mjög þýðingarmiklum sviðum atvinnulífsins, og hafa þar orðið áhrifaríkar vinnustöðvanir. Er því orðin þörf sáttatilaunanna úti um land af sömu ástæðum sem hér í Reykjavík.

Það liggja því mörg rök að því, að nú sé orðið nauðsynlegt að endurskoða sáttasemjaralögin frá 1925. Er þetta frumvarp borið fram m. a. til þess að fullnægja þeirri nauðsyn.

Þegar nú litið er á framangreind lög frændþjóða vorra, virðast norsku lögin vera ýtarlegust og fullkomnust og hafa í sér fölgjar öruggastar tryggingar gegn vinnustöðvunum. Hafa þau því aðallega verið lögð til grundvallar við samning frumvarps þessa.

Um hinar einstöku greinar kaflans skal þetta tekið fram:

Um 7. gr.

Í *Danmörku* eru samkvæmt fyrrgreindum lögum 3 sáttasemjarar. Þeir kjósa sér sjálfir einn meðal þeirra sem formann. Einnig skipta þeir sjálfir að öðru leyti með sér störfum, þannig að þeir ákveða í ársbyrjun, í *hverjum atvinnugreinum* hver þeirra skal á árinu leita um sættir. Í *Noregi* og *Svíþjóð* eru sáttasemjarar aftur á móti skipaðir fyrir *tiltekin héruð* og hafa til meðferðar vinnudeilur í *öllum* atvinnugreinum í héraðinu. Virðist þetta fyrirkomulag eiga betur við staðhætti hér á landi, enda aðstaða hér líkari staðhættum í Noregi og Svíþjóð í þessu efni en í Danmörku. Er þessu fylgt í frumvarpinu. En sá munur er á fyrirkomlaginu í Svíþjóð og Noregi, að í Svíþjóð er enginn

aðalsáttasemjari fyrir allt landið, heldur heyra hinir ýmsu héraðssáttasemjarar undir einhvern embættismanna hlutaðeigandi ráðuneytis. Norðmenn hafa aftur á móti ríkissáttasemjara, sem stjórnar störfum héraðssáttasemjaranna. Virðist þetta fyrirkomulag Norðmanna eiga betur við hér á landi. Má þá leggja undir ríkissáttasemjarann allar vinnudeilur í Reykjavík og því nágrenni við hana, sem ríkissáttasemjari auðveldlega getur ferðast um. Allir aðalþræðir þessara mála eiga samkv. frumv. að vera í höndum ríkissáttasemjara, en hann notar héraðssáttasemjara til sáttaumleitana eftir því, sem hann telur hentugt í hvert sinn. Er gert ráð fyrir, að um þetta verði ákveðið nánar í erindisbréfi, sem atvinnumálaráðherra gefur út, eins og á sér stað í Noregi (sbr. 10. gr.).

Um 8. gr.

Þetta ákvæði er tekið úr 27. gr. norsku laganna og 12. gr. hinna sænsku.

Um 9. gr.

Tekið úr sáttasemjaralögum frá 1925.

Um 11. gr.

Sömuleiðis.

Um 12. gr.

Þessi ákvæði eru tekin úr 27. gr. a. 2. norsku laganna.

Um 13. og 14. gr.

Efni þessara greina er samhljóða 28. og 29. gr. norsku laganna, og er grundvöllur ákvæða laganna um reglur til þess að koma í veg fyrir vinnustöðvanir án þess að sáttatilaun hafi farið fram og reynd til þrautar. Tilsvarendi ákvæði hafa Danir í 3. gr. laga sinna, en þau fara miklu skemmra en norsku lögín.

Um 15.--17. gr.

Greinar þessar hafa inni að halda nánari reglur um framkvæmd sáttatilauna, og er innihald þeirra að mestu leyti í samræmi við ákvæði sáttasemjaralaganna frá 1925 og við 3. og 6. gr. dönsku laganna, svo og 31., 34. og 35. gr. norsku laganna.

Um 18.--20. gr.

Þessi ákvæði eru sumpart tekin úr sáttasemjaralögnum frá 1925, og 4. og 7. gr. dönsku laganna, svo og enn fremur 36. gr. a. norsku laganna.

Um 21. gr.

Hér liggur fyrir mjög þýðingarmikið nýmæli, sem Danir hafa sett í lög sín frá 18. janúar 1934, og Norðmenn settu í sín lög sama ár með viðaukalögum frá 26. júní 1934. Er auðsær sá tilgangur þessara ákvæða, að koma í veg fyrir, að komið verði á eða fram haldið vinnustöðvunum, sem geta haft hinar víðtækustu afleiðingar fyrir þjóðfélagið, með samþykktum á fámennum fundum vinnuveitenda eða verkamanna með örhlitum atkvæðamun. En þetta mikilsverða nýmæli settu Danir og Norðmenn í lög sín með samþykki aðalfélaga

bæði vinnuveitenda og verkamanna. Hinar nánari reglur í þessu efni í 7. gr. laga Dana og 36. gr. a. 4. laga Norðmanna eru hér um bil alveg eins. Munurinn aðeins sá, að Danir reikna út atkvæðatöluna með 1% nákvæmni, en Norðmenn hafa handhægari reglu, sem byggist á 5% millibilum að því er snertir tölu atkvæðisbærra féлага, sem greitt hafa atkvæði. Virðist tilhögun Norðmanna í þessu efni auðveldari í framkvæmd og því tekin upp í frumvarpið.

Um 22. gr.

Ákvæði 1. mgr. er einnig nýmæli, sem Danir og Norðmenn samþykktu árið 1934, sbr. 8. gr. laga Dana og 36. gr. a. 5. laga Norðmanna, sem sett var í viðaukalög þeirra frá 26. júní 1934.

Ákvæðið er sama eðlis og í næsta lið á undan, og vísað til þess, sem þar er sagt.

Það, sem ákveðið er í 2. mgr., felst í raun og veru í sáttasemjaralögunum frá 1925, en tilsvarendi ákvæði eru í 7. gr. dönsku laganna og 36. gr. a. 6. norsku laganna.

Ákvæði 3. mgr. er tekið eftir 36. gr. a. 7. norsku laganna og virðist geta eins átt við hér á landi.

Um 23. gr.

Þessi grein er samhljóða 36. gr. norsku laganna og stendur í beinu sambandi við undangengin ákvæði laganna um bann gegn vinnustöðvunum áður en sáttatilraun hefir verið reynd til þrautar (shr. 14. gr. frumvarpsins).

Um 24. gr.

Greinin er samhljóða 37. gr. norsku laganna

Um 25. gr.

Þessi grein er tekin eftir 38. gr. norsku laganna.

Um 26. gr.

Grein þessi er samhljóða 7. gr. sáttasemjaralaganna frá 1925.

Um 27. gr.

Innihald þessarar greinar er tekið úr 8. og 9. gr. sáttasemjaralaganna frá 1925.

Um 28. gr.

Þessi grein er tekin úr 10. gr. dönsku laganna. Virðist hún nauðsynleg til þess að mögulegt verði að framkvæma þau ákvæði laganna, sem hafa inni að halda boð eða bann. Þó hefir verið sleppt fangelsisrefsingu.

Um III. kafla.

Kaflinn er sniðinn í aðalatriðum eftir tilsvarendi núgildandi lögum Dana, en þau eru „Lov om den faste Voldgiftsret“ frá 4. október 1919, er fylgja at-

hugasemdum þessum sem forskj. VIII. En jafnframt hafa verið höfð til hliðsjónar lög Norðmanna og Svía, sem eru hliðstæð að því er snertir skipun dómstólsins og fyrirkomulag um starfshætti hans (sbr. forskj. II. og forskj. IX. „Lag om arbeidsdomstol“ frá 22. júní 1928).

Loks hafa að nokkru leyti verið höfð til fyrirmyndar hæstaréttarlög vor. Um einstakar greinar kaflans skal þetta tekið fram:

Um 29. gr.

Við skipun dómstólsins verður að hafa fyrir augum annarsvegar, að hann verði svo óhlutdrægur sem framast er unnt, og hinsvegar, að hann hafi nægilega sérþekking á þeim málum, sem fyrir hann verða lögð. Jafnframt verður að taka tillit til þess, að dómstóllinn verði hæfilega mannmargur. Skipun slíkra dómstóla er nokkuð mismunandi á Norðurlöndum. Þó er það sameiginlegt fyrir öll löndin, að í dómnum eiga sæti 7 menn. Í *Danmörku* eru 3 útnefndir af Vinnuveitendafélaginu, 3 af Alþýðusambandinu til tveggja ára í senn, og formaður kjörinn af þeim til eins árs, en náist ekki samkomulag, kjósa forsetar dómstólanna í Kaupmannahöfn formanninn.

Í *Noregi* og *Svíþjóð* skipar konungur formann og 2 meðdómendur frjálst, 2 skulu skipaðir eftir tillögu vinnuveitenda og 2 eftir tillögu verkalýðsfélaganna. Í *Noregi* eru dómendur skipaðir til 3 ára, en í *Svíþjóð* ákveður konungur starfstíma formanns og þeirra 2 dómenda, sem hann skipar frjálst, en kjörtími hinna er 2 ár.

Í öllum löndunum eru skipaðir varadómarar.

Í *Finnlandi* er enginn sérdómstóll fyrir þessi mál, heldur eru þau dæmd af hinum reglulegu dómstólum landsins.

Í frumvarpinu er tala dómenda ákveðin 5. Þykir það hæfilegt eftir staðhættum hér. Með því að búast má við, að þeir dómendur, sem tilnefndir eru af vinnuveitendum og verkalýðsfélögum, hafi að jafnaði nokkra tilhneiging til þess að fylgja fram hagsmunum þeirra, sem hafa tilnefnt þá, virðist rétt, að meiri hluti dómstólsins, formaður og 2 meðdómendur, séu skipaðir af hlutlausu skipunarvaldi, og er það vald lagt í frumvarpsgreininni í hendur hæstarétti, sem ætti að vera hlutlausust stofnun í þessu efni. Er þar og farið að dæmi *Dana*, um formann dómsins, svo sem fyrr er sagt. Væri skipunin lögð í hendur stjórnarráðsins, er hætt við, að menn treysti því ekki, að afstaða í stjórn máli hafi eigi áhrif á skipunina, en þá yrði kippt fótum undan trausti þjóðarinnar á hlutleysi dómstólsins.

Um 30. gr.

Með því að dómar vinnudómstólsins eiga að jafnaði að vera fullnaðarúrslit mála, þykir sjálfsgagt að tryggja lögfræðilega þekking meiri hluta dómenda, og jafnframt óhlutdrægni af þeirra hendi. Þannig er þessu fyrir komið í *Noregi* og *Svíþjóð*, og í *Danmörku* á formaður að vera dómari. Trygging fyrir því, að eigi skorti sérþekking meðal dómara, liggur í því, að vinnuveitendur og verkalýðsfélög tilnefna sinn dómara frá hvorri hlið. Auk þess má að sjálfsgöðu ganga út frá málsútlitun frá aðiljum, byggðri á sérþekking um málstað þeirra.

Um 32. gr.

Með því vinnufriður í landinu og hagsmunir hæði vinnuveitenda og verkalýðs snerta svo mjög þjóðarheill, virðist sjálfsgagt, að rikissjóður kosti dómstólinn, en jafnframt sé honum veitt vald til að dæma aðilja til þess að taka þátt í þeim kostnaði. Þetta er svo á öllum Norðurlöndum.

Um 33.—35. gr.

Þessar greinar eru nær því orðrétt þýddar úr fyrrgreindum lögum Dana (fskj. VIII). Þær standa í nánu sambandi við septembersættina frá 5. sept. 1899. Virðist einnig rétt að byggja hér á margra ára reynslu Dana um starfssvið vinnumála-dómstóls þeirra. Sama er um viðurlög, ef brotið er gegn samningum. Í frumvarpinu er farið eftir fyrirmynd Dana um svonefndar sektabætur, sem þeir hafa nú búið við í fjölda ára. Í Svíþjóð er svipað fyrirkomulag. En í Noregi eru auk sekta fangelsisrefsingar lagðar við sammingsrofum og brotum gegn ákvæðum laga gegn ólöglegum vinnustöðvunum, en eigi þykir rétt að fara að dæmi Norðmanna í því efni, með því að það mundi vera gangstætt réttarmeðvitund þjóðarinnar.

Um 36.—65. gr.

Í þessum greinum frumvarpsins ræðir um starfsaðferðir vinnudómstólsins. Á öllum Norðurlöndum, nema Finnlandi, eru settar sérstakar lagareglur um meðferð þeirra mála, sem hér ræðir um. Alstaðar er haft fyrir augum, að málunum verði flýtt svo sem auðið er án þess að réttaröryggi manna sé stefnt í voða. En hér eru oft afarmiklir fjárhagslegir hagsmunir, bæði þjóðfélagsins og einstaklinga, í hættu, ef ekki er skjótlega úrskurðað um rétt manna. Danir og Svíar setja í þessu efni nokkrar sérstakar reglur til þess að gera meðferð málanna sem einfaldasta, en vísa aðallega í hér að lútandi lögum sínum til lagasetninga sinna um þá málsmeðferð í almennum málum, sem fljótvirkust er. Norðmenn hafa aftur á móti í sínum lögum mjög ýtarleg ákvæði um það, hvernig fara skuli með þessi mál, og í frumvarpinu er mest farið eftir hér að lútandi ákvæðum laga Norðmanna (fskj. II). Að því leyti, sem hér er um munnlegan málflutning að ræða, eru í þessum greinum frumvarpsins lög vor um hæstarétt tekin að ýmsu leyti til fyrirmyndar.

Sjálfsgagt virðist að aðalsetur dómstólsins verði í Reykjavík. En vegna strjálbyggðar landsins og samgönguferfiðleika er nauðsynlegt, að dómstóllinn geti einnig starfað utan Reykjavíkur. En í sambandi við nauðsyn þess, að fyrir dómstólnum mæti aðiljar sjálfir til þess að gefa aðiljaskýrslur, vitni, skoðunar- og matsmenn o. s. frv., þá kemur til álita, um hve langa vegu skal skylda menn að ferðast til dómstólsins. Er þetta mjög mikið álitamál og því við búið, að sitt sýnist hverjum um ákvæði frumvarpsins í 49. gr., sbr. 53.—55. gr.

Ákvæðin í 37.—41. gr. miða að því, að mál sé sem bezt undirbúið af hálfu beggja aðilja á undan fyrsta þinghaldi, svo að ljúka megi málinu þá strax í því þinghaldi og eigi þurfi að veita fresti nema þegar sérstaklega stendur á viðvikjandi upplýsing málsins.

Það er nýmæli í frumvarpi þessu, að aðili skuli gefa aðiljaskýrslu fyrir

dómstólnum. Í fyrrgreindum lögum annara landa er þetta talið nauðsynlegt, enda orðið almennt erlendis í lögum um meðferð einkamála.

Skilyrði þess, að gagn geti orðið að dómstólnum, er það, að gagnvart honum gildi vitnaskylda og venjuleg ákvæði löggjafarinnar um vitni, svo og eins um skoðunar- og matsmenn. Verður að veita dómstólnum fullt dómstólavald í því efni.

Það, sem ákveðið er um endurupptöku mála í 63. gr., er tekið eftir 25. gr. fyrrgreindra laga Norðmanna og virðist hentugt.

Um 66. gr.

Í þessari grein er almennt ákvæði um, að dómstólnum sé gefið nokkurt frjálsræði um meðferð mála, þegar ekki liggja fyrir sérstök ákvæði í lögum þessum, enda sé höfð hliðsjón af gildandi lögum um almenna dómstóla. Þetta er gert til þess að forðast að lengja lögin með ýmsum almennum lagaákvæðum.

Um IV. kafla.

Þarfnast ekki skýringar.

Fylgiskjal I.

OVERENSKOMST

mellem

Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening og De samvirkende Fagforbund.
(Septemberforliget).

1. Alle Overenskomster vedrørende Arbejdstid, Lønforhold, Priskuranter, Voldgiftsregler m. m., som være gjældende ved Arbejdsstandsningens Begyndelse, vedblive fremdeles at være i Kraft, dog med de Modifikationer, som resultere af efterfølgende Bestemmelser.

2. Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening og De samvirkende Fagforbund erkjende herved hinandens Berettigelse til henholdsvis at dekretere eller godkjende Arbejdsstandsning, dog maa ingen Lock-out eller Strejke af hvilken som helst Grund eller Omfang dekretes eller godkjendes af nogen af Parterne, forinden den er vedtaget med mindst $\frac{3}{4}$ af de afgivne Stemmer af en efter vedkommende Organisations Love dertil kompetent Forsamling. At man agter at forelægge en saadan Forsamling Forslag om Arbejdsstandsning skal tilkjendegives den anden Hovedorganisationens Forretningsudvalg ved særlig og anbefalet Skrivelse mindst 14 dage, før Arbejdsstandsningen efter Forslaget agtes iværksat, og der skal paa samme Maade gives den anden Part Meddelelse om Forsamlingens Beslutning mindst 7 Dage, forinden Arbejdsstandsningen iværksættes. Enhver af Parterne forpligter sig til ikke at godkjende eller understøtte nogen Strejke eller Lock-out, saafremt den er etableret i Strid med ovenstaaende Bestemmelser. Som Strejke eller Lock-out betragtes det, hvis Værksteder eller Arbejdspladser systematisk affolkes eller efterhaanden lukkes under Hovedorganisationens eller nogen under den hørende Organisations Medvirkning eller med dens udtalte eller stiltiende Godkjendelse, efter at den fra Modpartens Side er gjort bekendt dermed. Det vedtages derhos, at det skal betragtes som Brud paa denne Overenskomst, hvis Arbejder- eller Arbejdsgiverorganisationer, der staa udenfor de to nævnte Hovedorganisationer eller have udmeldt sig af dem, under Strid med nogen af disse eller af de under dem hørende Organisationer understøttes af nogen ved nærværende Overenskomst forpligtet Part.

3. Overenskomster, der maatte blive afsluttede imellem de to Hovedorganisationer, skulle respekteres og efterkommes af alle under dem hørende Organisationer under vedkommende Hovedorganisationens Ansvar.

4. Arbejdsgivernes Ret til at lede og fordele Arbejdet samt til at anvende den efter deres Skøn til enhver Tid passende Arbejdskraft anerkjendes, eventuelt støttes, af Arbejdernes Hovedorganisation. Overfor Arbejdere, en eller flere, hvem et bestemt Arbejde mod aftalt Vederlag (Akkord) uden noget Forbehold er overdraget, og som gjøre deres Skyldighed, ere Arbejdsgivere dog ikke berettigede til at forandre de Forhold, under hvilke saadant Arbejde udføres, til Tab for

Arbejderne, uden samtidig at godtgjøre dem det derved lidte økonomiske Tab. Er der Uenighed i saa Henseende, afgjøres den ved faglig Mægling, eventuelt Voldgift, som ogsaa afgjör Klager fra Arbejdsgivere eller Arbejdere over Brud paa Hovedreglen eller Misbrug af den.

5. Fastlönne Formænd eller Arbejdsledere skulle, saalænge de beklæde saadan Stilling, have fuld Frihed til ikke at være Medlemmer af Arbejderorganisationer. Ved fastlönne Formænd og Arbejdsledere forstås saadanne, der i Forholdet overfor Arbejderne ere Arbejdsgivernes Tillidsmænd, ikke deltage i Akkorder og ikke ere interesserede i Akkordoverskud.

6. Opsigelsesfristen for Overenskomster angaaende Priskuranter og övrige Arbejdsforhold fastsættes herefter til mindst 3 Maaneder, medens Opsigelsesterminen vil være at fastsætte i hvert enkelt Tilfælde i den paagældende Overenskomst. Bestaaende Overenskomster forblive uberörte af denne Bestemmelse indtil deres Udløb efter vedtagen Opsigelse.

7. Efter Konfliktens Afslutning, maa der ikke paa nogen af Siderne finde nogen Art af Boycotting Sted hverken overfor Arbejdsgivere eller Arbejdere.

8. Ved Konfliktens Ophör gaa samtlige Arbejdere i Arbejde paa de samme Arbejdssteder, hvor de vare beskæftigede ved Konfliktens Begyndelse. Ligesom det er en Selvfølge, at samtlige Arbejdssteder aabnes samtidig og saa vidt muligt i samme Omfang som ved Arbejdets Ophör, saaledes skulle samtlige Arbejdere ogsaa saavidt Forholdene tilstede det, gaa i Arbejde paa de samme Steder, hvor de vare beskæftigede för Lock-out'en.

9. Iövrigt forudsættes det som selvfølgelig, at De samvirkende Fagforbund vil være villig til af al Magt sammen med Arbejdsgiverforeningen at virke for rolige, stabile og gode Arbejdsforhold, först og fremmest derved, at der ikke under nogen Omstændighed fra nogensomhelst Organisations Side lægges Hindringer i Vejen for nogensomhelst Arbejder for at benytte sin naturlige Ret til at udføre saa meget og saa godt Arbejde, som hans Evner og Uddannelse tillader ham, ligesom det ogsaa maa betragtes som særligt vigtigt, at Hovedorganisationerne samvirke til at hemme overdreven Nydelse af spirituöse Drikke, hvor saadan muligt matte finde Sted. En Opsigelsesfrist mellem Arbejdsgivere og Arbejdere erkjendes tillige i adskillige Fag for at være i begge Parter Interesse. Det samme gjælder med Hensyn til Ordningen af Betalingen for Overarbejde, Ordningen af Lærlingenes Lönningsforhold under Akkordarbejde og Oprettelse af nogenlunde ensartede Voldgiftsregler i alle Fag for Afgörelse af faglig Strid. Hovedorganisationerne ere derfor enige om at samvirke til en for begge Parter tilfredsstillende Lösning af disse Forhold.

10. I Tilfælde af, at nogen underordnet Organisation eller nogen enkelt Arbejder eller Arbejdsgiver formenes at have gjort Brud paa nærværende Overenskomst, skal Spørgsmaalet — hvis der ikke i de bestaaende Overenskomster eller i nærværende Overenskomst findes andre Regler, eller hvis Anvendelsen af disse Regler ikke har fört til nogen Ordning — först gjøres til Gjenstand for Behandling af Hovedorganisationernes Forretningsudvalg. Opnaas ikke derved en tilfredsstillende Ordning, kan enhver af Hovedorganisationerne gennem Forretningsudvalget bringe Spørgsmaalet ind for Kjöbenhavns Landsover- samt Hof- og Stadsret som vedtaget Værnething ved Sögsmaal mod den anden Hovedorganisation paa dens Vegne, som formenes at have gjort Brud paa Overenskomsten.

11. Saafremt en af Hovedorganisationerne formenes at have gjort Brud paa Overenskomsten, kan Spørgsmaalet herom af den anden Hovedorganisationens Forretningsudvalg ligeledes indbringes for den nævnte Ret.

12. Foranstaende Overenskomst underskrives af Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund paa samtlige derunder hörende Organisationers Vegne og eventuelt de enkelte uden for dette staaende Arbejderorganisationers paa den ene Side, med bindende Virkning for samtlige nævnte Organisationer, og af Forretningsudvalget for Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening paa samtlige under denne hörende Foreningers og Virksomheders Vegne paa den anden Side, med bindende Virkning for samtlige disse Foreninger og Virksomheder.

13. De under de to Hovedorganisationer hörende Foreninger eller Virksomheder skulle ikke ved — för eller efter Overenskomstens Afslutning -- at træde ud af Hovedorganisationerne kunne löse sig fra de Forpligtelser, disse ved nærværende Overenskomst ere gaaede ind paa. De vedblive at staa ved Magt, indtil Overenskomsten for disses Vedkommende opsiges af nogen af Hovedorganisationerne.

Midlertidige Bestemmelser.

1. Samtlige nu eksisterende Konfliktpunkter indenfor Snedkerfaget (herunder indbefattet den ved Skrivelse af 10de April d. A. fra Snedkerlavets Afdeling for Bygningssnedkere i Köbenhavn fremsatte og paa Fællesmødet den 13de s. M. referede, men ikke behandlede Klage) behandles og afgjøres af et Udvalg, hvortil de to Hovedorganisationers Forretningsudvalg hver udnævner 4 Delegerede, under Ledelse af en af de Delegerede i Fællesskab valgt sagkyndig Mand.

2. Eventuel Forhandling skal omfatte samtlige under Konflikten hørende Arbejder- Organisationer, uanset om disse henhøre under Arbejdernes Hovedorganisation eller ej.

3. Lock-out'en hæves senest tre Dage efter at Overenskomsten, derunder ogsaa om den indenfor Snekkerfaget eksisterende Konflikt, er tilvejebragt.

København, den 5te September 1899.

Forretningsudvalget for Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening:
N. Andersen. Kaspar Rostrup. Niels Christensen. Vilh. Köhler.
F. A. Thomsen. Ludvig Christensen. L. Haslund.
Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund i Danmark:
J. Jensen. P. Knudsen. Lyngsie. C. M. Olsen. J. J. Möller.
Sigv. Olsen. H. Rasmussen.

For Bygningssnekkerens Fagforening:
C. Petersen.

I Tilslutning til ovenstaaende under D. D. underskrevne Overenskomst har Forretningsudvalget for henholdsvis Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening og De samvirkende Fagforbund endvidere vedtaget med bindende Virkning for de nævnte Hovedorganisationer:

1. At der ved Ordningen af praktiske Arbejdsforhold ikke fra nogen af Hovedorganisationernes Side maa fastsættes eller godkendes nogen Bestemmelse, der staar i Modstrid med Bestemmelserne i ovenstaaende Overenskomst.

2. Saafremt nogen af Hovedorganisationerne formener, at der er gjort Brud paa denne Regel, kan den indbringe Spørgsmaalet for Hof- og Stadsretten i København, indtil den kan henvises til en permanent Voldgiftsdomstol, overfor hvilken der ved Lov er fastsat samme Vidnepligt som overfor Landets almindelige Domstole. Denne Voldgiftsdomstol skal bestaa af 7 Medlemmer, af hvilken hver af Parterne vælger 3 udenfor vedkommende Organisations Bestyrelse, og Formanden vælges af disse 6 i Forening blandt Landets Jurister. Saasnaart denne Voldgiftsdomstol er oprettet, træder den straks i Stedet for Hof- og Stadsretten i alle Forhold vedrørende ovenstaaende Overenskomst (jfr. dennes 10. og 11. Stykke).

3. Nu bestaaende skriftlige Overenskomster mellem Arbejdsgivere og Arbejdere vedrørende Arbejdsordningen i de respektive Fag forblive uberørte af Bestemmelserne i ovenstaaende Overenskomst, 4de Stykke, og kunne kun bortfalde ved lovlig Opsigelse.

København, den 5te September 1899.

Forretningsudvalget for Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening:
N. Andersen. Kaspar Rostrup. Niels Christensen. Vilh. Köhler.
F. A. Thomsen. Ludvig Christensen. L. Haslund.
Forretningsudvalget for De samvirkende Fagforbund i Danmark:
J. Jensen. P. Knudsen. Lyngsie. C. M. Olsen. J. J. Möller.
Sigv. Olsen. H. Rasmussen.

For Bygningssnekkerens Fagforening:
C. Petersen.

Fylgiskjal II.

LOV OM ARBEIDSTVISTER.

Förste kapitel.

Innledning.

Par. 1. **Betydningen av uttrykk, som loven bruker.**

Denne lov forstås ved: 1. Arbeider — enhver, som mot vederlag utfører arbeid av hvilken som helst art for: a. privat arbeidsgiver. b. stat eller kommune, saafremt han arbeider på akkord eller med en opsigelsesfrist av 14 Dager eller derunder, og safremt han ikke må regnes for offentlig tjenestemann.

2. Arbejdsgiver — enhver, som sysselsætter en eller flere arbeidere.

3. Fagforening — enhver sammenslutning av arbeidere eller av arbeideres foreninger, nar sammenslutningen har det formål at vareta arbeiderens interesser overfor deres arbeidsgivere.

4. Arbejdsgiverforening — enhver sammenslutning av arbeidsgivere eller arbeidsgiveres foreninger, nar den har det formål å vareta arbeidsgivernes interesser overfor deres arbeidere.

5. Arbejdsnedlæggelse (streik) — en hel eller delvis arbeidsstans som arbeidere i fellesskap eller i forståelse med hverandre iverksetter for å tvinge frem en løsning av en tvist mellem en fagforening og en arbeidsgiver eller arbeidsgiverforening.

6. Arbeidsstenging (lockout) — en hel eller delvis arbeidsstans som en arbeidsgiver iverksetter for å tvinge frem en løsning av en tvist mellom ham selv eller en annen arbeidsgiver og en fagforening eller mellom en arbeidsgiverforening og en fagforening, uten hensyn til om andre arbeidere tas inn istedenfor de utestengte.

7. Arbeidsoppsigelse — arbeidernes oppsigelse av sine arbeidsplasser eller arbeidsgiveres oppsigelse av arbeidere i hensikt å iverksette arbeidsnedleggelse eller arbeidsstenging.

8. Tariffavtale — en avtale mellom en fagforening og en arbeidsgiver eller arbeidsgiverforening om arbeids- og lønnsvilkår eller andre arbeidsforhold.

9. Boikott — en opfordring, tilskyndelse, felles beslutning eller annen foranstaltning som for å tvinge, skade eller straffe noen, tar sikte på å hindre eller vanskeliggjøre en persons eller virksomhets økonomiske samkvem med andre.

Par. 2. **Oplysningsplikt.** Fagforening og arbeidsgiverforening eller sammenslutninger av sådanne plikter på anmodning av vedkommende regjeringsdepartement eller riksmeglingsmannen å meddele opplysninger om foreningens eller sammenslutningens organisasjon, medlemsforhold m. v. En sammenslutning av foreninger plikter å gi sådan meddelelse også om sine underavdelinger.

Par. 3. **Tariffavtaler.** 1. Tariffavtaler skal opprettes skriftlig og inneholde bestemmelser om utløpstid og opsigelsesfrist. Senest to uker, etterat avtalen er underskrevet, skal en bekreftet avskrift sendes til riksmeglingsmannen.

2. Hvis ikke annet er fastsatt om tiden for en tariffavtales gyldighet, anses den som sluttet for tre år, regnet fra den dag, den blev underskrevet.

Blir en tariffavtale ikke sagt op innen den tid, som er fastsat for oppsigelse, eller hvis ingen oppsigelsesfrist er nevnt i avtalen, minst tre måneder for gyldighetstiden utløper, anses avtalen fornyet for ett år. Oppsigelse skal gis skriftlig.

3. Hvis en arbeidsavtale mellom en arbeider og en arbeidsgiver, som begge er bundet av en tariffavtale, inneholder noen bestemmelse, som strider mot tariffavtalen er denne bestemmelse ugyldig.

4. Et medlem eller en underavdeling av en forening blir ikke ved å utmeldes eller utstøtes fri for sine forpliktelser etter de tariffavtaler, som gjelder for foreningen ved uttreddelsen.

Par. 4. **Ansvar for foreninger.** Fagforening eller arbeidsgiverforening hefter for brudd på tariffavtaler som foreningen har inngått med bindende virkning for sine medlemmer, jfr. Par 3 nr. 4. Dette ansvar kan ikke gyldig fraskrives. Har medlemmer av en fagforening eller arbeidsgiverforening gjort sig skyldig i ulovlig arbeidsstans eller ulovlig boikott, hefter foreningen, medmindre den godtgjør at den ikke selv har skyld i eller ved de midler som står til dens rådighet, har søkt å hindre rettsbruddet eller fortsettelsen av det rettsstridige forhold.

Såfremt foreningen er et ledd i en mer omfattende organisasjon med det samme almindelige formål (jfr. Par. 1 nr. 3. og 4) hefter ogsaa de overordnede foreninger efter de samme regler som er gitt i første ledd.

Foreningen har alltid, selv om dens lover eller avtaler mellom medlemmene ikke gir adgang dertil, rett til å utelukke et medlem så lenge det rettsstridige forhold vedvarer og i inntil 1 år efter dettes ophør eller for et sådant tidsrum å inndra medlemmets understøttelse eller annet pengebidrag som ydes det under arbeidsstans såfremt medlemmet ikke etterkommer styrets pålegg om å ophøre med sådant rettsstridig forhold som i første ledd nevnt. Denne regel får tilsvarende anvendelse i forholdet mellom en overordnet og en underordnet forening.

Par. 5. **Erstatning for brudd på tariffavtale og for ulovlig boikott.** Ved fastsettelsen av erstatning for brudd på tariffavtale eller for ulovlig arbeidsstans eller ulovlig boikott, skal retten ikke bare ta hensyn til skadens størrelse, men ogsaa til den utviste skyld og til mislig forhold fra den skadelidendes side. Under særlig formildende forhold kan erstatningen falle helt bort.

Par. 6. **Ulovlig arbeidsstans.** 1. En tvist mellom en fagforening og en arbeidsgiver eller arbeidsgiverforening om en tariffavtales gyldighet, forståelse eller beståen eller om krav, som grunner sig på en tariffavtale, må ikke søkes løst ved arbeidsnedleggelse eller arbeidsstenging.

2. Har Arbeidsretten avgjort ved dom, at der foreligger tariffbrudd eller arbeidsstans i strid med Par. 6 nr. 1, og det tariffstridige forhold eller den ulovlige arbeidsstans ikke er bragt til ophør innen 4 dager efter domsavsigelsen, kan den skadelidende part eller den organisasjon han er medlem av begjære Arbeidsrettens samtykke til å iverksette arbeidsnedleggelse eller arbeidsstenging.

Begjæring herom sendes Arbeidsrettens formann, som snarest mulig efter fristens utløp berammer møte til behandling av begjæringen. Arbeidsretten kan ikke gi samtykke, medmindre rettens formann og minst ett av de to medlemmer som er nevnt i Par. 10 nr. 3, siste ledd, er enige.

Iverksettelse av arbeidsstans med samtykke av Arbeidsretten berettiger ikke den annen part eller den Organisasjon, hvorav han er eller har vært medlem, til å iverksette eller fortsette arbeidsnedleggelse eller arbeidstenging i anledning av tvisten.

3. En tvist mellom en fagforening og en arbeidsgiver eller arbeidsgiverforening om ordningen av arbeids- eller lønnsvilkår eller andre arbeidsforhold, som ikke omfattes av en tariffavtale, må ikke søkes løst ved arbeidsnedleggelse eller arbeidstenging, før de i Par. 29 og 36 bestemte frister er utløpet. Gjelder tvisten opprettelse av en tariffavtale, som skal avløse en tidligere tariffavtale, må dessuten gyldighetstiden for denne være utløpet.

Så lenge arbeidsstans ikke må iverksettes (jfr. Par. 29) skal de arbeids- og lønnsvilkår, som gjaldt ved tvistens utbrudd, stå ved makt, hvis ikke partene enes om noe annet.

Par. 6 a. **Ulovlig boikott.** 1. Boikott i anledning av arbeidsforhold er rettsstridig: a. når den blir foretatt uten at den, som boikotten er rettet mot, har fått rimelig varsel eller uten at der på forhånd overfor ham og dem, som en boikottopfordring er rettet til, er gjort fyldestgjørende rede for grunnen til boikotten.

b. når den blir foretatt eller holdt vedlike ved rettsstridige midler eller på en unødige ophissende eller krenkende måte eller ved usanne eller misvisende opplysninger.

c. når den har et rettsstridigt formål eller vil forårsake et rettsbrud om den når sitt mål eller vil skade vesentlige samfunnsinteresser eller virke utilbørlig eller når det ikke er noe rimelig forhold mellom den interesse som skal fremmes ved boikotten og den skade, som den vil føre med sig.

d. når den uten samtykke av Domstolen for boikottsaker, er foretatt fordi den som foranstaltningen er rettet mot, har deltatt i eller støttet noen av parterne i en tilendebragt arbeidstvist under arbeidstenging, arbeidsnedleggelse eller boikott — eller fordi han eller personer som han sysselsetter eller står i økonomisk forbindelse med, står eller ikke står som medlemmer av en fagforening eller arbeidsgiverforening —

— eller for å tvinge noen arbeidsgiver eller arbeider til å gå inn i eller ut av en arbeidsgiverforening eller fagforening eller inngå eller medvirke til inngåelsen av en tariffavtale som ingen eller bare et mindretall av arbeiderne i vedkommende bedrift har stillet krav om —

— eller når den til støtte for noen av parterne i en arbeidstvist, rettes mot en tredjemann, som står utenfor tvisten og ikke har iverksatt økonomiske forholdsregler for å støtte noen av parterne i tvisten i anledning av denne —

— eller når den rettes mot flötningsvirksomhet av vesentlig betydning for forsyning av tømmer til industriell virksomhet.

2. Sådan tvist som Par. 6 nr. 1 nevner, må ikke søkes løst ved boikott.

3. En tvist mellom en fagforening og en arbeidsgiver eller arbeidsgiverforening om ordningen av arbeids- eller lønnsvilkår eller andre arbeidsforhold, som ikke omfattes av en tariffavtale, må ikke søkes løst ved boikott før fristene etter Par. 39 er utløpet. Heller ikke må et krav fra en av de nevnte parter mot en annen av dem søkes gjennomført ved boikott før utløpet av disse frister.

4. Boikott i sådanne tilfelle som nr. 3 nevner, er rettsstridig: a. når den er rettet mot arbeidsgiver som foruten medlemmene av sin familie ikke sysselsetter mer enn 10 arbeidere. Til familien regnes, foruten ektefelle og slektninger i op- og nedstigende linje, også søskenbarn og likeså nær besvogrede. b. når den foretas av fagforening eller arbeidsgiverforening som er med hovedorganisasjon uten at hovedorganisasjonen har gitt skriftlig samtykke til den. Det samme gjelder for arbeidsgiver som er med i en arbeidsgiverforening.

Annet kapitel.

Arbeidsretten og Domstolen for Boikottsaker.

Par. 7. **Arbeidsrettens sæte og domsmyndighet.** Der opprettes en arbeidsrett med sæte i rikets hovedstad til å behandle de tvister som er omhandlet i Par. 6 nr. 1 og Par. 6 nr. 2 og treffe de avgjørelser som er nevnt i Par. 6 nr. 2.

Disse saker kan ikke bringes inn for noen annen domstol. Men parterne kan vedta privat voldgift.

Er arrest gjort for å sikre erstatningskrav hvis avgjørelse hører under arbeidsretten, må sak om erstatningskravet reises innen 6 dager.

Par. 8. **Søksmål i anledning av en tariffavtale.** Er en tariffavtale sluttet av en fagforening eller en arbeidsgiverforening, kan de enkelte medlemmers rettigheter eller plikter etter tariffavtalen bare gjøres gjeldende gjennom søksmål, som reises av eller mot foreningen på vedkommendes vegne.

Hvis en part vil nedlegge påstand mot særskilt nevnte medlemmer av en forening, skal disse stevnes ved siden av foreningen.

Par. 9. Krav som utspringer av arbeidsavtaler. Under sak om en tariffavtale kan også inndras krav, som utspringer av en arbeidsavtale, hvis kravet vil få sin umiddelbare avgjørelse ved dommen i hovedsaken.

Har Arbeidsretten i sin domsslutning fastslått en viss forståelse av en tariffavtale, gjelder denne forståelse også for enhver arbeidsavtale, som er bygget på tariffavtalen.

Par. 10. Arbeidsrettens medlemmer. 1. Arbeidsretten skal bestå av en formann og seks andre medlemmer.

2. Arbeidsrettens formann, dens øvrige medlemmer og to varemenn for hvert av disse opnevnes av Kongen for tre år. Fire medlemmer med varamenn opnevnes etter innstilling som i Par. 11 bestemt.

3. Medlemmene av Arbeidsretten må være norske statsborgere, ha fylt 30 år, være vederheftige og ikke fradømt stemmerett i offentlige anliggender og adgang til å opnå offentlig tjeneste, eller dømt etter nærværende lovs Par. 42. De må ikke være medlem av en fagforenings eller arbeidsgiverforenings styre, og de må ikke være fast ansatt i en sådan forenings tjeneste.

Formannen og det ene av de to medlemmer, som der ikke avgis innstilling om etter Par. 11, skal dessuten opfylle de betingelser, som er foreskrevet for høyesterettsdommere. Det andet medlem må ikke inneha sådan stilling eller sådant hverv, at han kan betraktes som representant for noen av partene.

Par. 11. Innstillingsretten. 1. Arbeidsgiverforening, som omfatter minst 100 arbeidsgivere, der tilsammen beskjeftiger minst 10,000 arbeidere, samt fagforening, som teller minst 10,000 arbeidere, kan hver for sig fremsette forslag til to medlemmer av retten med varemenn. Hvert forslag skal dog omfatte det dobbelte antall menn. De, som foreslås må ha erklært sig villig til å motta hvervet.

2. Blandt dem, som således er bragt i forslag, opnevnes to medlemmer med varemenn fra hver side. Er konkurrerende forslag fremkommet fra forskjellige foreninger av arbeidere eller arbeidsgivere, kommer antallet av medlemmer innen vedkommende foreninger i fortrinnsvis betraktning ved valget av menn.

3. Er ikke innstilling kommet inn til vedkommende regjeringsdepartement innen en frist, som det selv fastsetter, skjer opnevnelsen uten innstilling.

Par. 12. Opnevning av nytt medlemm. Hvis et rettsmedlem eller en varamann dør eller blir fritatt for sitt hverv eller ikke lenger fyller de krav, som Par. 10 nr. 3 stiller, skal nytt medlem eller ny varamann opnevnes for den tid, som er igjen.

Gjelder det et medlem eller en varamann, som er opnevnt etter innstilling overensstemmende med Par. 11, skal der gis vedkommende organisasjoner adgang til å avgi ny innstilling.

Par. 13. Ugildhet. 1. Et medlem av Arbeidsretten er ugild i de samme tilfelle som en dommer i almindelige horderlige saker. Når andre særlige omstendigheter foreligger, som er skikket til å svekke tilliten til et medlems ugildethet, skal han likeledes vike sæte. Spørsmål herom kan reises både av ham selv og av partene.

2. Retten avgjør ved kjennelse om noen skal vike sæte som ugild.

Par. 14. Stedfortreder for en dommer, som er ugild eller har forfald. Hvis formannen er ugild eller har forfall, opnevner kongen stedfortreder.

Hvis et annet medlem av retten er ugild eller har forfall, skal formannen tilkalle en av varemennene for dette medlem i den rekkefølge, opnevnelsen viser.

Par. 15. Rettens forhandlingsdyktighet. Retten er ikke forhandlings- eller beslutningsdyktig, uten at alle medlemmer er til stede.

Hvis et medlem av retten under forhandlingene får forfall, som må antas å ville vare lenger enn en uke, opnevnes stedfortreder etter Par. 14.

De rettsmedlemmer, som har begynt på en sak, skal føre den til ende, selv om deres tjenestetid løper ut under behandlingen av saken.

Par. 16. Dommerløfte. Ingen må gjøre tjeneste som medlem av Arbeidsretten, før han har avlagt skriftlig forsikring om, at han samvittighetsfullt vil opfylle sine plikter.

Forsikringen sendes til vedkommende regjeringsdepartement. Kongen fastsetter, hvordan den skal lyde.

Par. 17. Partenes representanter. Partene kan møte selv og ved fullmektig. Fler enn tre personer kan ikke møte for noen part.

Partenes representanter må være fullmyndige norske statsborgere og ikke fradømt stemmeret i offentlige anliggender og adgang til å opnå offentlig tjeneste.

Vedkommende departement kan dog dispensere fra påbudet om, at partenes representanter skal være norske statsborgere.

Fullmakten må være uinnskrenket.

Par. 18. Forberedelsen av saken. 1. Saken bringes inn for Arbeidsretten ved en skriftlig stevning, som sendes til rettens formann. En bekreftet avskrift vedlegges.

Stevningen skal inneholde: a. begge parters fulle navn og adresse. b. en fremstilling av saken og de krav, som saksøkeren vil reise. c. oppgave over de bevis, som saksøkeren akter å føre, hvordan han tenker å skaffe dem til veie, og det han akter å godtgjøre ved dem, d. oppgave over de bevis, som saksøkeren ønsker fremskaffet av motparten eller ved rettens hjelp, e. forslag med hensyn til tid og sted for behandlingen av saken.

Er der mangler ved stevningen, skal formannen snarest mulig gjøre saksøkeren oppmerksom på dem og forklare hvordan de bør rettes.

2. Med stevningen skal sendes utskrift av de forhandlinger, som er ført mellom partene om tvisten, eller bevis for at sådanne forhandlinger er ført eller søkt fra saksøkerens side.

Mangler sådant bevis, skal formannen gjøre saksøkeren oppmerksom herpå og meddele ham, at retten ikke kan behandle saken, medmindre forhandlinger er ført eller forgjeves søkt av saksøkeren.

3. Når stevningen er i orden og formannen finner det godtgjort, at forhandlinger om tvisten har vært ført av partene eller forgjeves har vært søkt av saksøkeren, sender han uten opphold avskriften av stevningen til saksøkte.

Samtidig anmoder han saksøkte om å gi skriftlig tilsvaret innen en viss tid og i dette fremsette sine bemerkninger til stevningen, nevne de krav, som fra hans side vil bli reist, og gi bevisoppgaver svarende til dem, som er nevnt under nr. 1 c og d. Med tilsvaret skal følge en bekreftet avskrift.

4. Så snart formannen har mottatt saksøktes tilsvaret, eller så snart fristen for dette er utløpet, fastsetter han tid og sted for behandlingen av saken i retten. Rettsmøtet skal holdes snarest mulig. Det kan holdes også utenfor rettens faste sete.

5. Formannen varsler de øvrige medlemmer av retten. Likeså varsler han varamann, hvis der kan ventes fremsatt en ugildhetsinnsigelse som han tror kan bli godkjent av retten.

6. Formannen utferdiger innkallelse til partene og lar den forkynne med en varselfrist, som ikke må være under 48 timer, heri ikke medregnet den nødvendige reisetid. Har saksøkte gitt tilsvaret skal formannen sende avskriften til saksøkeren.

7. Formannen innkaller de vidner, sakkyndige eller andre personer, som han finner bør avhøres. De som innkalles, har krav på aftensvarsel utenom den nødvendige reisetid. Til forberedelse av bevisførelsen har formannen for øvrig samme myndighet som retten efter Par. 19.

Par. 19. Saksbehandlingen. 1. Formannen leder forhandlingene.

2. Saken behandles og bevisene føres på den måte, som retten finner høvlig. Hovedforhandlingen skal være muntlig, medmindre begge parter samtykke i skriftlig behandling, og retten finner den ubetenkelig.

3. Retten skal sørge for, at saken blir fullt oplyst.

4. Retten kan innhente forklaringer av parter, sakkyndige og enhver annen, hvis prøv kan være av betydning for saken. Enhver kan nekte å svare på et spørsmål når svaret kan utsette ham selv eller hans ektefelle, slektninger eller besvogrede i rett opp- eller nedstigende linje, søsken eller likeså nær besvogrede for straff eller tap av den borgerlige aktelse. Det samme gjelder spørsmål, som på sådan måte berører hans forlovede, fosterforeldre eller fosterbarn, når retten så beslutter. Det, som er bestemt om ektefeller, gjelder selv om ekteskabet er oppløst.

5. Retten kan kreve fremlagt dokumenter, forretningsbøker og andre bevisligheter, som en part, eller noen som plikter å vidne i saken, har rådgivet over. Den kan pålegge en part eller et vidne å undersøke regnskabsbøker eller andre bevisligheter og å gjøre optegnelse derom og ta dem med sig.

6. Retten kan foreta syn og granskning enten selv eller ved et eller flere av sine medlemmer eller ved opnevnte sakkyndige. Herunder kan også redskaber kreves brukt, maskiner satt i gang og arbeidsmåter påvist.

7. Retten kan kreve bevis optatt ved enhver av de almindelige underretter. Bevisoptagelsen skal fremmes hurtigst mulig, om nødvendig ved ekstrarett. Dommeren skal av eget tiltak sørge for å fremme forretningen. Vidner gis aftensvarsel. Parterne innkalles bare, når det er krevd i rettsanmodningen.

Par. 20. Partenes uteblivelse. Hvis noen av partene uteblir, og det er oplyst eller sannsynlig, at han har gyldig forfall skal saken utsettes.

Er det ikke oplyst eller sannsynlig, at han har gyldig forfall, og den annen part møter, kan han kreve saken fremmet. Saken skal i så fall såvidt gjørlig behandles, som om den uteblevne part hadde vært til stede.

Hvis begge parter uteblir, og det ikke er opplyst eller sannsynlig, at noen af dem har gyldig forfall, skal saken heves.

Par. 21. Møteplikt for vidner og parter. 1. Enhver plikter efter innkallelse fra rettens formann å møte som vidne for Arbeidsretten, når han bor eller opholder sig innenfor en sådan avstand fra rettsstedet, at han for å nå dette ikke behöver å reise over 600 km. med jernbane eller 300 km. med dampskip eller 100 km. på annen måte eller en tilsvarende veilengde dels på den ene og dels på den annen måte.

Er det maktpåliggende at et vidne møter, kan formannen av eget tiltak eller efter ansökning fra en av partene utvide møteplikten.

2. Enhver som er til stede på rettsstedet eller i nærheten av det, kan retten pålegge å fremstille sig uten ophold for å avgi vidnesbyrd. Mötene vidner kan den pålegge å komme igjen senere.

3. Vidner, som formannen har innkalt, kan kreve godtgjørelse av statskassen efter straffeprosesslovens regler for vidner i lagmannsrettssaker. Vidner, som partene fremstiller, kan retten tilstå sådan godtgjørelse, når avhørelsen har vært av betydning for saken.

4. Om partenes plikt til å møte personlig efter særlig pålegg gjelder samme regler som for vidner efter nr. 1 og 2.

Par. 22. Sakkyndige. Enhver, som plikter å vidne i saken, er efter opnevneelse av retten eller formannen pliktig til å gjøre tjeneste som sakkyndig.

Opnevnte sakkyndige har krav på godtgjørelse efter reglerne i lov af 21. juli 1916.

Deres tilkommende utredes av statskassen.

Sakkyndige, sem ikke er opnevnt, kan retten efter omstendighetene tilstå sådan godtgjørelse.

Par. 23. Forhandlingenes offentlighet. Forhandlingene föres for åpne dører, hvis ikke retten beslutter å utelukke offentligheten. Dörene skal lukkes, når forhandlingene kommer inn på forretnings- eller foreningshemmeligheter eller annet, som ikke uvedkommende bör få kunnskap om.

De deler av fremlagte böker, som ikke vedkommer saken, kan retten forsegle.

Enhver, som har vært til stede under forhandlinger for lukkede dører, plikter å bevare taushet om det, som er forhandlet, hvis ikke retten tillater offentliggörelse.

Par. 24. Rettsbok. I rettsboken föres inn tid og sted for rettsmötet, navnene på dommere, rettsskriver, parter og deres representanter, vidner og sakkyndige.

Fremlagte dokumenter nevnes, og forhandlingenes gang gjengis i korthed. Påstander og innsigelser föres inn fullstendig eller vedlegges. Likesaa föres inn alle rettens avgjörrelser og forlik, som sluttet mellem partene.

Retten kan beslutte, at forhandlingene skal optas med hurtigskrift.

Par. 25. Rettens avgjörrelser. 1. Rettens avgjörrelser treffes med stemmeflerhet. Jfr. dog Par. 6, nr. 2.

Dom skal avsis snarest mulig efterat saksbehandlingen er slutt. Går der mer enn 3 dager, för dom blir avsagt, skal grunnen nevnes i dommen.

2. Skrivfeil, regnefeil, utelatelse og andre åpenbare feil kan formannen rette av eget tiltak. Om rettelsen skal han uten ophold underrette partene gjennom anbefalt brev.

Er noen av partene misfornöiet med rettelsen, kan han kreve saken forelagt for den samlede rett. Begjæringen må rettes til formannen senest en uke, efterat meddelelsen om rettelsen er motatt. Formannen skal uten ophold forelegge saken for retten.

3. Er dommen ufullstendig eller uklar, kan den rettes av den samlede rett efter begjæring fra en av partene og efterat den annen part er hört. Begjæringen må være kommet til formannen senest to uker efterat dommen er avsagt.

4. Prosessledende kjennelser og andre beslutninger kan retten omgjöre hvis ingen erhvervet ret er til hinder for det.

Par. 26. Kjæremål og anke. 1. Kjennelse, hvorved en sak blir avvist, kan påkjæres til Höiesteretts kjæremålsutvalg. Kjæremålsfristen er en måned.

2. Den, som ikke er part, kan påkjære en kjennelse, som pålegger ham å avgi forklaring, ed eller forsikring, fremlegge eller gi adgang til skriftlig bevis eller andre ting eller gjøre tjeneste som sakkyndig, eller som ilegger ham straff- eller omkostningsansvar. Partene kan påkjære kjennelser, som ilegger dem selv straff- og omkostningsansvar efter par. 41 og 43.

Kjæremålet må erklæres straks hvis vedkommende er til stede i retten, men ellers senest tre dager, efterat han har fått meddelelse om avgjörrelsen. Safremt noen har optrådt som motpart eller kan betraktes som motpart, bör han underrettes om kjæremålet har opsettende virkning for den kjærende.

3. Formannen sender uten ophold kjæremålsforklæringen med de nödvendige dokumenter og

utskrifter til Höiesteretts kjæremålsutvalg. Retten, den kjærende og andre, som kjæremålet har betydning for, kan gi skriftlig uttalelse om saken. Påberopes kjensgjerninger, som ikke tidligere er nevnt, skal uttalelsen alltid sendes gjennom retten.

4. Arbeidsrettens dommer og andre kjennelser enn de, som nevnes under nr. 1 og 2, er endelige og kan fullbyrdes efter reglene for höiesterettsdommer. Dog kan en dom påankes til Höiesterett til ophevelse på det grunnlag, at saken ikke hörer under arbeidsrettens domsmyndighet. Fristen for sådan anke er en måned.

Par. 26 a. **Domstolen for boikottsaker.** 1. Domstolen for boikottsaker skal ha sitt sæte i rikets hovedstad. Den er domföör i tvister om boikott er ulovlig efter par. 6 a nr. 1, 3 og 4, eller om krav, som bygger på at en boikott er ulovlig efter de nevnte regler eller efter nr. 6 i denne paragraf.

2. Domstolen skal ha en formann, en næstformänn og tre medlemmer, med to varamenn for næstformannen og to for hver av de tre andre medlemmer. De blir opnevnt av Kongen for tre år.

3. Reglene i Par. 10, nr. 3 skal gjelde på tilsvarende måte. Formannen, næstformannen og ett av de tre andre medlemmer må ikke ha sådan stilling eller sådant hverv at de kan regnes som representanter for arbeidsgiver- eller arbeiderinteresser. Av de to andre medlemmer hör ett ha særlig innsikt i arbeidernes forhold, og ett i arbeidsgivernes. Formannen og næstformannen skal fylle de krav, som stilles til höiesterettsdommere.

4. Er formannen ugild eller har forfall, gjør næstformannen tjeneste som formann. Er også han ugild eller har forfall, gjør hans förste varamann tjeneste som formann. Ellers skal reglene i Par 12 til og med 26 gjelde på tilsvarende måte, men ikke Par. 18, nr. 2.

5. För sak reises för Domstolen for boikottsaker, må megling ha vært prøvet efter reglene i tvistemålslovens 21de kapitel, såfremt boikotten ikke omfattes av meglingsreglene i Par. 39 a.

Med stevningen skal følge attest för at megling har vært prøvet efter tvistemålsloven eller efter Par. 39 a. eller för at riksmeglingsmannen har fått boikottmelding efter nevnte paragraff uten at meglingsmyndigheten har funnet å burde gå til megling.

6. Er boikott foretatt eller har noen grunn til å frykte för at boikott vil bli foretatt overfor han, kan Domstolen for boikottsaker, om krav derom blir fremsatt, gjøre midlertidig forbud mot boikotten til det er avgjört om den er lovlig. Kravet om forbud behandles snarest mulig og kan avgjøres av formannen. Afgjørelsen kan treffes uten innkallelse til muntlig forhandling. Blir forbud gjort, må sak om lovligheten av boikotten reises innen en samtidig fastsatt frist. Blir fristen oversittet, kan forbudet kreves ophevet ved kjennelse av domstolens formann.

7. Blir en boikott kjent ulovlig, kan Domstolen for boikottsaker, om begge parter begjærer det og domstolen selv finner det formålstjenlig, helt eller delvis avgjøre den tvist eller det krav, som skulde fremmes ved boikotten.

Tredje kapitel.

Megling.

Par. 27. **Meglingsmenn.** Kongen opnevner en fast meglingsmann för det hele rike (riksmeglingsmann) og en eller flere faste meglingsmenn för enkelte meglingskretser (kretsmeglingsmenn). De opnevnes för tre år. Meglingskretsene fastsettes av Kongen.

Derhos kan vedkommende regjeringsdepartement efter innstilling fra riksmeglingsmannen opnevne særskilte meglingsmenn för enkelte tilfelle.

Meglingsmennene må opfylle betingelsene i Par. 10 nr. 3 förste avsnitt.

Riksmeglingsmannen er kretsmeglingsmennenes og de övrige meglingsmenns overordnede. Det nærmere forretningsforhold mellem dem fastsettes ved instruks som utferdiges av Kongen.

Par. 27 a. **Meglingsmennenes virksomhet.** 1. Riksmeglingsmannen skal med opmerksomhet föolge arbeidsforholdene i landet. Det samme skal kretsmeglingsmennene gjøre, hver innen sin krets. Kretsmeglingsmennene skal sende melding til riksmeglingsmannen om forhold som de mener kan true arbeidsfreden innen deres kretser.

2. Mener riksmeglingsmannen at arbeidsstans vil kunne bli föolgen av at forhandling om ordning av arbeidsforholdene ved en bedrift eller innen et yrke ikke förer frem, kan han kreve opplysninger av partene om arbeidsforholdene og om krav som er reist. Sådanne opplysninger plikter partene å gi efter reglene i Par. 19, 4.

Finner riksmeglingsmannen det formålstjenlig, kan han gå til megling efter reglene i dette kapitel, selv om arbeidsoppsigelse ikke har funnet sted.

Riksmeglingsmannen kan la en kretsmeglingsmann eller en efter Par. 27, annet ledd, opnevnt meglingsmann foreta undersøkelser eller megling som foran nevnt.

Par 28. **Meldinger til meglingsmennene.** 1. När arbeidsoppsigelse foretas i anledning av en sådan tvist som Par. 6 nr. 3 nevner, skal der straks sendes melding til riksmeglingsmannen,

2. Meldingen sendes i telegram eller anbefalt brev og skal inneholde opplysning om, hvad tvisten gjelder, ved hvilke bedrifter opsigelse foretas, hvor mange arbeidere ved hver bedrift opsigelsen omfatter, når opsigelsesfristen løper ut og om forhandling mellem partene er opnået samt om den fremdeles pågår eller er avbrutt.

Pågår forhandling, skal melding om senere avbrytelse på samme måte sendes av den, som har sendt den første melding.

Meldingene sendes av den fagforening, arbeidsgiver eller arbeidsgiverforening, som har foretatt opsigelsen. Er vedkommende tilknyttet Arbeidernes faglige Landsorganisasjon, Norsk Arbeidsgiverforening eller andre organisasjoner som i Par. 11 nevnt, sendes meldingene gjennom disse organisasjoners styrer til riksmeglingsmannen.

Av meldingene sendes samtidig en gjenpart til motparten.

3. Melding som angår bedrift på Svalbard skal alltid sendes i telegram til riksmeglingsmannen. Sendes meldingen gjennom en av partenes hovedorganisasjoner, skal den uopholdelig videresendes til riksmeglingsmannen på hurtigste måte.

Par. 29. **Regler om arbeidsstans.** 1. Arbeidsnedleggelse eller arbeidsstenging må ikke iverksettes, før opsigelsesfristen er utløpet, og ikke i noen tilfelle, før fire virkedager er forløpet fra meldingen om, at forhandlinger ikke er optatt eller at de er avbrutt eller arbeidsopsigelsen utvidet — er innkommet til riksmeglingsmannen.

2. Så snart riksmeglingsmannen har fått melding om, at forhandlinger ikke er optatt eller at de er avbrutt eller så snart han på annen måte er blitt kjent med avbrytelsen, skal han forby arbeidsstans inntil megling efter dette kapitel er sluttet, hvis han antar at arbeidsstansen enten på grunn av bedriftens art eller på grunn av sitt omfang vil medføre skade for almene interesser.

Blir arbeidsopsigelsen utvidet, skal han under samme betingelser forby den derved tilskitete arbeidsstans.

Forbudet rettes i telegram eller i anbefalt brev til den fagforening, arbeidsgiver, arbeidsgiverforening eller hovedorganisasjon som har sendt eller skulde ha sendt meldingen om arbeidsopsigelsen, og meddeles samtidig til motparten.

Forbudet må for å være bindende, være sendt innen utløpet av 2 dager efter at riksmeglingsmannen har fått melding om at forhandlinger ikke er optatt eller at de er avbrutt eller arbeidsopsigelsen utvidet.

Dersom megling har vært prøvet efter Par. 27 a nr. 2, kan forbud mot arbeidsstans undlates.

Par. 30. **Meglingsmennenes ugildhet og forfall.** Reglene om ugildhet i Par. 13 gjelder også for meglingsmennene.

Anser riksmeglingsmannen sig for ugild, eller har han forfall, eller er han optatt med megling i en annen sak, melder han det uten ophold til vedkommende regjeringsdepartement. Er departementet enig i, at han ikke bør behandle tvisten, overdrar det behandlingen til en kretsmeglingsmann eller til en som det opnevner for saken.

Er en kretsmeglingsmann i noget tilfelle som er nevnt i annet ledd, melder han det uten ophold til riksmeglingsmannen. Denne kan enten selv overta behandlingen av saken eller overdra den til en annen kretsmeglingsmann eller til en som vedkommende regjeringsdepartement opnevner for saken.

Par. 31. **Forberedelsen av meglingen.** 1. Når riksmeglingsmannen i henhold til Par. 29 har forbudt arbeidsstans, skal han uten ophold skride til megling. Riksmeglingsmannen kan dog overdra meglingen til en kretsmeglingsmann eller til en meglingsmann opnevnt for det enkelte tilfelle. Han kan også selv overta meglingen i saker som hører under kretsmeglingsmennene.

2. Selv om arbeidsstans ikke forbys, kan riksmeglingsmannen eller en kretsmeglingsmann skride til megling i tvisten enten av eget tiltak eller efter begjæring av en part.

3. Meglingsmannen fastsetter tid og sted for behandlingen av tvisten. Møte kan også holdes utenfor meglingskretsen.

Han innkaller partene på den måte han finner høvelig.

Om innkallelse av vidner og andre hvis forklaring kan være av betydning, og om forberedelse av bevisførelsen for övrig gjelder reglene i Par. 18 nr. 6 forsåvidt dertil er anledning.

Par. 32. **Meglerlöfte.** Ingen må gjøre tjeneste som meglingsmann, før han har avlagt sådan forsikring, som nevnt i Par. 16.

Par. 33 (ophevet ved lov av 19. juni 1931).

Par. 34. **Partenes representanter.** Reglene i Par. 17 om partenes representanter gjelder også under meglingen. Men praktiserende advokater og saksøkere må ikke brukes som fullmektig uten samtykke av meglingsmannen.

Par. 35. **Meglingen.** 1. Meglingsmannen skal på den måte og i de former som han selv

velger, hurtig og omhyggelig innhente alle nødvendige opplysninger til utredning av tvisten og etter evne søke å opnå enighet mellom partene om et rimelig forlik.

Han kan innhente de opplysninger som er nødvendige til utredning og bedømme av tvisten, selv om en eller begge parter uteblir.

Til fremme av sine undersøkelser har meglingsmannen sådan myndighet som nevnt i Par. 19. Men han kan ikke kreve ed av vidner og sakkyndige. Reglene i Par. 21 og 22 gjelder også ved megling.

Kommer forlik i stand, skal tariffavtale i overensstemmelse hermed opprettes under medvirking av meglingsmannen og undertegnes av partene eller deres representanter.

2. Meglingsmøtene skal holdes for lukkede dører. Møtebok føres etter reglene i Par. 24.

3. Har meglingsmannen fremsatt et meglingsforslag, må det ikke offentliggjøres uten hans samtykke.

Par. 36. Meglingens slutning. 1. Er der gått ti dager etter forbudet mot arbeidsstans eller i tilfelle det første forbud blev avsendt kan hver av partene kreve meglingen sluttet, hvis vedkommende part ikke ved uteblivelse eller på annen måte har unddratt sig fra pliktmessig medvirken til meglingen.

Senest fire dager etter at lovlig krav om avslutning av meglingen er fremsatt, skal meglingen sluttes. Har meglingsmyndigheten forelagt partene et endelig forslag til løsning av tvisten, skal forslaget føres inn i møteboken.

2. Er forlik ikke kommet i stand, kan riksmeglingsmannen eller den kretsmeglingsmann som har ledet meglingen kunngjøre en beretning om saken på den måte han finner høvelig.

Har en meglingsmann ledet meglingen, skal han snarest mulig sende riksmeglingsmannen beretning om saken. Denne skal inneholde det endelige meglingsforslag, hvis sådant er fremsatt.

Par. 36, a. Avstemningsregler. 1. Før avstemning over et meglingsforslag skal partene sørge for at alle stemmeberettigede får adgang til å gjøre sig kjent med meglingsforslaget i dets helhet.

2. Avstemningen skal bare gjelde meglingsforslaget som det foreligger fra meglingsmannen. Avstemningen skal være hemmelig og skriftlig med rene ja- eller nei-stemmer.

3. Når avstemningsresultatet foreligger, skal partene straks gi meglingsmannen skriftlig melding om forslaget vedtas eller forkastes. Forkastes det, skal meldingen gi opplysning om antallet av stemmer for og imot forslaget og om antallet av stemmeberettigede.

4. Et meglingsforslag regnes for vedtatt, medmindre det nedenfor nevnte antall stemmer er mot:

minst 50 pct. av stemmene, nar 75 pct. eller flere af de stemmeberettigede har stemt												
— 52 — — — —	—	mindre enn 75 pct.	men minst 70 pct.	—	—							
— 55 — — — —	—	—	—	70 — — —	65 —							
— 57 — — — —	—	—	—	—	65 — — —	60 —						
— 60 — — — —	—	—	—	—	60 — — —	55 —						
— 62 — — — —	—	—	—	—	55 — — —	50 —						
— 65 — — — —	—	—	—	—	50 — — —	45 —						
— 67 — — — —	—	—	—	—	45 — — —	40 —						
— 70 — — — —	—	—	—	—	40 — — —	35 —						
— 72 — — — —	—	—	—	—	35 — — —	30 —						
— 75 — — — —	—	—	—	—	30 — — —	25 —						

Likeså regnes et meglingsforslag for vedtatt, nar mindre enn 25 pct. av de stemmeberettigede har stemt.

5. Finner meglingsmannen at en konfliktsituasjon bør løses under ett for flere fag, kan han bestemme at meglingsforslag for disse fag skal regnes som en helhet, således at avgjørelsen av om forslagene er vedtatt skal treffes på grunnlag av det samlede antall stemmer og stemmeberettigede i de fag, som på denne måte er slått sammen.

6. Intet må offentliggjøres av stemningsresultatene, før meglingsmannen har kunngjort hovedresultatet.

7. For avstemninger som gjelder sjöfolk i utenriks fart kan foranstående regler tillempes efter riksmeglingsmannens nærmere bestemmelse.

Par. 37. Senere vedtagelse av et meglingsforslag. Vil nogen av partene vedta meglingsmyndighetens forslag til løsning av tvisten, efterat meglingen er sluttet, kan erklæring derom sendes til meglingsmannen, som sender en avskrift av erklæringen til den annen part. Godkjenner også denne part forslaget, berammer meglingsmannen et møte mellom partene til opprettelse av tariffavtale.

Par. 38. **Gjenoptagelse.** Om meglingen er sluttet, kan partene i fellesskap kreve den gjenoptatt.

Er der gått en måned etterat meglingen blev sluttet, uten at tvisten enda er løst eller bragt inn til ny megling, skal den meglingsmann, som har behandlet saken, opfordre partene til nye forhandlinger.

For övrig kan sa vel riksmeglingsmannen som meglingsmannen når som helst rette sådan opfordring til partene.

Par. 39. **Kjæremål.** Sådanne kjennelser som Par. 26 nr. 2 nevner, kan påkjæres efter de regler, som der er gitt.

Andre kjennelser av en meglingsmann er endelige og kan fullbyrdes efter reglene for höieste-retdsdommer.

Par. 39 a. **Megling i boikottsaker.** 1. Vil en fagforening, en arbeidsgiver eller arbeidsgiverforening gå til boikott i anledning av sådan tvist eller sådant krav som Par. 6 a nr. 3 nevner, skal det meldes til riksmeglingsmannen.

Meldingen skal gi opplysning om hvad tvisten eller kravet gjelder, om utstrekningen av den boikott som er påtenkt og om forhandling mellem partene er åpnet, fremdeles föres eller er brutt.

Meldingsreglene i Par. 28 nr. 2 og 3 skal ellers gjelde på tilsvarende måte.

2. Boikott må ikke foretas för 8 virkedager er gått fra melding efter nr. 1 er kommet til riksmeglingsmannen.

Så snart riksmeglingsmannen har fått boikottmegling eller så snart han på annen måte er blitt kjent med at boikott er påtenkt, kan han forby boikotten til megling er prøvet og 4 virkedager er gått fra meglingen er sluttet. For forbudet gjelder på tilsvarende måte reglene i Par. 29 nr. 2, tredje og fjerde ledd.

Hver av partene kan i samsvar med reglene i Par. 36 nr. 1 kreve meglingen sluttet når 10 dager er gått siden boikotten blev forbudt. Meglingen skal i så fall slutte senest 4 dager efter.

For meglingen gjelder reglene i Par. 31, 34, 35, 36 nr. 2, 37, 38 og 39 på tilsvarende måte.

Fjerde kapitel.

Straffbestemmelser.

Par. 40. **Ulovlig arbeidsnedleggelse, arbeidsstenging og boikott.** 1. Med böter fra 5 til 25,000 kroner eller med fengsel inntil 3 måneder eller med begge disse straffer, straffes:

a. den som er med på beslutning om å iverksette, fortsette, støtte med bidrag eller godkjenne ulovlig arbeidsnedleggelse eller ulovlig arbeidsstenging eller som medvirker hertil.

b. den som opfordrer til å begynne eller fortsette sådan arbeidsstans eller som støtter den eller innsamler eller utdeler innsamlende bidrag til dens iverksettelse eller fortsettelse eller som medvirker hertil,

c. den som foretar ulovlig boikott (jfr. Par. 6 a og Par. 26 a nr. 6, eller medvirker hertil,

I dommen kan det bestemmes at utlegg för bötene kan tas hos den forening efter hvis foranledning den skyldige har handlet. Det samme gjelder den forening hvis tillits- eller tjenestemann den skyldige er eller har vært, forsåvidt den straffbare handling er begått i hans virksomhet som sådan. Dette gjelder dog ikke hvis han har handlet i strid med forenings vedtekter eller beslutning som er fattet på foreningens vegne.

2. Med böter fra 5 til 25,000 kroner eller med fengsel inntil 3 måneder straffes den arbeidsgiver eller arbeidsgiverrepresentant, som foretar eller fortsetter ulovlig arbeidsstenging.

3. Med böter fra 5 til 25,000 kroner eller med fengsel inntil 3 måneder eller med begge disse straffer straffes den som under ulovlig arbeidsstans:

a. bevirker eller søker å bevirke, at noen taper eller oppgir sitt arbeid eller ikke søker eller ikke får arbeid, når det skjer för å söke arbeidsstansen gjennomfört.

b. opfordrer eller medvirker til noen sådan handling som nevnt i litr. a.

c. bevirker eller søker å bevirke, at en arbeidsgiver deltar i den ulovlige arbeidsstenging eller at han ikke beskjeftiger arbeidere, som er gjenstand för ulovlig arbeidsstenging, eller at en bedrift foretar andre handlinger eller undlatelser, hvorved den ulovlige arbeidsstenging støttes,

d. opfordrer eller medvirker til noen sådan handling som nevnt i litr. c.

Par. 41. **Fornærmelig adferd m. v.** 1. Den som under et möte för Arbeidsretten eller för Domstolen för boikottsaker fornærmer retten eller noen som möter för den, eller forstyrrer mötet, krenker rettens verdighet eller ikke lyder påbud fra retten eller formannen, kan utvises og ved kjennelse under saken ilegges böter.

Den som skriver noget usømmelig eller fornærmelig i et söksmålsskrift, kan likeledes ved kjennelse under saken ilegges böter.

2. Bestemmelsene under nr. 1 gjelder ogsaa under saksbehandling for meglingsmyndighetene.

3. Om noen straffes efter denne paragraf, kan han dog forfølges paa vanlig maate for gjerningen. Men bötene kommer i betraktning ved straffeutmålingen.

Par. 42. **Brudd paa taushetsplikt m. v.** Den som bryter sin taushetsplikt efter Par. 23 jfr. Par. 35, 2, straffes med böter. Paa samme maate straffes den, som overtrer forskriftene i Par 35 nr. 3 og Par. 36 a.

Par. 43. **Uteblivelse m. v.** 1. Hvis et vidne eller noen som ellers har fått særlig pålegg om å møte personlig, uteblir uten gyldig forfall eller ikke i tide har meldt forfall eller uten lov forlater møtet før det er slutt, kan han ved kjennelse under saken ilegges böter og pålegges helt eller delvis å erstatte de omkostninger, som han har voldt.

Uteblir han efter ny innkallelse eller opfordring til å møte kan han enda en gang ilegges böter og omkostningsansvar.

Like med uteblivelse uten gyldig forfall regnes det, at en sakkyndig uten gyldig grunn nekter å overta sitt hverv eller forsømmer sin plikt, og at noen må avvises fordi han møter beruset.

2. Nekter noen uten gyldig grunn å forklare sig eller avlegge ed eller forsikring, kan han ved kjennelse under saken ilegges böter og pålegges helt eller delvis å erstatte de omkostninger, som er voldt ved nektelsen. Han kan ikke ilegges sådan straff og sådant omkostningsansvar mer enn to ganger i samme sak.

3. Hvis noen ikke efterkommer pålegg om å fremlegge et dokument eller fremvise, forelegge eller gi adgang til en ting eller å eftersø og gjøre utdrag av et dokument eller lignende, regnes det like med, at han nekter å forklare sig.

Par. 44. **Ansvar for kjæremål.** For åpenbart grundløst kjæremål kan Høiesteretts kjæremålsutvalg ilegges böter og omkostningsansvar.

Femte kapitel.

Slutningsbestemmelser.

Par. 45. **Saksomkostninger.** 1. Der betales ikke for behandling av en sak ved Arbeidsretten. Domstolen for boikottsaker og meglingsmyndighetene eller for bevisoptagelser til bruk for en sådan sak.

Men Arbeidsretten og Domstolen for boikottsaker kan ved kjennelse pålegge en av partene eller begge å godtgjøre statskassen helt eller delvis dens utgifter ved behandlingen for disse domstoler.

2. Omkostningene ved en sak for Arbeidsretten og for Domstolen for boikottsaker kan den ene part få sig tilkjent hos den annen efter reglene for saksomkostninger i almindelige borgerlige saker. Derimot skal hver part i mangel av annen avtale selv bære sine omkostninger ved megling.

Par. 46. **Lønninger m. v.** 1. Lønninger og honorarer til medlemmene av Arbeidsretten, Domstolen for boikottsaker, riksmeglingsmannen og meglingsmennene utredes av statskassen. Utgiftene til kontorhold, lokaler og skriverhjelp under møtene utredes likeledes av statskassen.

2. Arbeidsrettens formann og riksmeglingsmannen skal ha fast årlig lønn.

Kretsmeglingsmennene skal ha fast årlig lønn og et honorar bestemt av vedkommende regjeringsdepartement for hver enkelt sak.

De øvrige medlemmer av Arbeidsretten og medlemmene av Domstolen for boikottsaker og de særskilt for hvert tilfelle opnevnte meglingsmenn tilståes honorar for hver sak av vedkommende regjeringsdepartement. Medlemmene av Arbeidsretten og av Domstolen for boikottsaker kan ogsaa tilståes fast lønn.

3. Under reiser har medlemmer av Arbeidsretten og av Domstolen for boikottsaker og meglingsmennene krav paa skyss- og kostpenger efter lov af 25. juni 1926, nr. 1.

4. Kongen gir de nødvendige bestemmelser om utførelsen av rettsskriverforretningene ved Arbeidsretten og ved Domstolen for boikottsaker.

Par. 47. **Lovens ikrafttreden.** 1. Denne lov trer i kraft straks. Fra samme tid opheves lov om arbeidstvister av 6. august 1915.

Fylgiskjal III.

LAG OM KOLLEKTIVAVTAL.

given Stockholm slott den 22. juni 1928 (S. F. 253).

Vi GUSTAV, etc, göra vederligt: att Vi, med riksdagen, funnit gott förordna som följer:

1 Par. Avtal mellan arbetsgivare eller förening av arbetsgivare och fackförening eller annan liknande förening af arbetare om vilkor, som skola lända till efterrättelse för anställning av arbetare, eller om förhållandet i övrigt mellan arbetsgivare och arbetare skall upprättas skriftligen. Har skriftligt förslag till avtal godkänts genom brev eller har avtalets innehåll upptagits i protokoll, som till riktigheten vitsordats på sätt parterna överenskommit, vare det och gällande.

Beträffande kollektivavtal, varom i första stycket sägs, och verkningarna därav skall gälla vad i denna lag stadgas.

Bestämmelser i denna lag, som hava avseende å förening av arbetsgivare eller arbetare, skola äga motsvarande tillämpning å förening eller förbund av flere sådana föreningar; och skall, då fråga är om dylik sammanslutning, vad i denna lag sägs om medlem i förening gälla om de anslutna föreningarna, så ock om deras medlemmar.

2 Par. Kollektivavtal, som slutits av förening, vare beträffande yrkesgrupper och område, som avses i avtalet, bindande jämväl för medlem i föreningen, vare sig han inträtt före eller efter avtalet, dock ej i den mån han redan är bunden av annat kollektivavtal. Utträder medlem, upphøre han ej på den grund att vara bunden av avtalet.

3 Par. Har mellan arbetsgivare och arbetare, som äro bundna av samma kollektivavtal, träffats överenskommelse om villkor, som innebär avvikelser från kollektivavtalet, vare överenskomsten ej gällande i vidare mån än avvikelserna må anses tillåten enligt kollektivavtalet.

4 Par. Arbetsgivare eller arbetare, som äro bundna av kollektivavtal, må under den tid avtalet är gällande icke vidtaga arbetsinställelse (lockout eller strejk), blockad, boikott eller annan därmed jämförlig stridsåtgärd:

1. på grund av tvist om avtalets giltighet, bestånd eller rätta innebörd eller på grund av tvist, huruvida visst förfarande strider mot avtalet eller mot vad i denna lag stadgas.

2. för att åstadkomma ändring i avtalet,

3. för att genomföra bestämmelse, avsedd att träda i tillämpning efter det avtalet utlupit, eller

4. för att bispringa annan i fall, då denne icke själv äger vidtaga stridsåtgärd.

Är förening eller medlem däri bunden av kollektivavtal, må föreningen ej anordna eller eljest föranleda stridsåtgärd, som enligt första stycket icke är lovlig ej heller genom lämnande av understöd eller på annat sätt medverka vid ulovlig stridsåtgärd, som medlem vidtagit. Förening, som själv är bunden av kollektivavtal, vare jämväl pliktig att söka hindra sina medlemmar att vidtaga olovlig stridsåtgärd eller att, om sådan redan vidtagits, söka förmå dem att häva den.

Vad i denne paragraf stadgas skall gälla, ända att avtalet innehåller bestämmelse, som strider häremot. Har i kollektivavtal upptagits föreskrift om längre gående förpliktelse, lände den till efterrättelse.

5 Par. Är kollektivavtal, för vars upphörende fordras uppsägning, å ena sidan eller båda slutet av flera, äge part, att för egen del uppsäga avtalet hos en eller flera å andra sidan. Har avtal sålunda uppsagts till viss tid endast vad angår några parter, och vill annan part å den sida, från vilken uppsägning skett, eller part å andra sidan samtidigt helt eller delvis franträda avtalet, må han verkställa uppsägning inom tre veckor efter den dag, då uppsägning eljest skolat senast verkställas, eller, om den avtalade uppsägningstiden understiger sex veckor, inom hälften av uppsägningstiden.

6 Par. Uppsägning av kollektivavtal skall ske skriftligen eller genom telegram.

Därest meddelande om uppsägning, under mottagarens senaste kända adress, inlämnats för befordran med post eller telegraf så tidligt, att det bort framkomma under tid, inom vilken uppsägning må verkställas, skall uppsägning anses hava skett även om meddelandet ej rätteligen framkommer.

7 Par. Har arbetsgivare, arbetare eller förening, som är bunden av kollektivavtal, gjort sig skyldig till förfarande, som i synnerlig mån strider mot avtalet eller mot vad i denna lag stadgas, och finnes förfarandet vara av väsentlig betydelse för avtalsförhållandet i dess helhet, må på yrkande av part å andra sidan avtalet kunna af arbetsdomstolen förklaras icke vidare vara gällande.

Är avtalet å någondera sidan eller båda slutet av flera, och har i tvist mellan allenast vissa

parter i avtalet detta förklarats icke skola gälla i avseende å dem, äge annan part å den sida, från vilken talan väckts, eller part å andra sidan inom tre veckor från det domen gavs uppsäga avtalet att omedelbart upphöra att gälla i vad honom angår.

Därest i anledning av väckt talan visst förfarande förklarats strida mot kollektivavtal eller mot bestämmelserna i denna lag, men rättelse det oaktat ej sker, må arbetsdomstolen, ändå att fall, som avses i första stycket, ej föreligger, på yrkande förklare, att å motsidan arbetsgivare, arbetare eller förening skall, så länge rättelse ej skett, vara befriad från sådan förpliktelse enligt avtalet eller denne lag, vars fullgörande med hänsyn til det otillatna förfarandet finnes icke skäligen kunna påfordras.

8 Par. Åsidosätter arbetsgivare, arbetare eller förening sina förpliktelser enligt kollektivavtal eller denna lag, gälde därav uppkommen skada.

Vid bedömande om och i vad mån skada uppstått skall hänsyn tagas även till intresset i avtalets upprätthållande och övriga sådana omständigheter av annan än rent ekonomisk betydelse.

Om det med hänsyn till den skadevållandes ringa skuld, den skadelidandes förhållande i avseende å tvistens uppkomst, skadens storlek eller omständigheterna i övrigt finnes skäligt må skadeståndets belopp nedsättas; fullständig befrielse från skadeståndsskyldighet må ock äga rum. Ej må i något fall skadestånd dömas enskild arbetare till högre belopp än tvåhundra kronor.

9 Par. Äro flera ansvariga för skada, skall skadeståndsskyldigheten dem emellan fördelas efter den större eller mindre skuld, som prövas ligga envar till last

Denna lag skall träda i kraft den 1. januari 1929.

Fylgiskjal IV.

LAG OM MEDLING I ARBETSTVISTER,

given Stockholms slott den 28. maj 1920 (S. F. 245).

Vi GUSTAF, etc. göra veterligt: att Vi, med riksdagen, funnit gott förordna som följer:

Par. 1. För vart och ett av de distrikt, i vilka riket för sådant ändamål av Konungen indelas, förordnar Konungen en förlikningsman med uppgift att, på sätt nedan sägs, medla i tvister mellan arbetsgivare och arbetare.

Därest så prövas pakallat, må Konungen tillika antingen uppdraga åt förlikningsman att jämväl utom sitt distrikt vara förlikningsman med visst, på annat sätt bestämt verksamhetsområde eller och för sådant verksamhetsområde förordna särskild förlikningsman.

Par. 2. Förlikningsman åligger:

att med synnerlig uppmärksamhet följa arbetsförhållandena inom det honom anvisade verksamhetsområdet;

att, i de fall och på det sätt i denna lag sägs, lämna sin medvirkan till biläggande av arbetstvister, som inom samma område uppstå; samt

att eljast, på anmodan, gå arbetsgivare och arbetare tillhanda för avvägbringande av överenskommelser, som äro ägnade att främja ett gott förhållande dem emellan samt förekomma störande avbrott i arbetet.

Åstunda arbetsgivare och arbetare, att förhandling om sådan överenskommelse skall äga rum under ledning av opartisk ordförande, och kan förlikningsmannens medverkan för förhandlingen icke lämnas eller anses den icke höra påkallas, må på framställning av parterna socialstyrelsen, där den finner omständigheterna därtill föranleda, utse lämplig person att leda förhandlingarna.

Par. 3. Har inom förlikningsmans verksamhetsområde uppkommit arbetstvist, som medfört eller synes hota att medföra arbetsinställelse av större betydelse, bör förlikningsmannen genom personligt besök å den plats, där tvisten utbrutit, eller på annat sätt träda i förbindelse med de tvistande, göra sig noga underrättad om, vari tvisten består, hemställa till de tvistande att i avvidan på tvistens lösning icke vidtaga, vidhålla eller utvidga arbetsinställelse, kalla de tvistande att, själva eller genom utsedda ombud, å bestämt tid och plats sammankomma till förhandling med varandra inför förlikningsmannen samt söka att under dessa förhandlingar, vilka anordnas på sätt lämpligast synes, avvägbringa tvistens lösning.

Även om uppkommen arbetstvist icke medfört eller synes hota att medföra arbetsinställelse av större betydelse, skall förlikningsmannen kalla de tvistande till förhandlingar, på sätt här ovan stadgats, därest begäran därom framställs av arbetsgivare eller organisation, omfattande minst hälften av de av tvisten berörda arbetarna.

Par. 4. För inkallande av de tvistande skall förlikningsmannen, i den mån de ej lämpligen kunna personligen kallas, anlita annan utväg, som efter omständigheterna kan anses ändamålsenlig, såsom meddelande till förening, vilken de tvistande å endera sidan tilhåra, eller till någon, som för talan i tvisten, eller anslag å eller vid arbetsplatsen eller kungörelse i tidning. Arbetsgivare är pliktig att på begäran av förlikningsmannen låta å eller vid arbetsplatsen anslå kallelse å arbetarna.

Det åligger de tvistande att efterkomma förlikningsmannens kallelse.

Par. 5. Är arbetsinställelse icke för handen och hava de tvistande, sedan förhandling ägt rum, å båda sidor för förlikningsmannen tillkännagivit, att de anse fortsatt förhandling ej vare till gagn för tvistens lösning, må kallelse å de tvistande ej vidare av förlikningsmannen utfärdas, dock ågar han, om ändrade förhållanden därtill föranleda, inbjuda de tvistande till nye förhandlingar.

Par. 6. De förhandlingar, som av förlikningsmannen anordnas med och mellan de tvistande, skola i främsta rummet hava till syfte att åvägabringa överenskommelse i enlighet med anbud eller förslag, som under förhandlingarna kunna bli framställda från de tvistande själva, ankommande därvid på förlikningsmannen att, om och i den mån sådant kan anses ägnat att befordra en god lösning at tvisten, hemställa om de jämkningar eller medgivanden, som för ändamålet kunna synas lämpliga.

Par. 7. Det bör vara en var av de tvistande angeläget att, i den man sådant erfordras för att bereda förlikningsmannen tillförlitlig grund för tvistens bedömande, på anhållan av förlikningsmannen giva honom del av räkenskaper och andra handlingar samt meddela statistiska och andra uppgifter, varöver de tvistande förfoga, ävensom hålla vederbörande arbetsplatser för förlikningsmannen tillgängliga. Den som, enligt vad nu är sagt, går förlikningsman tillhanda åger att, i den omfattning han finner behövt, göra förbehåll, att vad förlikningsmannen på sådant sätt erfar ej må av denne yppas.

Par. 8. Kan icke vid förhandlingarna inför förlikningsmannen enighet vinnas, må han uppmana de tvistande att låta tvisten afgöras av sådan (skiljenämnd eller) skiljedomare i arbetstvister, varom i lag är särskilt stadgat, eller att eljest lämna uppdrag åt en eller flere personer, vilkas utlåtande de tvistande utfäste sig att efterkomma, att, efter prövning, om och i vilken mån de från ena eller andra sidan framkomna påståendena må vare befogade och på vilket sätt följaktligen den föreliggande tvisten rättast bör lösas, såsom skiljemän skilja de tvistande emellan.

I händelse uppmaning i sistnämnda syfte efterkommes av parterna, bör förlikningsmannen, i den mån så befinnes behövt, lämna sin medverkan för utseende av skiljemän, underrätta dessa om uppdraget samt i övrigt medverka till, att det asyftade avgörandet må komma till stand.

Ej må förlikningsman själf åtaga sig skiljemannauppdrag i arbetstvister.

Par. 9. Vad i 3 Par är stadgat avser icke arbetstvist, som uppstått inom näringsgren, industriell anläggning eller arbetsföretag, där särskild förhandlings-, förliknings- eller skiljenämnd är upprättad, med mindre de tvistande å ömse sidor påkalla forlikningsmannens mellankomst eller förhållandena göra sannolikt, att den särskilda nämnden icke varder för tvistens biläggande anlita, eller ock förhandling infor sådan nämnd i stadgad ordning ägt rum, utan att uppgörelse vunnits.

Ej heller åga stadgandena i berörda paragraf tillämpning i fråga om tvist, som hänskjutits till sådan (skiljenämnd eller) skiljedomare i arbetstvister, varom i lag är särskilt stadgat.

Par. 10. I fråga om rättsverkan av de tvistandes överenskommelser, utfästelser eller andra beslut under förhandlingar, om vilka i denna lag är sagt, gäller, allt efter beslutens innehåll och det sätt, varpå de tilkommit, vad allmän lag förmår.

Par. 11. Berör utbruten tvist, som påkallar förlikningsmans ingripande, även annan förlikningsmans verksamhetsområde, åligger det förlikningsmännen, att så fort ske kan, om tvistens utbrytande ävensom, så vitt möjligt, angående densammas omfattning insända underrättelse till socialstyrelsen, som förordnar en av förlikningsmännen att i tvisten medla eller där sådant finnes påkallat hos Konungen anhåller om dylikt förordnande för annan person.

Par. 12. Där arbetstvist innebär synnerlig fara för arbetsfreden eller sådant eljest prövas påkallat, åger Konungen uppdraga åt sakkunniga och erfarna personer att i egenskap av särskild förlikningskommission, jämte vederbörande förlikningsman eller, där han finnes icke lämpligen kunna taga befattning med arbetstvisten, i hans ställe medla i densamma.

Sådant uppdrag må även lämnas särskild person.

Par. 13. Förlikningsman skall föra dagbok angående vad som förefaller i de tvister, med vilka han tager befattning. Överenskommelser, utfästelser eller andra beslut av de tvistande skola i nämnda dagbok fullständigt intages eller densamma biläggas.

Förlikningsman skall inom tre månader efter varje kalenderårs utgång till socialstyrelsen insända berättelse om sin verksamhet under året samt om förloppet av de tvister, som under detsamma handlagts.

Berättelsen skall genom socialstyrelsens försorg befordras till trycket.

Par. 14. Närmare föreskrifter rörande förlikningsmännens och förlikningskommissions verksamhet meddelas av Konungen.

Par. 15. Angående ersättning till förlikningsman, ledamot av förlikningskommission och sådan opartisk ordförande, om vilken i 2 Par. sägs, gälla vad Konungen därom stadgar.

Denne lag träder i kraft den 1. juli 1920, då lagen den 31. december 1906 angående medling i arbetstvister upphör att gälla.

Fylgiskjal V.

K. M:TS KUNGÖRELSE

d. 31. dec. 1920 med närmere föreskrifter ang. medling i arbetstvister (S. F. 898).

Vi GUSTAF, etc., göra vederligt: att Vi, med stöd av 14 Par. i lagen den 28. maj 1920 (nr. 245) om medling i arbetstvister, efter socialstyrelsens hörande, funnit gott förordna som följer:

Par. 1. Förlikningsman, som avses i 1 Par. i ovanstående lag, förordnas av Kungl. Maj:t. för viss tid eller tills vidare.

Förlikningsman kan när som helst av Kungl. Maj:t. entledigas.

Par. 2. Förlikningsman har att inom det honom jämnliskt ovannämnda lag tilldelade verksamhetsområde med varsamhet och omsikt fullgöra vad honom enligt samma lag åligger. Han är och pliktig att avgiva utlåtande i ärende, som Kungl. Maj:t. eller socialstyrelsen för sådant ändamål till honom överlämnar.

Förlikningsman hör söka förskaffa sig kännedom om kollektivavtal och övriga bestämmelser, som gälla ifråga om arbetsförhållandena inom hans verksamhetsområde.

Par. 3. Vid frånvaro från hemorten skall förlikningsman sörja för, att upplysning om hans vistelseort finnes att tillgå i hans hem eller å visst annat för socialstyrelsen tillkännagivet ställe. Uppgår frånvaron till mer än åtta dagar i följd, skall socialstyrelsen underrättas om vistelseorten.

Par. 4. Den, som innehaft eller innehar uppdrag såsom förlikningsman, vare förbjudet att röja ej mindra yrkeshemlighet, varom han undir fullförande av sitt uppdrag erhållit kännedom, än även annat förhållande, mot vars yppande, förbehåll gjorts i enlighet med stadgandet i 7 Par i ovanstående lag.

Par. 5. Ej må förlikningsman av arbetsgivare eller arbetare eller deras organisationer tillgodonjuta gottgörelse, i vad form det vara må, för sin medverkan vid biläggande av uppkommen arbetstvist eller eljest.

Av förhandling, däri förlikningsman deltagar, föranledda kostnader, såsom för protokollsföring eller lokalhyra, bestridas av parterna efter eget avgörande

Par. 6. Då genom förlikningsmans medverkan förlikning uti arbetstvist träffes ävensom där förlikningsman eljest, jämlikt 2 Par i ovanstående lag, på anmodan går arbetsgivare och arbetare tillhanda för avvägning av överenskommelser, varom i herörda paragraf förmäles, bör han dels söka få i överenskommelsen införda sådana bestämmelser, som kunna vara ägnade att för framtiden förekomma störande avbrott i arbetet, dels ock verka för att åt varje dylik överenskommelse, som helst bör avfattas skriftligen, gives en klar och otvetydig formulering.

Par. 7. Finner sig förlikningsman icke kunna medhinna eller icke lämpligen böra taga befattning med en eller flera inom hans verksamhetsområde uppkomna arbetstvister, bör han om förhållandet göra anmälan till socialstyrelsen, som har att skyndsamt med eget yttrande hos Kungl. Maj:t. anmäla vad sålunda förefallit.

Par. 8. Inträffar inom förlikningsmans verksamhetsområde omständighet, som måste anses äga särskild betydelse för annan förlikningsmans verksamhet, hör denne härom underrättas.

Par. 9. Förlikningsmännen stå under inseende av socialstyrelsen, som har att söka leda deras verksamhet så, att största möjliga likformighet i tillämpningen av ovanstående lag och denna kungörelse vinnes samt nödig samverkan förlikningsmännen emellan ernås. Styrelsen äger, där så finnes lämpligt, kalla förlikningsmännen, en eller flera, till överläggning inför generaldirektören eller den ledamot i styrelsen, till vilkens handläggning ärenden angående medling i arbetstvister höra. Styrelsen bör söka tillhandahålla förlikningsmännen sådana upplysningar, som kunna vara ägnade att främja deras verksamhet.

Par. 10. Har enligt 12 Par. i ovanstående lag särskild förlikningskommission eller person förordnats att medla i viss arbetstvist, skall för sådan kommission eller person i tillämpliga

delar gälla vad i denna kungörelse är stadgat om förlikningsman. Berättelse över dylik medling bör insändas till socialstyrelsen så snart ske kan och senest inom en månad efter uppdragets fullgörande.

Denna kungörelse skall lända till efterrättelse från och med den 1. januari 1921. Genom kungörelsen upphäves instruktionen den 31. december 1906 (nr. 113 sid. 4) för förlikningsman för medling i arbetstvister.

Fylgiskjal VI.

LOV (Nr. 5) OM MÆGLING I ARBEJDSSTRIDIGHEDER

Stadfæstet af H. M. Kong Christian X. den 18. Januar 1934.

Par. 1. Stk. 1. Efter Indstilling af „Den faste Voldgiftsret“ udnævner Socialministeren tre Forligsmænd for hele Landet med det Hverv paa de i denne Lov angivne Maader at medvirke til Bilæggelse af Stridigheder mellem Arbejdsgivere og Arbejdere. Udnævnelsen gælder for tre Aar, dog saaledes at der ved hvert Aars Udløb afgaar en Forligsmand, og at der i hvert Aars December Maaned udnævnes en Forligsmand i Stedet for den afgaaende. For saa vidt angaar de i Medfør af Lov af 28. Februar 1927 udnævnte 3 Forligsmænd, bliver den i Henhold til nævnte Lov stedfundne Lodtrækning med Hensyn til Tidspunktet for den enkelte Forligsmands Afgang afgørende for deres Afgang efter nærværende Lov. Genudnævnelse kan finde Sted.

Stk. 2. Endvidere udnævner Socialministeren, ligeledes efter Indstilling af „Den faste Voldgiftsret“, for 3 Aar ad Gangen en Stedfortræder for Forligsmændene. Genudnævnelse kan finde Sted.

Stk. 3. Den af „Den faste Voldgiftsret“ foretagne Indstilling skal være tiltraadt af mindst eet af de henholdsvis af Arbejdsgiverne og Arbejderne valgte Medlemmer af Voldgiftsretten. Foreligger en saadan Indstilling ikke senest den 15. December hvert Aar, foretager Socialministeren Udnævnelsen uden Indstilling.

Stk. 4. Afgaar en Forligsmand ved Døden, eller fremsætter han for Socialministeren Önske om Udtræden, som denne bifalder, vil der af „Den faste Voldgiftsret“ være at foretage Indstilling efter foranstaaende Regler inden Forløbet af 1 Maaned, efter at Begøring om Indstilling er fremsendt fra Socialministeren. Foreligger Indstillingen ikke inden Udløbet af denne Frist, udnævner Socialministeren uden Indstilling en ny Forligsmand, som afgaar til det Tidspunkt, da den, for hvem han træder i Stedet, vilde være afgaaet.

Par. 2. Stk. 1. Forligsmændene vælger af deres Midte for et Aar ad Gangen en Formand, der er Forligsinstitutionens administrative Leder.

Stk. 2. Forligsmændene bør holde sig underrettede om Arbejdsforholdenes, og da særlig Lönforholdenes, almindelige Stilling til enhver Tid og sammentræder, saa ofte det skønnes fornødent, efter Indkaldelse af Formanden for under hans Ledelse at dröfte foreliggende Situation.

Stk. 3. Forligsinstitutionen er berettiget til af enhver Arbejdsgiverorganisation eller Virksomhed og Arbejderorganisation at forlange sig tilsendt Eksemplarer af enhver mellem disse Parter sluttet kollektiv Overenskomst.

Stk. 4. Det paahviler derhos enhver enkeltstaaende Arbejdsgiver og enhver Arbejdsgiver- eller Arbejderorganisation at tilstille Forligsinstitutionen Afskrift af udstedte Varsler om Arbejdsstandsninger, for saa vidt det opstaaede Stridsspørgsmaal ikke efter Sagens Natur hører hjemme til Afgørelse ved „Den faste Voldgiftsret“. For de Organisationer, der er underkastet Septemberforligets Varselsbestemmelser, er det dog tilstrækkeligt at tilstille Forligsinstitutionen Afskrift af et udstedt 2det Varsel.

Stk. 5. Forligsmændene afgør ved en for hvert Kalenderaar fastsat Forretningsorden eller i hvert enkelt Tilfælde, i hvilke Arbejdsforhold hver enkelt af de tre Forligsmænd i paakommende Tilfælde skal mægle. Den af en Forligsmand optagne Mægling gennemføres af ham uden Medvirken af de andre Forligsmænd (jfr. dog Par. 5) og føres af ham til Afslutning, selv om det Tidsrum, for hvilket han er udnævnt, er udløbet.

Stk. 6. Forligsinstitutionen indgiver aarlig Indberetning om sin Virksomhed til Socialministeren.

Par. 3. Stk. 1. Naar der er Grund til at befrygte Arbejdsstandsning, eller Arbejdsstandsning er indtraadt, og den Forligsmand, under hvem paagældende Sag hører (jfr. Par. 2, Stk. 5), tillægger Stridens Virkninger og Omfang samfundsmæssig Betydning, kan han — for saa vidt Forhandlingerne mellem Parterne i Henhold til de mellem dem vedtagne Bestemmelser er ført og fra en af Siderne erklæret afsluttet uden Resultat — af egen Drift eller paa Foranledning af en af Parterne indkalde de stridende Parter til Forhandling. Parterne bestemmer selv, ved hvem de

vil lade sig repræsentere, dog maa det ikke være ved nogen uden for de respektive Organisationer, Hovedorganisationer eller Virksomheder staaende Person.

Stk. 2. Det er Parternes Pligt at efterkomme Forligsmandens Indkaldelse.

Stk. 3. Naar Forligsmanden har besluttet at mægle eller mægler til Hindring af en truende Arbejdsstandsning, kan han paa hvilket som helst Tidspunkt før eller under Forhandlingerne som Betingelse for Mæglingen stille Krav til Parterne om, at Arbejdsstandsningen ikke iværksættes, forinden Forhandlingerne af Forligsmanden er erklæret for afsluttet. Kravet kan dog højst omfatte et Tidsrum af en Uge og kan under samme Arbejdsstrid kun stilles een Gang.

Par. 4. Stk. 1. Forligsmanden er under Forhandlingerne med Parterne berettiget til at gøre Henstillinger om Indrømmelser, som maatte synes hensigtsmæssige for Stridens fredelige Afslutning.

Stk. 2. Hvis Forligsmanden under en Mægling faar den Opfattelse, at de mellem Parterne foreliggende Stridsspørsaal eller nogle af disse enten ikke har været undergivet nogen egentlig Realitetsforhandling mellem Parterne eller paa Grund af deres specielle faglige Karakter bør søges forhandlet til Ende direkte mellem Parterne, kan Forligsmanden forlange saadan Forhandling optaget og nægte at fortsætte Mæglingen, forinden denne Forhandling har fundet Sted. Forligsmanden bestemmer Tidsfristen, inden hvis Udløb Forhandlingerne skal være afsluttet.

Stk. 3. Naar Forligsmanden finder det formaalstjenligt, kan han fremsætte et Mæglingsforslag, som dog ikke uden hans Samtykke maa offentliggøres, saa længe ikke hegge Parterers Svar paa Mæglingsforslaget foreligger. Inden Forligsmanden fremsætter sit Mæglingsforslag, skal han med Hensyn til Forslagets formelle og tekniske Side raadføre sig med Repræsentanter for hver af Parterne, og hvis Parterne tilhører en Hovedorganisation, tillige med en Repræsentant for hver af Hovedorganisationerne.

Stk. 4. Forligsmanden bestemmer efter Samraad med Parterne Fristen for Afgivelse af Svar paa Mæglingsforslaget med Hensyn til Vedtagelse eller Forkastelse.

Par. 5. For saa vidt en foreliggende Arbejdsstrid efter Forligsmændenes Skøn er af vidtrækkende samfundsmæssig Betydning, kan de beslutte, at Mæglingen i Striden udføres af alle tre Forligsmænd i Forening. Saadan Beslutning meddeles de interesserede Organisationer (Hovedorganisationer) eller Virksomheder, og i de Forhandlinger, som derefter finder Sted, deltager alle tre Forligsmænd. Formanden fører Forsædet under Forhandlingerne.

Par. 6. Stk. 1. Naar der under en Strid, som har givet en Forligsmand Anledning til at træde til efter Par. 3, opstaar Uenighed om Løn, Arbejdstid, Overarbejde o. lign., og den rette Erkendelse af, hvorledes de faktiske Forhold i denne Henseende har været, skønnes at være af Betydning for Stridens Afgørelse, er Forligsmanden berettiget til at afæske Parterne Erklæringer herom.

Stk. 2. For saa vidt disse Erklæringer synes ham usikre eller ikke tilstrækkelig oplysende, har Forligsmanden Ret til at hegere Vidneforklaring optaget ved „Den faste Voldgiftsret“.

Stk. 3. Forligsmanden har under disse Vidneafhøringer for Voldgiftsretten Ret til at være til Stede og kan vedrørende de i Stk. 1 nævnte Forhold hegere saadanne yderligere Spørgsmaal stillet til Vidnerne, som disses Udsagn maatte give Anledning til.

Par. 7. Stk. 1. Naar et Mæglingsforslag underkastes Afstemning inden for en Organisation, maa det kun forelægges i Forligsmandens Affattelse, og der kan kun afgives rene Ja- eller Nej- Stemmer. Enhver Afstemning om Mæglingsforslaget skal foregaa hemmeligt og skriftligt. Naar Afstemningsresultatet foreligger, skal Organisationen uden Ophold give Forligsmanden skriftlig Meddelelse om, hvor mange Ja- Stemmer og hvor mange Nej- Stemmer der er afgivet, saavel som om det samlede Antal af stemmeberettigede Medlemmer. Før en Afstemning finder Sted, skal Organisationen saa vidt görligt drage Omsorg for, at alle stemmeberettigede Medlemmer faar Adgang til at gøre sig bekendt med Mæglingsforslaget i dets Helhed.

Stk. 2. Opgørelsen af Resultatet af en Urafstemning finder Sted efter nedennævnte Regler:

Et Mæglingsforslag anses for forkastet, naar over 50 pCt. af de stemmedeltagende har stemt imod Forslaget og mindst 75 pCt. af de stemmeberettigede Medlemmer har deltaget i Afstemningen. For hver Procent (Point), hvormed Stemmeafgivningsprocenten ligger under 75, skal den til Forkastelse nødvendige Procent af de afgivne Stemmer forhøjes med $\frac{1}{2}$.

Har Stemmedeltagelsen ikke andraget 25 pCt. af de stemmeberettigedes Antal, anses Forslaget som vedtaget.

Blanke og andre ugyldige Stemmesedler medregnes ikke ved Opgørelsen.

Stk. 3. Om Stemmeresultaterne, saaledes som de fremkommer i Afdelingerne, Forbundene eller Hovedorganisationen, maa intet offentliggøres eller meddeles, før Forligsmanden har offentliggjort Hovedresultatet.

Par. 8. Stk. 1. Naar der foreligger en Konfliktssituation, omfattende flere Fag, og Forligsmanden skønner, at denne kun kan løses under eet, kan han i de af ham til Konfliktssituationens samlede Løsning stillede Mæglingforslag bestemme, at disse delvis eller fuldt ud skal betragtes som en Helhed, uanset hvorledes de Fag, der er inddraget i Konflikten, er organiseret (som selvstændige Fagforeninger, Fagforbund eller Arbejdsgiverorganisationer eller indordnede som Medlemmer af en Sammenslutning af Fagforeninger, Fagforbund eller Arbejdsgiverorganisationer).

Stk. 2. Til afgørelse af, om et saadant Mæglingforslag er vedtaget eller forkastet, kan Forligsmanden forlange, at der skal foretages en Sammenlægning af Resultaterne for de forskellige inddragne Fag, og de stillede Forslag skal da betragtes som vedtaget, hvis der som Helhed foreligger et Flertal for Vedtagelsen. Ved Udregningen heraf skal i Tilfælde af Urafstemning denne lægges til Grund, medens, hvor Afgørelsen er truffet af en kompetent Forsamling, Afstemningen inden for denne skal benyttes som Fordelingsgrundlag. I de Tilfælde, hvor der inden for Afstemningsomraadet anvendes baade Urafstemning og Afgørelse ved kompetent Forsamling, beregnes Stemmeafgivningen saaledes: Man udregner, hvor stor Stemmeafgivningsprocenten har været for de Afstemningsomraader som Helhed, hvor Urafstemning anvendes. Det samlede Medlemstal inden for det Omraade, hvor Afgørelsen træffes af en kompetent Forsamling, reduceres herefter i Forhold til den udfundne Stemmeafgivningsprocent inden for Urafstemningsomraadet, dog saaledes, at der ikke herved regnes med en lavere Stemmeafgivningsprocent end 50. Det saaledes reducerede Medlemstal fordeles mellem Ja- og Nej- Stemmer i samme Forhold som de paa den kompetente Forsamling afgivne Stemmer, og de herved fremkomne Stemmetal sammenlægges derefter med Stemmetallene fra Urafstemningsomraadet.

Stk. 3. For Organisationer under Arbejdsgiverforeningen udregnes Stemmevægten efter de hidtil gældende Regler. Hvor Organisationer under Arbejdsgiverforeningen og Organisationer uden for denne er interesseret i samme Forslag, udregnes Stemmevægten efter den af den paagældende Organisations Medlemmer i det nærmest forudgaaende Kalenderaar udbetalte Arbejds løn.

Par. 9. Det er forbudt at udstede Erklæringer eller føre Vidner om, hvad der af Parterne oplyses eller foreslaas under de af en Forligsmand ledede Forhandlinger, medmindre dette vedtages af begge Parter og det drejer sig om Bestanddele af Forliget.

Par. 10. Stk. 1. Overtrædelsen af denne Lovs Bestemmelser straffes med Bøde eller Hæfte indtil 3 Maaneder, for saa vidt ikke højere Straf i Henhold til den øvrige Lovgivning er forskyldt.

Stk. 2. Ved Paadømmelsen af Sager vedrørende Overtrædelse af de i Par. 4, Stk. 3, og i Par. 7, Stk. 3, indeholdte Forbud mod Offentliggørelse eller Meddelelse anses det som en meget skærpende Omstændighed, at Meddelelse er tilflydt Offentligheden, ogsaa selv om dette sker gennem Pressen i Form af „Forlydender“.

Stk. 3. Bøder, der idømmes efter nærværende Lov, tilfalder Statskassen.

Par. 11. Stk. 1. Udgifter til Lønninger, Kontorhold m. v. udredes af Staten ved Bevilling paa de aarlige Finanslove eller ved særlig Lov.

Stk. 2. Enhver Tvist om Forligsmændenes Kompetence kan indankes til „Den faste Voldgiftsret's“ Afgørelse.

Par. 12. Denne Lov træder i Kraft straks. Samtidig bortfalder Lov Nr. 37, af 28. Februar 1927 om Mægling i Arbejdsstridigheder.

Fylgiskjal VII.

1916. 8. mars.

KONGELIG RESOLUTION, hvorved i medhold av lov om arbeidstvister av 6. august 1915, Par. 27, 1, nedenstaaende utkast fastsættes som instruks indtil videre for forretningsforholdet mellem riksmæglingssmanden og kredsmæglingssmændene:

1. En kredsmæglingssmand skal, forinden han forbyr arbeidssstans efter Par. 29, samraade med riksmæglingssmanden, hvis dertil er anledning.

2. Naar en kredsmæglingssmand har nedlagt forbud mot arbeidssstans skal han uten ophold sende meddelelse herom til riksmæglingssmanden og redegjøre for de nærmere forhold, som har vært afgjørende for hans antagelse av, at betingelserne for forbudet forelaa.

3. Kredsmæglingssmanden skal indberette til riksmæglingssmanden, saasnt han enten av eget tiltak eller efter begjæring av en part er skredet til mægling i en tvist, hvori arbeidssstans ikke er forbudt.

Hvis kredsæglingmanden ikke vil opta mægling i en tvist, bør han underrette riksmæglingmanden og oplyse om grunden hertil.

4. Har en kredsæglingmand ledet mæglingen, skal han sende riksmæglingmanden beretning om saken snarest mulig. Beretningen skal være sa uttømmende, at riksmæglingmanden derav kan faa fuldstændig kjendskap til den hele tvist, dens grundlag og forskjellige tvistepunkter, saavelsom om mæglingens forløp, herunder ogsaa om parternes forslag og tilbud og ethvert forslag, som mæglingmanden maatte ha fremsat, selv om det ikke er indtat i møteboken. Beretningen bør som regel ledsages av en avskrift av møteboken.

5. Om nogen av parterne vedtar mæglingmyndighetens forslag til lösning av tvisten, efterat mæglingen er sluttet, skal kredsæglingmanden sende beretning herom til riksmæglingmanden. Det samme gjælder om den anden parts godkjendelse og om derav følgende oprettelse av tariffavtale.

6. Om gjenoptagelse av mæglingen i en tvist og om forløpet av den skal kredsæglingmanden sende lignende beretning som i Par. 4 omhandlet.

7. Kredsæglingmændene skal i det hele tat søke at bidra til, at riksmæglingmanden gjennom beretninger faar anledning til at skaffe sig fuldt kjendskap til alle saker og deres behandling av mæglingmyndigheten.

8. Kredsæglingmændene bør, i tilfælde hvor de er i tvil om, hvorledes de bør forholde sig, paa hensigtsmæssigste maate sætte sig i forbindelse med riksmæglingmanden, og samraade med ham.

9. Enhver kredsæglingmand er pliktig til at overta mægling, som paalægges ham av riksmæglingmanden, selv om tvisten ligger utenfor hans distrikt.

10. Ved hvert aars utløp indsender kredsæglingmændene en liste over de saker, som de har behandlet i aarets løp. Saklistens anordning fastsættes av riksmæglingmanden.

11. Riksmæglingmanden bør gjøre kredsæglingmændene bekjent med saadanne avgjørelser og overenskomster i tvister, som han antar kan være av interesse for deres virksomhet.

Fylgiskjal VIII.

LOV OM DEN FASTE VOLDGIFTSRET

Stadfæstet af H. M. Kong Christian X. den 4. Oktober 1919.

Par. 1. Den faste Voldgift bestaar af 6 ordinære Dommere og 16 Suppleanter, en Formand, 2 Næstformænd eller, hvis Voldgiftsretten finder det fornødent, 3 Næstformænd samt en Sekretær.

Saa længe „Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening“ og „De samvirkende Fagforbund i Danmark“ i overvejende Grad repræsenterer Landets ved Landbrug og Skovbrug, Industri, Haandværk, Transport og Jordarbejde beskæftigede organiserede Arbejdsgivere og Arbejdere, vælger disse Foreninger hver 3 af de ordinære Medlemmer og 8 Suppleanter. Er det nævnte Repræsentationsforhold ikke længer til Stede for en af de paagældende Foreningers Vedkommende, bliver Forslag til Ændring i Valgmaaden efter Forhandling mellem Foreningerne af disse at indsende til Indenrigsministeriet, som da gör Skridt til at søge Loven ændret.

Valget, som gælder for 2 Aar, foregaar hvert 2det Aar i Oktober Maaned, og Resultatet skal straks meddeles Rettens Sekretær, der hvert Aar indkalder de valgte ordinære Medlemmer — eventuelt ved Tilkaldelse af Suppleanter — til Valg af Formand og Næstformænd for de følgende Kalenderaar, hvilket Valg, der sker ved Stemme flerhed, skal foregaa for den 1. December.

Kommer Valget af Formand — eller Næstformænd — ikke i Stand indenfor den fastsatte Frist, gör Sekretæren Indstilling til Præsidenten i Højesteret, der i Forening med Præsidenterne for de øvrige københavnske kollegiale Retter foretager Valget blandt disse Retters juridiske Medlemmer.

Kommer noget af de øvrige i denne Paragraf omtalte Valg ikke i fuldgyldig Stand indenfor samme fastsatte Frist, gör Sekretæren derom Indstilling til Indenrigsministeriet, der med behørigt Hensyn til en ligelig Repræsentation indenfor Retten af Arbejdsgiver- og Arbejder-Interesser erstatter det manglende Valg ved Udnævnelse.

Rettens Sekretær udnævnes af Indenrigsministeriet efter Rettens Indstilling. I Sekretærens Forfald beskikkes en Stedfortræder midlertidig af Rettens Formand, men for længere Tid end en Maaned efter Rettens Indstilling af Indenrigsministeriet.

Rettens Sekretær indkalder til Retsmøderne de ordinære Dommere eller, efter den Rækkefølge, han forud med disse har aftalt, Suppleanterne.

Par. 2. De ordinære Medlemmer og Suppleanter maa have Indfødsret, være fuldmyndige, ikke være dømt for en i den offentlige Mening vanærende Handling og ikke være ude af Raadighed

over deres Bo. Formanden, Næstformændene samt et af de fra hver Side valgte 3 ordinære Medlemmer og et tilsvarende Antal Suppleanter maa opfylde Lovens Betingelser for Beskikkelse til fast Dommer i en ordinær Ret.

De juridiske Medlemmer af kollegiale Retter i Köbenhavn — afset fra disses Formænd — er pligtige at modtage Valg til Formands- og Næstformands-Stillingerne. Denne Pligt gælder dog ikke, naar vedkommende i 3 Aar har beklædt Stillingen.

Viser Arbejdet som Formand eller Næstformand ved Voldgiftsretten sig at være saa omfattende, at det hindrer et til denne Stilling valgt Medlem af de nævnte Retter i at varetage de ham som saadan paahvilende Embedspligter, bliver den fornødne Arbejdskraft for Retterne at tilvejebringe.

Hvis det viser sig, at det Voldgiftsretten paalagte Arbejde overstiger en enkelt Rets Kræfter, foranlediger Indenrigsministeriet efter Voldgiftsrettens Indstilling en eller flere tilsvarende Retter oprettede med afgrænsede Omraader. De nærmere hertil sigtende Bestemmelser kan træffes ved kongelig Anordning efter forudgaaende Forhandling med „Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening“ og „De samvirkende Fagforbund“.

Par. 3. Honorar for Formand, Næstformænd og Sekretær samt Diæter for Rettens Medlemmer udredes ligesom Rettens Kontorudgifter, forsaavidt de ikke dækkes gennem de ved Rettens Kendelser paalagte Sagsomkostninger, af Staten gennem Bevilling paa Finansloven.

Par. 4. A. For Voldgiftsretten indbringes Spørgsmaal om Overtrædelse af den mellem „Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening“ og „De samvirkende Fagforbund i Danmark“ bestaaende Overenskomst af 5. September 1899.

B. Endvidere skal i følgende Tilfælde Overtrædelser af Overenskomster mellem en Arbejderorganisation paa den ene Side og enten en Arbejdsgiverorganisation eller en Enkeltvirksomhed (Enkeltmand, Firma, Aktieselskab) paa den anden Side, forsaavidt vedkommende Overenskomst ikke indeholder Bestemmelser i modsat Retning, kunne indklages for Voldgiftsretten efter nedenævnte Regler og med de i Par. 5 nævnte Følger:

1. Naar en Arbejdsgiverorganisation gör sig skyldig i et Forhold, hvorved en Overenskomst med en Arbejderorganisation krænkes,

2. naar et eller flere Medlemmer af en Arbejdsgiverorganisation i Strid med en af Organisationen indgaaet Overenskomst foretager noget, hvorved den vedkommende Arbejderorganisation eller dennes enkelte Medlemmers Ret efter Overenskomsten krænkes,

3. eller omvendt naar en Arbejderorganisation gör sig skyldig i et Forhold, eller Medlemmer af en saadan i Fællesskab foretager noget, hvorved en Overenskomst med en Arbejdsgiverorganisation krænkes,

kan den Organisation, hvis Ret eller hvis Medlemmers Ret er krænket, paaklage dette Forhold ved at indklage den paagældende modstaaende Organisation for Voldgiftsretten.

4. Naar en Enkeltvirksomhed har sluttet Overenskomst med en Arbejderorganisation kan Organisationen og Enkeltvirksomheden indklage hinanden for Voldgiftsretten for lignende Overtrædelser som de under 1—3 nævnte.

5. Naar en Arbejdsgiverorganisation eller Medlemmer af samme, henholdsvis en Enkeltvirksomhed, varsler Lockout overfor en Arbejderorganisation eller Medlemmer af samme, og den Arbejderorganisation, mod hvis medlemmer den bebudede Lockout er rettet, vil gøre gældende, at Lockouten eller det uopfyldte Krav, hvorpaa den erklæres, er i Strid med indgaaede Overenskomster, og ved anbefalet Brev inden 5 Dage overfor den Organisation, der selv eller hvis Medlemmer har bebudet Arbejdsstandsningen — henholdsvis overfor den Enkeltvirksomhed, der har bebudet Arbejdsstandsningen — har protesteret mod Lockoutens Lovlighed, kan enhver af Parterne inddrage Spørgsmaalet om Lockoutens Lovlighed for Voldgiftsretten.

Efter tilsvarende Regler kan ogsaa Spørgsmaalet om Lovligheden af en Strejke, der af en Arbejderorganisation eller Medlemmer af samme varsles overfor en Arbejdsgiverorganisation eller Medlemmer af en saadan eller overfor en Enkeltvirksomhed, af enhver af Parterne indbringes for Voldgiftsretten.

6. Naar en Arbejdsgiverorganisation eller Medlemmer af samme, henholdsvis en Enkeltvirksomhed, iværksætter eller fortsætter Lockout overfor en Arbejderorganisation eller Medlemmer af samme, kan sidstnævnte Organisation, naar den formener, at Lockouten i og for sig eller det uopfyldte Krav, hvorpaa den erklæres, er i Strid med bestaaende Overenskomster, lovlig afsagte Voldgiftskendelser eller en af den heromhandlede Voldgiftsret afsagt Dom, sagsøge Arbejdsgiverorganisationen, henholdsvis Enkeltvirksomheden, for Voldgiftsretten.

7. Naar en Arbejderorganisation eller Medlemmer af samme paa lignende Maade i Strid med bestaaende Overenskomster, Voldgiftskendelser eller den heromhandlede Voldgiftsrets Dom iværksætter eller fortsætter Strejke overfor en Arbejdsgiverorganisation eller Medlemmer af

samme, henholdsvis overfor en Enkeltvirksomhed, kan Arbejdsgiverorganisationen, henholdsvis Enkeltvirksomheden, sagsøge Arbejderorganisationen for Voldgiftsretten.

C. Ogsaa andre Tvistepunkter mellem Arbejdsgivere og Arbejdere kan, naar Voldgiftsretten med en Majoritet af mindst 5 billiger det, indbringes for samme, naar der mellem en Arbejdsgiver- og Arbejderorganisation eller mellem en Enkeltvirksomhed og en Arbejderorganisation derom er truffet en almindelig eller for det enkelte Tilfælde speciel Aftale.

D. Forsaavidt en af de ovennævnte Organisationer eller Enkeltvirksomheder er Medlem af en mere omfattende Organisation, skal Søgsmålet anlægges af og mod den mere omfattende Organisation, der hænder Dom og lider Dom paa Sagsøgernes og sagsøgte's Vegne.

Par. 5. A. 1. I de i Par. 4 B. Nr. 1—4 nævnte Tilfælde afgør Voldgiftsretten, hvorvidt det paaklagede Forhold er i Strid med indgaaede Overenskomster, og hvorvidt den paaklagede Beslutning som overenskomststridig er ugyldig, og kan den eller de for det paaklagede Forhold ansvarlige ikendes en Bod, der, saafremt Skade er sket, skal tilfalde den skadelidende og i andre Tilfælde tilfalde Sagsøgeren.

Bestaar Overenskomstrænkelsen i Undladelse af at betale et skyldigt Pengebeløb, kan Dommen i Stedet for Bod gaa ud paa Betaling af Beløbet.

Naar ikke andet forud er vedtaget, kan der kun paalægges Organisationerne som saadan retligt Ansvar, naar den har gjort sig delagtig i det paaklagede Forhold.

2. Hvis Skade er lidt, beregnes Bøden under behørigt Hensyn til, i hvilken Grad Overtrædelsen har været undskyldelig fra Overtræderens Side, efter den skete Skades Størrelse. Ligesom Bøden i øvrigt under særlig formildende Omstændigheder ganske kan bortfalde, skal Bøden for en ulovlig Arbejdsstandsning bortfalde, naar overenskomststridig Adfærd fra den Side, mod hvem Arbejdsstandsningen er rettet, skønnes at have givet rimelig Grund til Arbejdsstandsningen.

3. Som særlig skærpende Omstændighed skal det anses, at Overtræderen har nægtet at lade Sagen afgøre ved Voldgift, skönt efter Overenskomst pligtig hertil, eller har handlet i Strid med lovlige afsagt Voldgiftskendelse eller en af den heromhandlede Voldgiftsret afsagt Dom.

4. I de under Par. 4 B. Nr. 6 og 7 nævnte Tilfælde kan den eller de for det paaklagede Forhold ansvarlige ikendes en Bod efter de i denne Paragrafs 1ste til 3die Stykke givne Regler. Hvis der i de heromhandlede Tilfælde bliver Spørgsmaal om dels at erklære en paabegyndt Arbejdsstandsning for ulovlig, dels at ikende Bod, kan Voldgiftsretten, naar det sidste Spørgsmaal kræver længere Tids Undersøgelse, foreløbig afgøre det første Spørgsmaal.

Naar ikke andet forud er vedtaget, kan der kun paalægges Organisationerne som saadan retligt Ansvar, naar den har gjort sig delagtig i den paaklagede Arbejdsstandsningens Iværksættelse eller Fortsættelse, eller den paagældende Konflikt vedrører Forstaaelsen af en foreliggende Priskurant med almindelige Bestemmelser eller en almindelig mellem Organisationerne bestaaende Overenskomst.

5. Efter de i denne Paragraf givne Regler kan Bod ogsaa paalægges i de Sager, der anlægges for Voldgiftsretten ifølge Par. 4 A. og C.

B. 1. Hvor der haves Ret til Søgmaal ved Voldgiftsretten er Søgmaal ved de almindelige Domstole afskaaret, dog er den enkelte Arbejder ikke dermed afskaaret fra ved disse at søge sig tilgodehavende Arbejdsløn tilkendt, medmindre Organisationerne under Søgsmålet for Voldgiftsretten har frafaldet saadan Ret paa Arbejderens Vegne.

2. Naar en Strejke eller Lockout ikke er retsstridig, er den blotte offentlige Meddelelse om dens Varsling eller Ikrafttræden heller ikke retsstridig.

Par. 6. Rettens ordinære Sæde er i København, men naar det af Retten skønnes formaalstjenligt, kan den sættes andet Sted. Mødetid bestemmes af Formanden. Retsbøger føres i Overensstemmelse med de i Lov om Rettens Pleje Kap. 3. givne Regler. Rettens Sekretær fungerer som Retssekretær. Næstformændene fungerer i Formandens Forfald.

Par. 7. Sag anlægges ved, at Sagsøgeren til Retten indgiver Klageskrift i mindst to Eksemplarer. Formanden indkalder Parterne til et snarest muligt berammet Retsmøde, idet han samtidig tilstiller sagsøgte et Eksemplar af Klageskriftet. Formanden kan tillige bestemme en Frist, inden hvilken sagsøgte for Retsmødet skal indlevere Svarskrift. Undtagelsesvis kan yderligere Skriftveksel tillades og Retsmødet udsættes.

Formanden kan efter Voldgiftsrettens Bemyndigelse, forinden den egentlige Domsforhandling, for at mægle Forlig mellem Parterne eller for til Forberedelse af Domsforhandlingen at foranledige yderligere Udtalelser af Parterne indkalde til et forberedende Retsmøde, hvortil Rettens øvrige Dommere ikke behøver at indkaldes.

Par. 8. Om Procesmaaden gælder i øvrigt med de nødvendige Forandringer de for borgerlige Sager gældende Grundsætninger i Lov om Rettens Pleje, 2den Bog, samt Kap. 27—30. Den i Lovens Kap. 39 angivne særlige Procesmaade er anvendelig.

I Retten til at lade møde ved Rettergangsfuldmægtig for den faste Voldgiftsret gælder ingen Indskrænkninger for Parterne. I hvilket Omfang en Part er berettiget til at deltage i Forhandlingerne for Retten ved Hjælp af flere Fuldmægtige, afgør Retten, ligesom Retten træffer Afgørelse om, hvem der foruden Parterne og Rettergangsfuldmægtigene bør have Adgang til Retsmøderne.

Hvor en Organisation sagsøger eller sagsøges paa en Underorganisations Vegne, er de i førnævnte Lovs Par. 282 og Kap. 29 indeholdte Regler om Partsafhøring og Partsed ogsaa anvendelige paa den eller dem, paa hvis Vegne Sagen føres.

Par. 9. Formanden kan, om det findes fornødent, lade Stævning forkynde for sagsøgte efter Reglerne i Lov om Rettens Pleje Par. 155, og uden at dette har fundet Sted, kan de i Par. 341, jfr. Par. 363 og Par. 434, hestemte Følger af sagsøgtes Udeblivelse ikke bringes til Anvendelse.

Den, mod hvem Sagen anlægges, er pligtig at møde for Voldgiftsretten ogsaa udenfor den Retskreds, hvor han har Værneting.

Par. 10. Retten bør virke hen til, at de mellem Parterne indgaaede Voldgiftsaftaler overholdes. Hvis Sagen i sin Helhed henhører under en faglig Voldgiftsret, kan Retten afvise Sagen; men hvis det maa antages at være ugørligt eller dog forbundet med uforholdsmæssigt Besvær eller Ophold at faa tilvejebragt en faglig Voldgiftskendelse, eller hvis begge Parter ønsker det, kan Retten dog selv træffe Afgørelsen.

Henhører det foreliggende Spørgsmaal for en Del under en faglig Voldgiftsret, kan Retten ogsaa udsætte Domsafsigelsen til Voldgiftskendelsen er indhentet. Retten kan til Oplysning i en faglig Tvist sætte sig i direkte Forbindelse med Fagenes Voldgiftsretter og, naar den skønner det fornødent, tilkalde Bistand af fagkyndige, som har Ret til at udtale sig under Forhandlinger og saa vidt muligt skal være til Stede i lige Antal for hver af Parterne. Efter Voldgiftsrettens Bestemmelse kan de fagkyndige overvære Voteringen.

Par. 11. Den i Lov om Rettens Pleje Kap. 29 omtalte Pligt for Parten til at give Møde personlig for Voldgiftsretten for at besvare Spørgsmaal gælder uden Afstandsbegrænsning. Efter Voldgiftsrettens Bestemmelse kan Afhøringen dog undtagelsesvis foretages for Underretten paa det Sted, hvor Parten bor eller opholder sig.

Par. 12. Som Vidne er enhver pligtig uden Afstandsbegrænsning at give Møde for Voldgiftsretten, naar denne bestemmer det.

I øvrigt er enhver til Oplysning i Sager, der foreligger Voldgiftsretten til Afgørelse, pligtig at møde som Vidne for den Underret, i hvis Retskreds han bor eller opholder sig, efter Indkaldelse i Overensstemmelse med de til enhver Tid gældende Regler om Vidners Stævning.

Par. 13. Med Hensyn til Rettens Bemyndigelse til at udmelde Syns- og Skønsmænd skal Grænserne for Rettens Embedsomraade (Lov om Rettens Pleje Par. 196, 2det Stykke) anses at være den i Par. 171, 2det Stykke, 2det Punktum, angivne Afstand fra Voldgiftsrettens Mødested.

For Syns- og Skønsmænds Pligt til at give Møde til Afhjemling finder Reglerne i nærværende Lovs Par. 12 tilsvarende Anvendelse.

Par. 14. Voldgiftsrettens Formand afgør ved Kendelse de Tvistigheder, som under Vidneførselen eller Syns- og Skøns- Optagelse opstaa for Retten.

Kære sker til den Landsret, indenfor hvis Landomraade Kendelsen er afsagt.

Par. 15. Om Godtgørelse til Vidner, Syns- og Skønsmænd gælder Lov om Rettens Pleje henholdsvis Par. 192 og Par. 211.

Par. 16. De af Voldgiftsretten afsagte Domme bliver at fuldbyrde som endelige og retskraftige Domme. Idømte Sagsomkostninger bliver at tillægge Voldgiftsrettens Kasse (jfr. Par. 3).

Par. 17. Ved en Organisation forstaaes i denne Lov enten en Flerhed af Arbejdsgivere, der beskæftiger Arbejdere ved Industri, Haandværk, Handels- og Kontorvirksomhed, Landbrug, Gartneri, Jord- eller Transportarbejde, og som ved en dem alle forbindende med en Flerhed af Arbejdere indgaaet Overenskomst mod Overholdelse af visse Pligter fra Arbejdernes Side er forpligtede til at yde disse visse Arbejdsbetingelser, naar Arbejderne beskæftiges af dem ved de nævnte Virksomheder, eller en Flerhed af Arbejdere, hvem der ved en saadan med en Arbejdsgiverorganisation eller en Enkeltvirksomhed indgaaet Overenskomst mod Overholdelse af visse Pligter er tilsikret visse Arbejdsbetingelser, naar de nævnte Arbejdere beskæftiges hos de paa-gældende Arbejdsgivere.

Ved kongelig Resolution udfærdiget gennem Indenrigsministeriet, kan Voldgiftsrettens Myndighedsomraade dog udvides til Arbejdsforhold i Virksomheder, der ikke henhører til Industri, Haandværk, Handels- og Kontorvirksomhed, Landbrug, Gartneri, Jord- og Transportarbejde, naar den faste Voldgiftsret enstemmig anbefaler Udvidelsen.

Saafernt den Organisation, som anlægges eller mod hvem der anlægges Sag ved Voldgiftsretten, er saa ringe i Omfang eller Betydning, at den Nytte, Sagens Behandling ved Voldgiftsret-

ten kan stifte, ikke skönnes at staa i rimeligt Forhold til det med Voldgiftsbehandlingen forbundne Tab af Tid og Penge, er Voldgiftsretten beføjet til at afvise Sagen.

Ligeledes er Voldgiftsretten beføjet til at afvise Sagen, saafremt der mellem de tvistende Parter mangler betryggende Regler til Sikring af en regelmæssig, voldgiftsretlig Afgørelse af faglig Strid.

Par. 18. Saa snart 5 Aar er forløbet efter Lovens Ikrafttræden, foranlediger Indenrigsministeren nedsat et Udvalg med lignende Sammensætning som det, der har forberedt Forslaget til nærværende Lov, for at foretage Gennemsyn af Loven og eventuelt foreslaa Forandringer i samme.

Fylgiskjal IX.

LAG OM ARBETSDOMSTOL

given Stockholm slott den 22. juni 1928 (S. F. 254).

Vi GUSTAF, etc göra veterligt: att Vi, med riksdagen, funnit gott förordna som följer:

Om arbetsdomstolens sammensättning.

1 Par. För upptagande och avgörande av mål rörande kollektivavtal skall finnas en arbetsdomstol med säte i Stockholm.

2 Par. Arbetsdomstolen skall bestå av ordförande och sex ledamöter

3 Par. Ordföranden och två ledamöter förordnas av Konungen för viss tid bland personer, som icke kunna anses företråda arbetsgivar- eller arbetarinteressen. Ordföranden och en av ledamöterna, vilken förordnas att vara vice ordförande, skola vara lagkunniga och i domarvarv erfarna. Den andra ledamoten skall äga särskild insikt och erfarenhet i arbetsförhållanden och därmed förbundna avtalsfrågor.

För vardera ledamoten förordnar Konungen en ersättare, som uppfyller de för ledamoten stadgade behörighetsvillkoren.

Äro både ordföranden och vice ordföranden hindrade att tjänstgöra, föres ordet av den andre ledamoten, om han är lagkunnig, men eljest av ersättaren för den ledamot, som förordnats att vara vice ordförande.

4 Par. Fyra ledamöter, vilka skola vara i arbetsförhållanden erfarna och kunniga, förordnas av Konungen för två år i sänder, två efter förslag av svenska arbetsgivarföreningarnas förtroenderåd och två efter förslag av landsorganisationen i Sverige. För vardera sidan förordnas enligt samma regler fyra ersättare.

Förslag skall för att vinna avseende upptagna minst dubbelt så många personer som de, vilka skola förordnas för den sidan. Har å någondera sidan vederbörligt förslag icke avgivits, förordnar Konungen ändå ledamöter, och ersättare för den sidan.

5 Par. Ledamot eller ersättare, som avses i 4 Par., skall vara svensk medborgare och hava uppnått tjugufem års ålder. Ej må befattningen innehavas av den som är omyndig eller försatt i konkurstillstånd, ej heller av den, som på grund av honom ådömd straffpåföljd icke må utöva allmän befattning eller genom utslag, som ännu icke vunnit laga kraft, är dömd till påföljd, som nu är sagd, eller är ställd under framtiden för brott, vilket kan medföra sådan påföljd, eller är förklarad överdig att inför rätta föra andras talan.

6 Par. Har ledamot eller ersättare, som avses i 4 Par., åtagit sig uppdragen, äger han ej bliva entledigad, med mindra särskilda omständigheter därtill föranleda. Avsägelse av uppdraget prövas av Konungen.

Avgår sådan ledamot eller ersättare, förordnar Konungen annan för återstående delen av den tid, för vilken den avgångne varit utsedd. Härvid skall vad i 4 Par. stadgas om förslag äga motsvarande tillämpning.

7 Par. Skulle vid något rettegångstillfälle ledamot utebliva eller finnas vara av jäv hindrad att tjänstgöra, och kan ej ersättare tillkallas, äger ordföranden kalla annan lämplig person i stället.

8 Par. Den som ej avlagt domared skall, innan han tager säte i arbetsdomstolen, avlägga sådan ed inför ordföranden eller inför allmän underrätt.

9 Par. Arbetsdomstolen sammanträder på kallelse av ordföranden så ofta det erfordras för måls handläggning. Domstolen må, där det prövas nödigt, sammanträda utom Stockholm.

10 Par. Arbetsdomstolen vare domför med ordförande och fyra ledamöter. Av ledamöter, som avses i 4 Par., skola lika många närvara för vardera sidan.

Besiktning å arbetsplats eller annan dylik förrättning må kunna verkställas av ordföranden jämte två ledamöter, en för arbetsgivarsiden och en för arbetarsidan.

Ledamöt, som avses i 4 Par., vare ej på den grund att han eller skyldeman till honom tilhör styrelse för förening av arbetsgivare eller arbetare hindrad att i mål, däri föreningen är part, tjänstgöra i domstolen.

Om mål rörande kollektivavtal och om rätt till talan i sådana mål.

11 Par. Till mål rörande kollektivavtal hänföras mål, däri tvisten är:

1. om kollektivavtals gildighet, bestånd eller rätta innebörd;
2. huruvida visst förfarande strider mot kollektivavtal eller mot vad i lagen om kollektivavtal stadgas; eller

3. om påföljd av förfarande, som förmenas strida mot kollektivavtal eller nämnda lag.

Twist, som eljest skulle höra under arbetsdomstolen, må i stället enligt avtal hänskjutas till avgörande av skiljemän, där fråga ej är om förklaring, som avses i 7 Par. av lagen om kollektivavtal.

12 Par. Har någon vid arbetsdomstolen väkt talan, som ej innefater yrkande att motparten skal förpliktas något fullgöra eller underlata, och finnes det ej äga avsevärd betydelse för honom att sådan fastställelsetalan vinner prövning, må den avvisas av domstolen

13 Par. Förening, som slutit kollektivavtal, äge vid arbetsdomstolen väcke och utföra talan för den som är eller varit medlem i föreningen; och må denne själv ej kära, med mindre han visar, att föreningen undandrager sig att tala å hans vägnar.

Vill någon föra talan vid arbetsdomstolen mot medlem eller förutvarande medlem i förening, som slutit kollektivavtal, skall även föreningen instämnas; og må föreningen svara å medpartens vägnar där denne ej själv utför sin talan.

Har förening eller förbund av flere arbetsgivar- eller arbetarföreningar slutit kollektivavtal, skall vad nu är sagt om medlem gälla såväl de sammanslutna föreningarna som deras medlemmar.

14 Par. Är i kollektivavtal stadgat, att för biläggande av tvist rörande avtalet förhandling skall äga rum mellan parterna eller mellan dem överordnade föreningar, må arbetsdomstolen icke, förrän dylik förhandling ägt rum, till prövning upptaga sådan tvist, med mindre av omständigheterna framgar, att för förhandlingen mött hinder, vilket icke berott av käranden.

15 Par. Mot arbetsdomstolens beslut må talan ej fullföljas.

Om förfarandet vid arbetsdomstolen.

16 Par. Den som vill anhängiggöra talan vid arbetsdomstolen har att till ordföranden ingiva eller i betalt brev med posten insända ansökan om stämning, med uppgift å motparten samt å kärandens påståenden och skälen därför. Vid ansökningen bör käranden foga de handlingar han vil åberopa til sakens belysande.

Käranden har tillika att, i den mån ordföranden ej medgiver undantag, ingiva avskrift av ansökningen och av de vid densamma fogade handlingar i lika många exemplar som antalet motparter.

17 Par. I anledning av ansökningen utfärdar ordföranden stämning, däri svaranden förelägges, vid äventyr att målet ändock avgöres, att å viss tid inställa sig vid arbetsdomstolen. Hämval å käranden utfärdas skriftlig kallelse. Där det finnes lämpligt, må ordföranden förelägge svaranden att inom viss tid före målets handläggning inkomma med skriftlig förklaring. Vad i 16 Par. stadgats om stämmningsansöken har motsvarande tillämpning å förklaring.

Finnes anledning att målet ej hör under arbetsdomstolen eller av annen grund ej kan på den inkomna ansökningen upptagas till prövning, ankommer på arbetsdomstolen att avgöra, huruvida stämning skall utfärdas.

Ordföranden ombesörjar, att parterna med posten eller på annat sätt erhålla del, svaranden av stämningen jämte avskrift av stämmningsansökningen samt käranden av den å honom utfärdade kallelsen och avskrift av förklaring. Finnes det lämpligt, må motparten föreläggas att, på sätt om stämning i allmänhet gäller, verkställa delgivningen

Åtgärd, som enligt denna paragraf ankommer på ordföranden, må och enligt dennes uppdrag utföras av tjänesteman vid domstolen.

18 Par. Ingiver eller insänder part till arbetsdomstolen annan handling än i 16 eller 17 Par. sägs, och är den av beskaffenhet, att motparten därav bör erhålla del, skall vad i 16 Par. andra stycket samt 17 Par. tredje och fjärde styckena stadgats äga motsvarande tillämpning.

19 Par. Arbetsdomstolen äger, om den finner erforderligt, själv inkalla vittnen och i övrigt inskaffa utredning.

Inkallas någon av domstolen sasom vittne eller för att upplysningsvis höras, skall beträffande ersättning av almäna medel för inställelse och sådan ersättnings återgåldande i tillämpliga delar gälla vad i avseende å brottmål är stadgat.

20 Par. I tvist vid arbetsdomstolen må den, som efter lag är jävig att vittna, höras utan ed, dock ej den, som är yngre än femton år eller saknar förståndets fulla bruk eller på grund av honom ådömd straffpåföljd är utestängd från behörighet och rättigheter, varom förmäles i 2 kap. 19 Par. strafflagen.

21 Par. Arbetsdomstolen äger där den finner det påkallat, förelägga och utdöma vite, så och besluta kvarstad eller skingringsförbud.

Utdömt vite tillfaller kronan. Vite, vartill någon blivit fälld för underlåtenhet att fullgöra domstolens dom, må i händelse av bristande tillgång till dess gåldande ej förvandlas till fängelse.

22 Par. Det åligger arbetsdomstolen att vaka över att mål slutföres utan onödigt uppskov och om möjligt avgöres efter allenast ett rättgångstillfälle.

Där det finnes lämpligt, må särskild dom givas i del av malet eller rörande viss däri uppkommen fråga.

23 Par. Uteblir part från arbetsdomstolens sammenträde, må utan hinder därav dom meddelas i målet, om parten minst sju dagar före sammenträdet ärhållit del av stämning eller kallelse att inställa sig vid domstolen och icke visat laga förfall.

24 Par. Inkomna skrifter och handlingar skola för varje mål sammanföras i en akt.

Protokoll föres för varje mål särskilt. I protokollet antecknas, vilka hava säte i domstolen, närvarande parter och ombud, yrkanden och medgivanden, som icke finnas antecknade i inkomna skrifter, skiljaktiga meningar, som yppas vid omröstning, samt domstolens beslut, som ej meddelas genom dom. I övrigt upptages i protokollet vad domstolen anser erforderligt att däri anteckna.

25 Par. Arbetsdomstolens dom skall avfattas skriftligen utan samband med protokollet och undertecknas av dem, som deltagit i avgörandet. Domen skall innehålla en kortfattad redogörelse för tvisten i den del domen omfattar. Skälen för domslutet skola angivas.

Utskrifter av domen, å domstolens vägnar underskrivna av ordföranden, skola genom dennes försorg med posten utsändas till parterna. Äro flera parter å en sida, må gemensam utskrift sändas till en av dem.

Har domen ej blivit offentligen avsågd, skall den anses given den dag utskrifterna undertecknas av ordföranden.

26 Par. Parterna äga utan avgift erhålla utskrift av arbetsdomstolens dom och protokoll.

Särskilda bestämmelser.

27 Par. I allt, varom ej i denna lag är särskilt stadgat, skall beträffande arbetsdomstolen och rätttegången därstädes lända till efterrättelse vad i fråga om radstuvurätt finnes föreskrivet, där det är tillämpligt.

28 Par. Åtal mot ordförande eller ledamot i arbetsdomstolen för fel eller försummelse i embetet skall upptagas av Svea hovrätt.

29 Par. Erfordras närmare föreskrifter om tillämpningen av denna lag, meddelas sådana föreskrifter av Konungen.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1929.

Förslag å ledamöter i arbetsdomstolen skola dock första gången avgivas under år 1928.

Mål rörande kollektivavtal, som anhängiggjorts vid allmän domstol före denna lags ikraftträdande, skall behandlas enligt äldre lag.

Genom denna lag upphäves lagen den 28. maj 1920 (nr. 246) om central skiljenämnd för vissa arbetstvister. Har före nya lagens ikraftträdande påkallats tillämpning av skiljeavtal, enligt vilket tvist må hänskjutas till den centrala skiljenämnden, skall skiljenämnden dock i enlighet med nämnda lag den 28. maj 1920 behandla ock avgöra tvist, som avses med påkallandet. I den mån tillämpning av dylikt skiljeavtal ej sålunda påkallats, vare det förfallet.